

శ్రీరస్తు

శ్రీవేణుగోపాలాయనము

భక్తసులభ మహిమానునర్ణన పద్యరత్నావళియును,
శ్రీవేణు గోపాలాద్యంకిత గీర్వాణాంధ్ర కర్ణాటక
సంక్షీర్తన మణిమంజరియును,
శృంగార సంగీతమాలికాపుంజంబును,
మంగళనీరాజన ప్రసూనవితానంబును

గ లి గి

పండితపామర జనరంజనంబైన

కవికర్ణామృతము

అనునియ్యది

సురపురీ సంస్థానస్థిత మేల్పాటి

గోష్ఠీవర్య రంగయ్యార్య కవిపుంగవ

తనూభవ బుధజనవిధేయ

పూర్వోపాధ్యాయ లక్ష్మయ్యాభిధేయ

ప్రణీతము

బ్రహ్మశ్రీ దోరవేడు సాంబశాస్త్రి పరిశోధితము
మ. తా. శ్రీ. కోటికబిచ్చయ్య శ్రేష్ఠిగారి ధనసహాయమున

౫౦౦ ప్రతులు

గోలకొండ ముద్రాక్షరశాలయందు

ముద్రించబడియె.

౧౩౪౫ ఖ.

వ.సం.	విషయసూచిక	పు.సం.
-------	-----------	--------

౧ పీఠిక

౨ గ్రంథము ద్రణకర్త వంశావళి (౩౧) పద్యములు ౧

౩ ,, వంశవృక్షము ౧౨

౪ ఇష్టదేవతానుతి (౧౩) ,, ౧౩

౫ కర్తృవంశావతారము (౧౦) ,, ౧౭

౬ ,, వంశవృక్షము ౨౯

౭ కావ్యాధిక్యము (౮) ,, ౩౨

౮ పవ్యంతములు (౮) ,, ౩౪

౯ భక్తులభ మహిమానువర్ణనము (౨౭) ,, ౩౬

మొత్తము (౧౩౭) పద్యములు

శ్రీరస్తు

శ్రీవేణుగోపాలాయనము:

భక్తసులభ మహిమానుకర్ణన పద్మరత్నావళియును,
శ్రీవేణు గోపాలాద్యంకిత గీర్వాణాంధ్ర కర్ణాటక
సంతీర్తన మణిమంజరియును,
శృంగార సంగీతమాలికౌఞ్జంబును,
మంగళనీరాజన ప్రసూనవితానంబునుం

గ లి గి

పండితపామర జనరంజనంబైన

కవికర్ణామృతము

అనునియ్యది

సురపురీ సంస్థానస్థిత మేల్పాటి

గోకీష్ఠివర్య రంగయ్యార్య కవిపుంగవ

తనూభవ బుధజనవిధేయ

పూర్వోపాధ్యాయ లక్ష్మయ్యాభిధేయ

ప్రణీతము

బ్రహ్మశ్రీ దోరవేడు సాంబశాస్త్రి పరిశోధితము

౧. కా. శ్రీ. కోటికబిచ్చయ్య శ్రేష్ఠిగారి ధనసహాయమున

౫౦౦ ప్రతులు

గోలకొండ. ముద్రాక్షరశాలయందు

ముద్రించబడియె.

వ.సం.	విషయసూచిక	పు.సం.
-------	-----------	--------

౧ పీఠిక

౨ గ్రంథము ద్రణకర్త వంశావళి (౩౧) పద్యములు ౧

౩ ,, వంశవృక్షము ౧౨

౪ ఇష్టదేవతానుతి (౧౩) ,, ౧౩

౫ కర్తృవంశావతారము (౫౦) ,, ౧౭

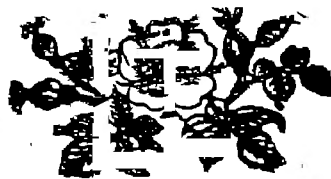
౬ ,, వంశవృక్షము ౨౯

౭ కావ్యాధిక్యము (౮) ,, ౩౨

౮ పద్యంతములు (౮) ,, ౩౪

౯ భక్తసులభ మహిమానువర్ణనము (౨౭) ,, ౩౬

మొత్తము (౧౩౭) పద్యములు

పీఠిక

మహాశయులాగా !

శ్రీమత్సురపురి సంస్థానస్థిత శ్రీవేణుగోపాల మృదుల చరణాం భోజమత్త ద్విరే ఛాయమానమానస, చాత్తాదశ్రీవైష్ణవ ద్విజపాడశ కర్మాధికార, శతకోపర్షి పవిత్రగోత్ర, తిమత సాపనాచార్య మహా భాష్యకార యతిసత్సూత్ర, తిరుక్కోవిటూరు మతాధికార బ్రహ్మశ్రీ శ్రీనివాస రాఘవాచార్య కృతపంచ సంహృతయుత సమాశ్రయణ, ద్రావిడామ్నాయ ప్రవర్తక, గీర్వాణాంధ్ర కర్ణాటనాటకాలంకార కావ్యకృత, మేల్పాటిగోష్ఠీవర్య రంగయార్య కవిపుంగవ ధర్మపత్నీ పత్నినతాశిరోమణీ శేషమాంబాగర్భ శుక్తిముక్తాఫలప్రాయరసిక శే ఖరలక్ష్మమాభిధేయుండనైన బుధజనవిధేయుండనగు యేను భగవ త్కటాక్షంబుచేనార్యాశ్రీల్వాదంబున హైదరాబాదనందగునైజాము రాష్ట్ర ప్రభుత్వమువారి యనుగ్రహంబువలనఁ దదితర పాఠశాలా శాఖాధికారుల యనుమతిప్రకారము, శకము. (సన్) ౧౯౦౬ వ సంవత్సరమున (ఫసలీ) నుపాధ్యాయత్వమునకు నంగీకరించి, గొప్ప యుద్యోగస్తుని యాధీనముననుండు దేశము. (జిల్లా) గుల్బర్గాకుఁజేరిన దానియందొక భాగము. (తాలూకా) కోడంగంటియందును, దత్తం బంధమైన, యధికారులుండు గొప్రగ్రామము(కసుబా) బమరప్పేట, హుసనాబాదు, దాలతాబాదు, మద్దూరు, దామరగిద్ద, చండ్రుక, కానుకుర్తి, యీ యప్రగ్రామముల పాఠశాలలయందుఁ బ్రధాన, సహాయోపాధ్యాయుండనై ప్రవర్తించి, బాలురకు సద్విద్యనుబోధి చి, వెన్నలోని వెండ్రుకచందంబున నేకొంటలేక శకము. (సన్) ౧౯౦౮ యవ సంవత్సరమున (ఫసలీ) నుపవేతనపరుండనై కడతేటి, పైపేర్కొనిన దాలతాబాదు గ్రామముపందు గృహక్షేత్రముల సంగ్రహించుకొని యీసమయంబున శ్రీహరిని ధ్యానించుచుఁ గాల క్షేపణబుసల్పువాడ.

ఇంతకుఁబూర్వము, పండితజన మనోరంజన పద్మావతీపరిణ యమును, రసికజనమనోవికాస రాజశేఖరవిలాసమును నాటకములను గోడంగంటికిఁజేరిన బమరప్పేట గ్రామాధికారులగు విష్ణువృద్ధనగో త్రస్మార భాగవత సాంప్రదాయక బ్రహ్మశ్రీ పీతారామరావు జీవ

నావుగారి ప్రేరేకమున రచియింపబడి బహుమానముల నందినయ
సంతరము పైవేర్కొనిన ప్రథమనాటకమును వారచొప్పిత్తించి కృత
కృత్యులైరి. వారిజామాతయగు, మహాబూబ నగరమునకుఁజేరిన
వెదిరె గ్రామాధికార గౌతమగోత్ర స్మార్తభాగవత సాంప్రదాయక
బ్రహ్మశ్రీ నరసింగరావుగారు శ్వశురాభిమానపరులై పైవాక్రుచ్చిన
ద్వితీయనాటకము నచొప్పిత్తించి కృతార్థులైరి. వెండియువెదిరెగ్రా
మాధికారి యనుమతంబున గోపాలపేట బ్రహ్మశ్రీ రామచంద్రా
చార్య కవివర్యులచే నిర్మింపబడిన ప్రహ్లాదనాటకమును బరిశీలించి
తృప్తిఁజెందకనన్నఁ బ్రోబ్బలముఁగావించ వారిమనోభీష్టప్రకారము
దన్నాటకమునందుఁబాల్గొని యామూలాగ్రహముగా శక్తికొలంది
నవరించి రసవంతమగు నట్లొనర్చుటచేఁ బరమ సంతృప్తాంతరంగులై
విశేషబహుమానంబుల నొసంగి వింశతిరూప్యంబులు వర్షాశనము
శాసనముగావించి ధన్యులైరి.

కోడంగంటికిఁజేరిన హాకీముపేట గ్రామాధికారియైన మో
టాటివంశ సంభవుండగు యాసిరెడ్డిగారు ధర్మగుప్త ధరాధీశనాటక
మును రచియింపించి సన్మానములసల్పిరి.

కర్ణాకపండిత జనమనోరంజన పద్మావతీపరిణయ నాటకము
ను, కర్ణాటక పారిజాతాపహరణమును, స్వయముగాఁ గూర్పుఁగా
వించనయ్యె.

భక్తసులభ మహిమానువర్ణన పద్మరత్నవళియును, సుర
పురీ వేణుగోపాలాద్యంకిత గీర్వాణాంధ్ర కర్ణాటకసంకీర్తన మణి
మంజరియును, శృంగారసంగీతమాలికాపుంజంబును, మంగళసీరాజన
ప్రసూన వితానంబునుంగలిగి పండితపామర జనరంజనంబైన, కవిక
ర్ణామృతమను, యిప్పొత్తము నచొప్పిత్తింప వాగ్దానంబొపంగిన కోడం
గల్లు పురీనివాస వైశ్యకులాగ్రేసర కోటికభిక్ష యాభిధేయుని కృతజ్ఞ
తత్వంతయుఁబాత్రుండ.

ఇట్లు, పూర్వోపాధ్యాయ బుధజనవిధేయ

మేల్పాటి లక్ష్మయ్యాభిధేయుడు

ప్రీతిక

మహాశయులాగా!

శ్రీమత్సురపురి సంస్థానస్థిత శ్రీవేణుగోపాల మృదుల చరణాం భోజమత్తద్విరే ఫాయమానమానస, చాత్తాదశ్రీవైష్ణవ ద్విజపోడశ కర్మాధికార, శతకోపర్షి పవిత్రగోత్ర, త్రిమత స్థాపనాచార్య మహా భాష్కరకార యతీసత్సూత్ర, తిరుక్కోవిటూరు మతాధికార బ్రహ్మశ్రీ శ్రీనివాస రాఘవాచార్య కృతపంచ సంహృతయుత సమాశ్రయణ, ద్రావిడామ్నాయ ప్రవర్తక, గీర్వాణాంధ్ర కర్ణాటనాటకాలంకార కావ్యకృత, మేల్పాటిగోష్ఠీవర్య రంగయార్య కవిపుంగవ ధర్మపత్నీ పతివ్రతాశిరోమణీ శేషమాంబాగర్భ శుక్తిముక్తాఫలప్రాయరసిక శేఖరలక్ష్మమాభిధేయుండనైన బుధజనవిధేయుండనగు యేను భగవత్కటాక్షంబుచేనార్యాశీల్వాదంబున హైదరాబాదనందగునై జామురాష్ట్ర ప్రభుత్వమువారి యనుగ్రహంబువలనఁ దదితర పాతశాలా శాఖాధికారుల యనుమతిప్రకారము, శకము. (సన్) ౧౩౦౬ వ సంవత్సరమున (ఫసలీ) నుపాధ్యాయత్వమునకు నంగీకరించి, గొప్ప యుద్యోగస్తుని యాధీనముననుండు దేశము. (జిల్లా) గుల్బర్గాకుఁజేరిన దానియందొకభాగము. (తాలూకా) కోడంగంటియందును, దత్తంబంధమైన, యధికారులుండు గొప్రగ్రామము(కనుబా) బమరప్పేట, హుసనాబాదు, చౌలతాబాదు, మద్దూరు, దామరగిద్ద, చండ్రుక, కానుకుర్తి, యీ యష్టగ్రామముల పాతశాలలయందుఁ బ్రధాన, సహాయోపాధ్యాయుండనై ప్రవర్తించి, బాలురకు సద్విద్యనుబోధించి, వెన్నలోని వెండ్రుకచందంబున నేకొంటితలేక శకము. (సన్) ౧౩౧౦ యవ సంవత్సరమున (ఫసలీ) నుపవేతనపరుండనై కడతేటి, పైపేర్కొనిన చౌలతాబాదు గ్రామముపందు గృహక్షేత్రముల సంగ్రహించుకొని యీసమయంబున శ్రీహరిని ధ్యానించుచుఁ గాలక్షేపంబునల్పువాడ.

ఇంతకుఁబూర్వము, పండితజన మనోరంజన, పద్మావతీపరిణయమును, రసికజనమనోవికాస రాజశేఖరవిలాసమును నాటకములను గోడంగంటికిఁజేరిన బమరప్పేట గ్రామాధికారులగు విష్ణువృద్ధసగోత్రస్మార భాగవత సాంప్రదాయక బ్రహ్మశ్రీ సీతారామరావు జీవ

నావుగారి ప్రేమమున రచియింపబడి బహుమానముల నందినయ
సంతరము పైపెక్కినిన ప్రథమనాటకమును వారచొచ్చితించి కృత
కృత్యులైరి. వారిజామాతయగు, మహాబూబ నగరమునకుఁజేరిన
వెదిరె గ్రామాధికార గౌతమగోత్ర స్మార్తభాగవత సాంప్రదాయక
బ్రహ్మశ్రీ నరసింగరావుగారు శ్వశురాభిమానపరులై సైవాక్రుచ్చిన
ద్వితీయనాటకము నచ్చొచ్చితించి కృతార్థులైరి. వెండియువెదిరెగ్రా
మాధికారి యనుమతంబున గోపాలపేట బ్రహ్మశ్రీ రామచంద్రా
చార్య కవివర్యులచే నిర్మింపబడిన ప్రహ్లాదనాటకమును బరిశీలించి
తృప్తిఁజెందకనన్నఁ బ్రోద్బలముఁగావించ వారిమనోభీష్టప్రకారము
దన్నాటకమునందుఁబాల్గొని యామూలాగ్రహముగా శక్తికొలంది
నవరించి రసవంతమగు నట్లానర్చుటచేఁ బరమ సంతుష్టాంతరంగులై
విశేషబహుమానంబుల నొసంగి వింశతిరూప్యంబులు వర్షాశనము
శాసనముగావించి ధన్యులైరి.

కోడంగంటికిఁజేరిన హాకీముపేట గ్రామాధికారియైన మో
టాటివంశ సంభవుండగు యాసిరెడ్డిగారు ధర్మగుప్త ధరాధీశనాటక
మును రచియింపించి సన్మానములనల్పిరి.

కర్ణాకపండిత జనమనోరంజన పద్మావతీపరిణయ నాటకము
ను, కర్ణాటక పారిజాతాపహరణమును, స్వయముగాఁ గూర్పుఁగా
వించనయ్యె.

భక్తసులభ మహిమానువర్ణన పద్యరత్నావళియును, సుర
పురీ వేణుగోపాలాద్యంకిత గీర్వాణాంధ్ర కర్ణాటకసంకీర్తన మణి
మంజరియును, శృంగారసంగీతమాలికాపుంజంబును, మంగళసీరాజన
ప్రసూన వితానంబునుంగలిగి పండితపామర, జనరంజనంబైన, కవిక
ర్ణామృతమను, యిప్పొత్తము నచ్చొచ్చితింప వాగ్దానంబొవంగిన కోడం
గల్లు పురీనివాస వైశ్యకులాగ్రేసర కోట్రికభిక్ష యాభిధేయుని కృతజ్ఞ
తకెంతయుఁబాత్రుండ.

ఇట్లు పూర్వోపాధ్యాయ బుధజనవిధేయ

మేల్పాటి లక్ష్మయాభిధేయుడు

గ్రంథముద్రణకర్త వంశావళి

శ్రీమత్కోడంగల్లుపురీ నివాస వైశ్యకులాగ్రేసర కోటికభిక్ష
యాభిధేయుని వంశానుక్రమాభివర్ణనము.

శా॥ శ్రీనారిన్నభలగ్న మందలరితాగ్రేగంటసీక్షింపనే
త్రానూనాబ్జయుగంబుడంబుగను ముద్రాముద్రితంబైతగ
న్మానుల్గించినరించిమించిపొగడ న్మావేంకటాద్రిశ్వరుం
డౌనెంచన్గణివై శ్యభిక్షయమణి స్వార్థంబునంబ్రోవుతక॥

తే॥గీ॥ కలిమిచానకుభూషణావలులపేటి
పంటవలతికిఁజెక్కంపు పసిడికుప్పె
యాచకౌఘమునకుసౌర నైచికియన
భువిదనర్చు కొడంగలు పురవరంబు॥

శా॥ శ్రీవత్సమలగోత్రవర్యులు రమాసీమంతిసీసుస్థిత
ల్భావింపన్సుగుణావతంసులు వరాపస్తంబసూత్రాధ్యులు
నేవన్వేంకటశైలనాథ పదకంజాతార్చకుల్వర్తక
ప్రావీణ్యుల్లరభిక్షయాభిధసుధీవంశాగ్రణుల్పల్చిరా॥

సీ॥ హరుడుమిత్రుండని మురియుచుండెనుగాని
సఖునిభిక్షముమాన్పఁ జాలెనొక్కొ
తారాద్రచెంత సదాస్థితుండై బహు
నిధులనాజ్ఞింపంగనేచ్చెనొక్కొ
కొఱగాకధనమొక కోణమందనిశెంబుఁ
బడియుండ బేరము ల్పడిపెనొక్కొ

శ్రీదుండై నందున మోదమందెనుగాని

యిక్కొఱఁతలుగల్గు పెఱిఁగెనొక్కొ

తే॥గీ॥ యనుచు జక్కుల తేనిహాన్యంబుసల్పి
సంఖ్యలకుమించి విత్తంబుసంగ్రహించి
కలిమిచేనొప్పుదురు కొడంగంటిపురిని
వైశ్యమణులైన కోటిక వారతార॥

మ॥ విదితంబై తగుకోటికాన్వయమున నివృఘ్యాతచారిత్రులై
పెదగోవిందయ సెట్టిజెట్టి చినగోవిందార్యుఁడుంబుట్టి కో
విదుతానాననిసన్నుతుల్గులుప సద్విద్యాధికో పేతులై
ముదమారస్థులరామకృష్ణులబలెంబుణ్యాత్ములై పొల్చిరా॥

క॥ ధీరుఁడుపెదగోవిందయ
మారసమానాకృతులఁగు మారులలక్ష్యై
నారాయణసన్నాచుని
గౌరవయుతులింగయార్యుఁ గని ముదమందెన్॥

తా॥ గోవిందాత్మజులైనయాత్మ భువులన్ఘోషించుచుంబోలిరా
ధీవామాకృతులంగ్రమంబున ధరన్దిర్ఘాయురారోగ్య వి
ద్యావౌగైభవులై మెలంగిరి హరిధ్యానై కపారీణులై
గోవిందాత్మజులంచుబల్కుఁదగు బోగోప్యంబునింకేటికిన్॥

తే॥గీ॥ శంకరుఁడు సామజాననషడ్వదనుల
గనినచాడ్పునసుమతి లింగయసమాఖ్యుఁ
డందముగ వేంకయార్యు గోవిందయార్యుఁ
బడసినంతానవృద్ధిచే బరిధవిల్లె॥

మ॥ ఘనలింగాఖ్యవదాన్య జ్యేష్ఠసుతుఁడౌగంభీరపాథోధి వ
ర్యునికీర్తిండుసుధాబ్ధిహంసకరిభి ద్వోమేభడిండీరచం
దనసంతానసురాపగాభి దురరుక్తారాద్రినచ్చారదా
ఘనసారంబులఁగేరివెల్లి విరిసెన్నాచక్రమందంతటన్॥

తే॥గీ॥ వేంకటాద్రిశ్వరుడుమున్ను వేడ్కచేత
నలరిపద్మావతిని బెండ్లియైనభాతి
సిరులదనరారి వేంకయ సెట్టిపుల్ల
మాంబనుద్వాహమైపొల్పెహర్షమెనఁగ॥

క॥ వరపుల్లాంబామణియం
దరుదుగధీశాలివేంక యాత్యుడువరుస
న్నరసింహభిధుధాకా
ఘృనిలింగయనామధేయుఁ గనివిలసిల్లె॥

ఉ॥ వెన్నుడురక్షణత్వమున వెన్నెలతేడువితీర్ణమందు వే
గన్నులవాడు భోగమున గన్నులవిల్తుడుసోయగంబునం
బన్నగరాట్టు బుద్ధిని గృహన్నయసింధువరుండు ధాత్రీయం
దన్నవనారసింహుడు వియన్నదిఁగేరిచెలంగెగీర్తిచేన్॥

క॥ గిరిశుడుగౌరీతరుణిని
గరమరుదుగఁబెండ్లియైన కరణిన్ధరణి
న్నరసింహనామధేయుడు
వరగౌరాంబనువరించి పరిణయమయ్యెన్॥

ఉ॥ ముగ్గురుమూర్తులోయనఁగ బుట్టిరి గౌరమగర్భవాసులై
యిగ్గతిశేముషీసహితుఁ డెల్లయజ్యేష్ఠతనూజుడై తగె
స్సగ్గనిరక్షణత్వమున సభ్యుడురామయపొల్పెమాన్యుడై
యగ్గలమైనసంపదల నందెనువేంకయ సార్థకంబుగా॥

సీ॥ చిందంబుమగతాల సింగంబురేతేని
మినువాఁకరా యంచమిన్కుఁగేరి
నలువపడంతివెన్నెలపోరుదిండిని
చిలువల యెకిమీనిచెలువుఁదెగడి
వేగంటివాలుపొల్పెల్లినుప్పాణి
జేజీలబాబారెల్లుజిగినెదిర్చి

వెలిమానుముక్కంటి పలిగట్టుమడికాసు
కపురాల తెలిదమ్మికాంతి నెంచి॥

తే॥గీ॥ మేటిపుల్లులదొర మోముఁదాటిసిఁడెము
దారి వేల్పులగిడ్డిచౌదంతిరిక్క
నుఱుఁగుఁజలితరి మబ్బులమెఱుఁగుదూఱి
వసుధఁదనరాఁరె రామయవర్చుకీర్తి॥

చ॥ అరయవిరించిశౌరిత్రి పురాంతకులర్ధినిశారదన్రమా
తరుణిని బార్వతిస్వరుసఁ దప్పకఁజెండిలియైనచాడ్పున
స్వరమతియెల్లయూర్చుఁడు సబంధుఁడురామయ వేంకయూర్చుఁడు
స్సరవిని శేషమన్వినయచారిణి శేషమసాయమాంబలం
బరిణయమంది భాసిలిరి వైశ్యకులగ్రామలై వసుంధరన్॥

రామయూర్చునిజాయాశిరోమణి

క॥ తానన్నపూర్ణయైపతి
హీనత్వముచేత భిక్ష మెత్తుచునుండ
న్మానుపదంచునుగిరికా
మానిని నెదిరించి శేషమాంబ చెలంగెన్॥

తే॥గీ॥ పాండుపార్థివచంద్రుని భార్యయైన
కుంతికినిబాధుఁడుదయించి సంతసించి
పగిదికోటిక రామయ పత్నియైన
శేషమకుఁబుట్టి పుల్లయ సెట్టిదనరె॥

సీ॥ శారదాశారన నారదనారన

పారపారదమార మారగిరులఁ

దారతారశతారతారాహిసం

హారహారసీహారహారాంగరుచుల

సారసఘనసార సారసైంధవసార

సారబృందారమంచారగతుల

గాశపాకాశాపగా నీకాశకాశ

రాకానిశాకరనాకకరుల

తే॥గీ॥ మించిభువిదనకీర్తి వర్తించసాగె
నంచుసరసులుగొనియాడ హర్షమునను
వై శ్యకులవార్ధిచంద్రుడై వాసికెక్కి
పుల్లయార్యుండుదాతయై యల్లసిల్లె॥

సీ॥ తలవాకిటవలంతిదగజేర్చుకొనిచాల
మేటిచూచతు రాస్యమేధయెంత
మాటిమాటికిబెక్కు మాధ్యంబుధరియించు
వరసురాచార్యుని ప్రజ్ఞయెంత
సతతంబుభాసిల్లు శ్రుతిహింసడైనట్టి
చిలువతేనిమనీష చెలగునెంత
సరగ శుకాఖ్యునిస్సందేహతంగన్న
వ్యాసర్షి వాక్ప్రాఫీనలునెంత

తే॥గీ॥ యనుచువారలనిరసించి ఘనతవడసి
కవసముననుబ్రవీణతఁగాంచిమించి
వైభవంబుననిర్జరపతినిదెగడి
చెలఁగెకోటికపుల్లయసెట్టిజెట్టి॥

సీ॥ కోటికాన్వయవార్ధి కుముదబాంధవృక్షనం
దనరారికలిమిచేధనదుఁగేరి
పారకృష్ణాదున సంవాదమనుగయో
పాఖ్యానమొనరించి హర్షమెనఁగ
శృంగారయుక్తమౌ సంగీతములరచి
యిచిముద్రణముగావించిమించి
మహికవిశ్రేష్ఠుడౌ మజ్జనకునిచంత
నరసభూపాలీయ మరసి యభ్య

క్షీరసాగరకన్యనుగేరిలక్ష్య
మాంబనుగుణకదంబయై మహిఁజెలంగె॥

తే॥గీ॥ లక్ష్యమాంబికయందు సలక్షణముగ
రంగనాథు నృసింహునెసంగుచంద్ర
శేఖరునిగాంచి భిక్షయసెట్టిచెలంగె
వంశమభివృద్ధిఁజెంద నిస్సంశయమున॥

కం॥ మారులుచెలువంబున సుకు
మారులుధీరత్వమునఁ గుమారులుమహిసో
మారులుగారిచ్చిన్నికొ
మారులుభిక్షయకుఁ బొడమిమలయుదు రెలమిన్॥
పైగ్రంథముద్రణకర్త దివ్యక్షేత్రముల యాత్రసల్పినప్రస్తావము
సీ॥ కృష్ణాధనుష్కృతి విష్ణుకంచీజిదంబ
రముగాళహస్తి శ్రీరంగవరముఁ
దిరుపతిశివకంచీ దిరుచనాపల్లిన
ద్రామేశ్వరము మధురాపురంబు
బక్షి తీర్థంబును బంధరిఁగుంభకో
ణము గయాభద్రాచలముఁబ్రయాగ
మునుజంబు కేశ్వరమును జగన్నాథంబు
సింహాచలంబుఁ గాశీనగరము

తే॥గీ॥ లలితగోదావరిని మంగళగిరినెలమి
దక్షిణోత్తర దివ్యయాత్రలనుగన్న
తండ్రి దనతోడఁజను దేరఁ దనరసల్పి
ఖ్యాతిఁబడ సెను వైశ్యాగ్రగణ్యుడైన
భిక్షయాఖ్యుండు బంధుసంరక్షకుండు॥

ఉ॥ భూవలయవశస్త సుత పోవిభవండు ననూనపుణ్యసం
భావితమూర్తి శ్రీయతుండు వత్సమునీంద్రుండు బ్రహ్మవేదివి
ద్యావిజితాదిపన్నగుండునై యతి సంఘును సేవితుండునై
పావనసద్గుండు నయ భాసిలెదిగ్విమత ప్రకీర్తిచేన్॥

ఉ॥ పావనతన్మనీశ్వరుని వంశమునందలకోటికాన్వయం
బీవసుధంగొడంగలు పురీంద్రమునందుఁజెలంగెనొరవి
ద్యావిహితులృమస్తసుగుణాన్విత లార్యజనానుసేవనా
కోవిదులైనవారు నలఘులనియించుకతెంబునంగదా॥

ఉ॥ అందుజనించిమించె నముదంచితకీర్తినిగాంచిశ్రీలచే
తందనరారియాచకుల దాతయటంచువిశాలపాండితీ
మందిరపండితప్రవరమాన్యతలన్నిలసించిపెద్దగో
విందసమాహ్వయుండునమవిష్ణులందు సెబాసునొందుచున్

ఉ॥ ఆతనివంశమందు నుదయంబునుగాంచెరమాకళత్రవి
స్ఫీతపదాంబురుడ్యుగళ విశ్రుతసన్మకరందబిందుసం
ఘాతనుపానతుందిల మనస్కుడురమ్య కవిత్వధోరణీ
ప్రీతకవిప్రకాండుడు విభీతజనాదృతిపుల్లయాఖ్యుడై॥

చ॥ పురుసుకళావితానమునఁ బుష్కరవైరినిఁ బుష్కరేశ్వరుం
బురువిభవాభిరామమున బుష్కరపాలునిఁ బుష్కరాంబకుం
బురుతనుశోభనంబునను బుష్కరకేశునిఁబుష్కరాంబకు
న్వరుసజయించిమించె ననివార్యుడుపుల్లవిడింద్రుడిద్దరన్ ॥౩౬॥

సీ॥ ద్విజనాయకునిమించి ద్విజులనుబోషించెఁ
దన సుకళాప్రభా ఘనతచేతఁ
గవిరాజునలయించి కవులనుదరిజేర్చెఁ
దనకవిత్వప్రభా ఘనతచేత
గురువునువంచించి గురువులఁబూజించెఁ
దనమనీషాప్రభా ఘనతచేత
బుధునవమానించి బుధులగోష్ఠిఁజెలంగె
దనదువిజ్ఞానస ధ్ధనతచేత

తీ॥గీ॥ నతఁడు సామాన్యుడేబలాహ కవితరణ
వారపూరప్రపూరితవార్యదీన
వారుండ్రునుధీరుండ సారయశుండు
పుల్లయాభిధనత్కవిత్వజుండు॥

చ॥ సరసకవిత్వవైఖరల సత్యవచోవిభవంబు నందుశ్రీ
ధరపదపంకజార్చనలఁ దత్పదభక్తసుసేవనారతి
న్నిరుపమదానశీలతను నిర్మలతన్నయశోభిరామత
స్థరణినిబుల్లయార్యునకుఁ దార్హినియేమనుజుండునీడగున్॥

చ॥ పరమపతివ్రతాతిలక భర్తృనుగామిని పంకజాలయా
చరణసరోజసేవనల సంతతకాలము పుచ్చునద్గుణౌ
కరపరిపూతభాసజిత కంతుసతీశతవేషసాయమా
ఖ్యరహినిమించుఁ బుల్లయవరాంగన యంగనలందు మేటియై॥

ఉ॥ ఆమిథునంబు శ్రీహరికటాక్షమునం బడసెంగుమారుగా
నామదనాభిరాముని గుణాన్వితనిర్మల కీర్తిసాంధ్రు వి
ద్యామహితుస్వదాన్యుని సుధామధురోక్తివిశారదుంగవి
ప్రేమునిసత్యసద్వినయు భిక్షయనామునిశ్రీసుధాముని॥

సీ॥ జలదంబులను దగుసాటింగవచ్చుఁ
జలనంబులేకండ మెలగుంచున్న
బలిచక్రవర్తి నేర్పరచిచెప్పఁగవచ్చు
దానవత్వంబును బూనకున్న
నానిశాపతిని సమానంబుఁదేవచ్చు
దోషాకరత్వంబు దొలయకున్న
గిరిజేశ్వరునిబిల్చి సరిగూర్చగావచ్చుఁ
గొండగుహలలోన నుండకున్న

తే॥గీ॥ నితనికీతండె యసమానగతిఁజెలంగు
సతతసత్కవిపండితా దృతినిజేసి
క్షితి నసామ్యతకీర్తి సంగతినిబొందె
భిక్షయార్యుండు సుగుణవిలక్షణుండు॥

చ॥ ధనముఁబొసంగెద్యలకుఁ దావుఁబొసంగదువిద్యలుండిన
స్థనమతిదూరమేగు నికదాతదరిద్రుండు భూరిలోభియా
ధనికుడుదద్విధంబుమ నధార్మికుఁడై విలసిల్లుభిక్షయా
ఖ్యునికడలేదు విత్తముకళోరితశక్తియుదానముండెడున్॥

చ॥ సిరిఁగలమూర్ఖలోభి గుణశీలుఁడుగాక నహంకృతాత్ముఁడై
వరకవిపండితావళినిఁ బర్వినదుర్మతిప్రేతరాజు దు
ర్భరభట సంఘయంబువలె రక్కసిబంట్లనుఁబోలెఁజూచునా
దురితగుణంబు సుంతయినఁదూఱదు భిక్షయమానసంబునన్॥

సీ॥ ఆమహితుండు లక్ష్మోభిధయాసతీ

తిలకంబునందు సలలితగతిని

ప్రదేతాగ్నులంబోలెఁ దేజరిల్లెడుసుత

త్రయమునుగాంచెను రంగనాథు

నరసింహనాముని వరచంద్రశేఖరుఁ

జనువానిపితరుల ఋణమువాయఁ

బుత్రత్రయముగూడి పాలుపారుసిరులచే

సతతసౌభాగ్య సంగతులచేత

తే॥గీ॥ వేంకటేశ్వర సత్కృపా విలసనమున

భిక్షయూర్యుండు పండితవిబుధసుకవి

జనులమన్నించి మర్యాదఁగొనుచునుండ

దీవనలనిచ్చు చున్నాడ భావమలర॥

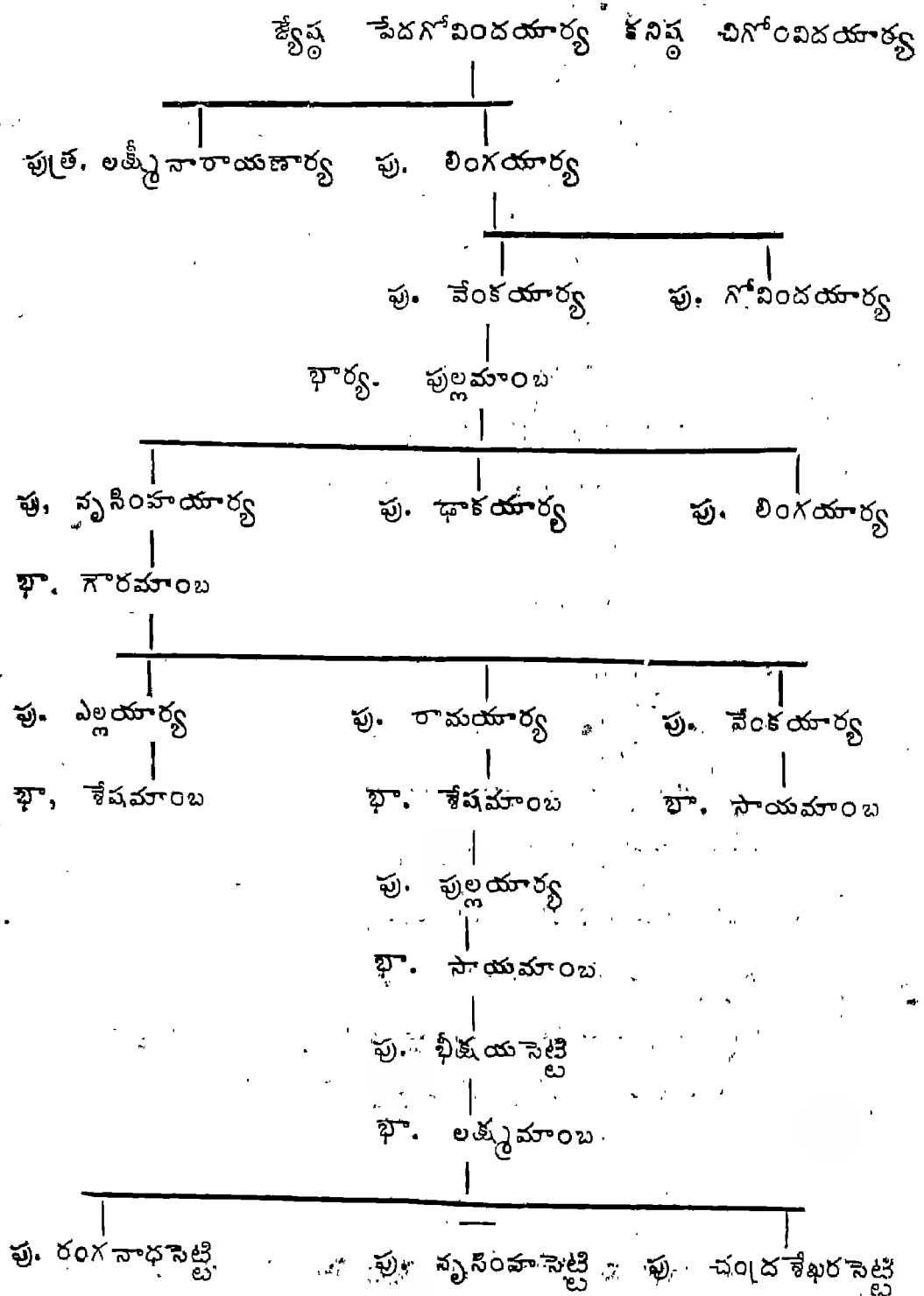
చ॥ నరులగుణంబులెన్నగను నారససంబుపథంబుఁద్రొక్కక

నైరయుచునుండగావిదిత మేకద నీ కిలభిక్షయార్య వి

డ్వరునిగుణాతిరేకములు భావమునిండగ్రవాసినాడనో

హరిననుఁదప్పలెన్నకమహదయతోఁడుతఁబ్రోచుచుండుమా ।

గ్రంథముద్రణకర్త వంశవృక్షము.

శ్రీవేణుగోపాలాయనము

కవికర్ణామృతము

ఇష్టదేవతాస్తుతి.

శా॥ శ్రీవైదర్భినరోజనక్త భసలశ్రేణింకొలగించన
తావుంబాసి ముఖాంబుజంబునఁ బడందన్వంగిభీతిల్లిరా
భావంబాత్మనెటింగి గంధఫలులంబై చల్లియత్తేటులం
బోనంజేసినకృష్ణుఁడెప్పుడు మముంబోల్పారఁగాఁ బ్రోవుతన్॥

సీ॥ మెరుఁగారువదనంబు సరసిజంబులఁగేరి

విధుమాడ్కిఁ దద్దయువెలయుచుండఁ

జెలుపొందురోమాళీ యళులనునిరసించి

హరిభంగినంతతంబలరుచుండఁ

బరికింపవేనలి వారిదంబులదూటి

యేడ్తెఱంగుష్ణత్వ మెసఁగుచుండ

భావింపలేఁగాను పంచాస్యమునునవ్వి

రహిననంతవిధంబుఁ గ్రాలుచుండ

శ్రీ॥ గీ॥ దనరువాతెఱ బంధూకమునుహసించి

మాధవస్ఫూర్తి వెలసిల్ల మహిసదదయ

సంబులంతట శౌరిభావంబుఁజెంది

పొనఁగుసిరిమాకు సంపదలోనఁకుఁగాతఁ

మ॥ పరఁగన్భారతికొప్పు వారిదముగాభావించి తానెక్కుహం

సరహిస్సీతినహించి యేగునని బల్చున్గించి సందేహతం

ద్వరగా వాణినినై జనక్రమున నిత్యంబొప్పుగాఁదాల్చుచు

స్వరసత్వంబునఁబొల్చు ధాతననుదాజై వాత్సక్యం తేయతన్॥

సీ॥ ప్రోల్లసద్వల్లకీ పుస్తకాంచితపాణి
 రాజతాసితఫణి రాజవేణి
 వినయనిరంతర వినుత మునిశ్రేణి
 మకరంధనవసుధా మధురవాణి
 చాంచల్యమోచన చకితసంజ్వలదేణి
 దక్షిణభుజకసద్వరకృపాణి
 కైవల్యహర్షార్ద్రాగ కాంచననిశ్రేణి
 యంచ తేజనెక్కు మించుబోణి

తే॥గీ॥ యాచితేంద్రాణి సర్వవిద్యాధికాణి
 సన్నతాఖిలగీర్వాణి స్మరవధూని
 పులినజప్రోణిజాణయా నలువరాణి
 కలితకల్యాణి ధీనిచ్చుగాతవాణి॥

ఉ॥ ఇందునిభాసనార్య వలపెక్కంగ నంకముఁ జేరఁబోయిచె
 న్నొందహిహారరాజంగని యోర్వకసాధ్వనమందినిల్వఁగా
 సందియమేలబర్హకచ చయ్యనరాఁ దగునంచుఁ బేర్మిచే
 సందిటనుంచిముద్దులిడు శంకరుఁడిచ్చువిభూతులర్మిలిన్॥

ప॥చ॥ కటికిమలన్జనించినెటిఁగ్రాలెడి నిన్నుఁగరంపనావళం
 బెటులగునంచునాడితి గిరిశుండ నీకిది భూరికార్యమే
 తటకునఁబై డిగుబ్బలిని దద్దయువిల్లుగ వాంచినట్టి ధూ
 ర్జటివికదాకడంగివలిచట్టు కొమారిఁగరంచుచక్కి దు
 ర్ఖటమెయటంచుఁబల్లుశివ కాంతయొసంగుతమాక భీష్టముల్॥

ప॥చ॥ అరయదటాలునన్జన నియంకతలంబునుడాయఁబోయిని
 ర్భరగతిచేదదీయజ హఠరాణముఁగాంచి మదిందలకగా
 నురుశరభాగ్రిమత్వ మిరవొందిననీకళు కొందుకంచు న
 గ్గిరిజనచింపఁజేరఁజని క్రీడయొనర్చుచు మోదచిత్తుడౌ
 ద్విరదముఖుండుమత్కృతికి వేమఱవిఘ్న మొనర్చుగావుతన్॥

సీ॥ ఆదియుగంబునం దబ్జాత్మునకుమృదు
 తల్పమై శేషాఖ్యుధనరిపిదప

రెండవమాటాగి న్నిందువేడ్కడలిర్ప
 రామానుజన్ముడై రహిఁజెలంగి
 మూడవసారి సమ్మోదహృత్కమలుడై
 బలమామసంజ్ఞచేఁ బరిధవిల్లి
 పరికింపనాలవ పారిసదాసూరి
 కేశవాచార్యుల కేవలాత్మ

తీ॥గీ॥ పత్నికాంతీమతీ సతీరత్నగర్భ
 జలధిరాకాసుధాంశుడై జననమంది
 త్రిమత సంస్తాపనుండనదేజరిల్లి
 నట్టిశ్రీభాష్యకారునే నభినుతింతు॥

సీ॥ పరమనత్యావాస పరుడగువాగను
 శాసనుచతురాస్య సరణిఁబొగడి
 బహుముఖి వక్తయకా రహిఁగుండలీంద్రుని
 పదగూఢభావంబు బ్రస్తుతించి
 లలితవైదర్భిచేఁ జెలగుశ్రీనాథుని
 పురుషసింహత్వంబు సరగఁదలచి
 విబుధవత్సలుడని విలసిల్లుసోముని
 సన్మార్గగతులను సంస్మరించి

॥గీ॥ కవివితానంబునకు మేలుఁ కలుగఁజేయు
 భాస్కరునివృత్తనియమప్రభావసమితి
 నభినుతించియు నితరపూర్వాంధకార్య
 స్వజనకౌశలకోవిదవ్రజముఁగొల్చి॥

క॥ ననులక్షణాన్వితునిగా
 నొనరించి కవిత్వసరణియుండెలియంజే
 సినమజ్జనకుండొకవి
 జనపుంగవరంగయార్య స్మరియింతునెదన్॥

॥తీ॥గీ॥ ఆది కవిసార్వభౌముల కై ననెఱుసు
 లుండుననవేఁ పరులకు సుర్వినిసవ

రించఁగలతావునను సవరించుటొప్పు,
గాన సవరించరానిచోఁ గరముగార
వించి నాతప్పితములు మన్నించవలయు॥

వ॥ ఇవ్విధంబున వర్తమానాంధ్ర కవీంద్రులంగొనియాడి॥
పం॥ తే॥గీ॥ క్షితినిగోశంబు లరసివీక్షింపవలయుఁ

బిదపనాలింఁ జనునుగోవిదులఁబ్రశ్న
సేయఁదగుఁ గడుమదిని యోచింపుటొప్పు
నెచటనెఱుంగనిచో నేర మొంచఁగూడ
దనుచునేభావిలోకుల నభినుతింతు॥

వ॥ భక్తపరాధీనుండగు భగవత్ప్రేరితుండనై నిర్మింపంబూ
నిన నవ్యతరకావ్యం బవిఘ్నంబుగా సమాప్తినొందుట కళిలేష్టదేవ
తాప్రణుతియు, నాచార్యవర్యులనుతియును, నకలసత్కవిప్రవరుల
లస్తాత్యంబును, మజ్జనకుని సంస్మరణంబునుంగవించి జన్మసాధుల్యం
బుకొఱకు మదీయవంశానతార క్రమంబభివర్ణించెద॥

సీ॥ మేటివిద్యలవాగ్గ ధూటీశునైనను
బాటింపలేరుమే ల్నాటివారు
పాటిఁదప్పమటంచు మాటిచూటికిపీఠిఁ
జాటించువారు మేల్నాటివారు
నాటగోలంబెను వీటిరాయలచెంత
నేపైనవారుమేల్నాటివారు
కోటిబుధులయందు మాటలచేదొట్రు
పాటొందఁబోరుమేల్నాటివారు

తే॥గీ॥ మోటునడకలఁబోరు మేల్నాటివారు
బూటకులుగారు తారుమేల్నాటివారు
సాటిలేనట్టికృతులుమేల్నాటివారు
నీటుగుల్కెడువారుమేల్నాటివారు॥

తే॥గీ॥ అట్టిమేల్నాటివారి వంశాబ్ధిక్రముద
బాంధవుండనఁబాడిమి సద్బంధులొక

దేవమణియీతఁడనభువిందేజరిల్లె
జెన్నయార్యభి షజ్జొల్లిచెన్నెసంగి॥
తే॥గీ॥ మున్ను శరకోపమునిగోతమునజెలంగి
సూరి రామానుజాచార్య సూత్రయోగ్యుఁ
డగుచునద్వైష్ణవాగ్రి మండనమదీయ
వంశమునఁ జెన్నయార్యుండువాసికెక్కి॥
వ॥ అనంతరంబ.

చ॥ పొలుపుగభక్తసంఘములఁ బ్రోచుటకై మదిలోడలంచిదా
నిలవసుదేవతన్ని కుదయించినహారి మురారిరీతిగా
నలతిరునామధారుల ద్వయంబునఁగావగ గోరిచెన్నయా
ర్యులసతికింజనించె బ్రపదండుమురారి సమాఖ్యుఁడెంచగన్॥

చ॥ ఉరగశయానుడయ్యి సతతోదధిమధ్య నికేతనస్తుఁడై
గరుడపత్రినెక్కిగతి గానకబిచ్చము నెత్తిమృత్తికా
భరధదుడయ్యిపుణ్యజన భంజినుఁడైనమురారియీడునేఁ
డరయఁగవచ్చునేభువిని హరిమురారిభిషగ్బలారికిన్॥

సి॥ అచ్యుతత్వముమహా దైశ్వర్యతతియందు
గనదనంతవిభూతి కళలయందు
మాధవస్ఫురణంపు మంజుళోక్తులయందు
సూమసఃప్రసన్నతచూఢ్మలందు
హేమాంశుకస్ఫూర్తి భూమగాత్రమునందు
విధుభావమానన విభవమందుఁ
గృష్ణప్రభావంబు బృధుకనీనికలందు
విశదమాహరిలీల యశమునందు

తే॥గీ॥ వెలయభావించి తిలకించవిష్ణుమయత
యితనియందునసింప సత్కృతులెఱింగి
విలసదస్వర్ధనామంబు వేడ్కనిడగ
మహిమురారి బుధేంద్రుండురహిజెలంగె॥

తే॥గీ॥ అంతనాభవ్యుడధ్రాంగి యందువేంక
 యార్యశేఖరగోవింద యార్యుగాంచె
 రామచంద్రుండునిజసతీ రత్నమందు
 గుశలపులఁగన్న చాడ్పునఁగుశలమునను॥
 వ॥ అట్టి కుమారద్వితయంబునందు.

సీసమాలిక॥

శ్రీమించు కాంచీపురీనివాసుండగు వరదరాజస్వామి చరణకమల
 మత్తమిళిందాయ మానమానసుడై సుజనులచే జాలమన్నననలఁ
 [జెంది
 శరకోపమునిగోత్రజలధితా రేశుడై భాసిల్లుచునుమహాభాష్యకార
 యతిసూత్రయోగ్యుడై క్షితిఖ్యాతిఁగన్న బిజాపూరుషహర
 [దల్పాసానాదు
 పాప్రదత్తవిచిత్ర చామరాందోళికా చ్ఛత్రముల్పేకొని సమ్మ
 [దమున
 నాడుమద్రికిసమ్మ నాడగొండనమించి చర్చింపఁదన్నేచ్ఛచక్రవర్తి
 కరుణచేతనుబళగానూరుగ్రామంబు నందునతేత్రంబులర్థిఁబాస్తి॥
 తే॥గీ॥ జేసికొనినంతతానంద చిత్తుండగుచు
 దనరిలుక్కాన్తకీఁము చందమునఁగరము
 వాసికెక్కినయూనాని వైద్యుడనఁగ
 నెలమిమెప్పులనడసి భూతలమునందు
 వైష్ణవాగ్రణినాగవధిష్ణుడైన
 పరమగోవిందయార్యుండు పరిఘవిల్లె॥

శా॥ శ్రీవధిష్ణునికేతనోక్వలుండు సంక్షేపాద్ధవుండాత్మభూ
 నేవాహ్లాదుండు శంఖచక్రసుకరస్ఫీతుండు భద్రాభివాం
 ఛావేశుండరుణాబ్ధలోచనుండు సత్యాస్త్రిచ్చిత్తుండా
 గోవిందుండనబొల్పెనామ సమతన్తోవిందయార్యుండిలన్॥

తే॥గీ॥ అట్టిగోవిందయార్యుఁ డర్థాంగియందు
భవ్యుఁడొకొండయార్యునిఁ బడసెనతఁడు
ధరణిఁదఁగొండ నద్భుతధైర్యమునను
హేళనమున ర్చెవిబుధరింఘోళిపొగడ॥

శా॥ గోవిందాత్మజుఁడైనబ్రహ్మ నిజమాకొండాభిధేయుండుదా
భావింపంజతురాననుండు విలసద్భాషావిలాసుండు స
త్యావాసైకపరుండు సర్వవిబుధాహ్లాద ప్రదుండెంచఁగా
గోవిందార్యతనూజుఁడై నెగడునేగోప్యంబునింకేటికిన్॥

తే॥గీ॥ భార్యయందాతఁ డాశ్వారయార్యునంబు
లార్యపుంగవుఁగాంచె నాదార్యశాలి
మాననిధిపాండుభూపతి మాద్రియందు
ఘన నకులసహదేవులం గన్నమాడ్కి॥

వ॥ తదనంతరంబు.

తే॥గీ॥ చనఁగనాసూరి కేశవాచార్యసతికి
భాష్యకారులువొడమిన పగిదిభువిని
గొండయార్యభిషక్జ్ఞాళి కూర్మిసతికి
లక్ష్మయామాత్యుఁడుదయించి లలిఁదనరెచ్చ॥

వ॥ తత్పుత్రత్రితయంబునందు సురపురీసంస్థానాధీశ్వర కోసలా
న్వయాగ్రేసర రాజాబలవంత బహిరీబహదరు బబరన్ముక్కుముతహ
రుద్దాలా రువాబు జంగ్గిరుదాంకిత పీతాంబరబహిరీ పిడ్డినాయకభూమి
భృద్వర ప్రధానశేఖరుండనంబొల్చి బీర్నల్లిజాగీరుదారుడన శోభిల్లి,
శ్రీమద్వేదమార్గ ప్రతిష్ఠాపనాచార్యోభయ వేదాంతవర్తక పరమ
హంస పరివ్రాజకాచార్య శ్రీరంగరాజ భట్టారక దత్తబ్రహ్మరథ
మహోత్సవ విభవ విరాజమాన శ్రీమత్తిరుకో విలూరుతిరుమలము
మ్మడికుమార యెంబెరుమానారు జయ్యరుస్వామి లిఖిత శ్రీకారక
ర్వత్వాధికార శ్రీముఖాకలిత మేల్పాటిగోష్ఠీవర్య లక్ష్మయామా
త్యుండారాజులైన.

చ॥ భువిఁగలలక్ష్మయార్యవర భోగసమృద్ధినివిన్నయంతఁడ
ద్వివిజవిభుండుచెంతకరుదెంచి హుటాహుటినంభ్రమించిరే
బవలునుతెప్పమోడ్చక నె పల్మఱుఁగన్న కతఁబునన్పచీ
ధవుఁడనిమేషపరిజ్ఞఁడగఁ దాల్చెనుబాయకనాటనుండియై॥

మ॥ వరలావణ్యసుకీర్తులంజెలగు మద్వంశేంద్రుఁడొలక్ష్మనూ
ర్యురమా సోదరులంబితామహుఁడు దానూహించిచూడంగనే
ర్పరుపన్రామికిబుద్ధికౌశలమునం బద్మారియందిడ్డభా
స్వరచిహ్నంబదికందటంచు నెలమింజర్చింపనికేటికి॥

క॥ అల్లక్ష్మయార్యుఁడంతట
నుల్లమురంజిల్లపత్ని యుదరమునందు
స్సల్లలిత వేంకయార్యుం
డల్లనఁబెద్దయ్యయనెడి యబలులగనియో॥

వ॥ తత్పుకుమార కుమారద్వితయంబునందు.

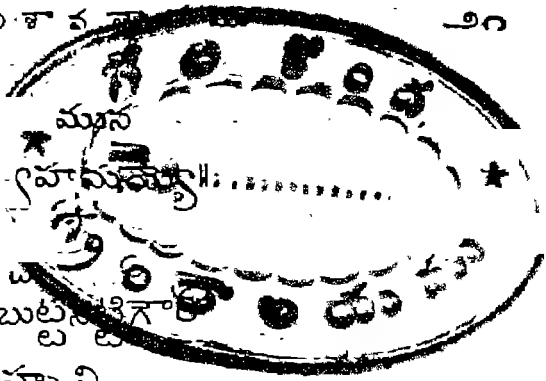
శా॥ శ్రీరమ్యుంబగుకాంచికాపురి కడంజెన్నొందుమేల్నాటిలో
ధీరుండై నెలకొన్న పెద్దయభువిస్థిపించితానాళువం
దారుస్తోత్రమునాంధ్రఫక్కిని లసత్పద్యప్రబంధంబునా
లారాణింపఁగఁజెప్పెనా చెలువపిళ్లస్వామి పేరందగై॥

వ॥ పెద్దయార్యునిపుత్రుండు చెన్నయార్యుండు తదనంతరంబ.

తే॥గీ॥ రహిని వేంకయ్య కులవధూరత్నగర్భ
మందుఁజెన్నాడు తిరువెంగళార్యఘనుఁడు
వరుసలోకయ్య నాఁజెలువయ్యయనెడి
పుత్రులుజనించిరత్రి సత్పుత్రులనగ॥

న॥ చెలువయార్యునిసూనుండు కళకయార్యుండు, తత్కుమా
రుండు వరసింహయ్య అందఁగఁజుండు॥

తే॥గీ॥ హరిసిరినిమున్ను పరిణయంబై నకరణి
రంగనూంబానధూటినిరంగుమీఱు

సరసతిరువేంగళార్కుండు స
వసుధవిబుధాళిపొగడ ను
సీ॥ తల్లికిదల్లియై యుల్లసిల్లనిల్
గట్టుయందొగి బుట్టినట్టిగా
భంగాన్వితంజేరి ప్రబలనిజాహ్నవి
గోత్రారిత్రేబాండు గోరనిశచి
కువలయ ద్వేషినిగూడని సుచ్ఛాయ
కలహశనునిగాంచకలరువాణి
తమ్ములపగవాని నమ్మనిరోహిణి
నరకునింబడయక బరగుధరణి

తే॥గీ॥ యీమెయశానని బుధజనులెల్లమిగుల
వినుతినల్పవిలసిల్లేవిమలమతిని
వఱుతిరువేంగళార్కుని పత్నియైన
రంగదతులగుణాలంబ రంగమాంబ॥
వ॥ తదనంతరంబ.

క॥ తిరువేంగళార్కుసతియై
యిరువొందెడిరంగమాంబ కిలబుత్రకులై
వరయోబళార్కుడనన
స్థిరమతి వేంకయ్యనాంగ జెలగిరిరువురు॥

తే॥గీ॥ మహినిముచిసూదనుడుపులోమజనుబరిణ
యంబయినమాడ్కి శతకోపమాంబనెలమి
గోరిపెండిలితాజేసికొనిచెలంగె
వేంకయ్యార్కుభిషక్కౌళివిబుధహేళి॥
వ॥ తజ్జాయాశిగోమణి.

సీ॥ త్రనుహేనునకుబ్రియ జననిగాకుండెనా
సిరినొకమాటుద్దిపరుపవచ్చు

వెనుముందుఁజూచువానిని సేలకుండెనా

సతినొకసారీడు సల్పవచ్చు

రహిఁబోరుదిండిని రక్షించకుండెనా

భాషనుసమముగాఁ బల్కవచ్చు.

మందునిగా రాము మాతగాకుండెనా

ఛాయనన్నపసరి సేయవచ్చు

తే॥గీ॥ నిట్టికొదవలుగలవార లియ్యువతికి

సాటియకాదురె యనిబుధు ల్పన్నుతింప

నలరెనవ్వేంకయార్యు నధ్ధాంగలక్ష్మి

కుశలశతకోపమాంబ నద్గుణగదంబ॥

వ॥ తదానంతరంబః

పం॥ తే॥గీ॥ పక్షిరథునకుఁపట్టంపుభార్యయైన

కోసలాత్మజకుసుమున్న కొమరుమిగిలి

రాముఁడుదయించి నట్టులరమణవేంక

యార్యసతియగుశతకోప మాంబగర్భ

జలధిశశియన రామార్యుఁడలరెబొడమి॥

సీ॥ రమణీయసీతాత్మ రాజీవకలితుండు

హరిసన్నయభరతాస్వితుండు

ఖరదూషణారాతి వర సుమిత్రానంద

నేష్టుండుశత్రుఘ్న హితకరుండు.

జనకహర్షప్రదుండినజాత సఖ్యుండు.

కుశలవసుసమృద్ధిపశపరుండు

మహివిభీషణచిత్త మహదార్తిహరణుండు

హంసాన్వయాబి సేహరకరుండు.

తే॥గీ॥ రాముఁడలరా రెడద్రీతినామసార్ధ

కంబునగునట్లు విద్యాకడంబయుతుండు

గుణగణాధ్యుండు మేల్పాటికోవిదుండు

రామయార్యభిషక్కౌళిరహిఁదనరై

తే॥గీ॥ గౌసలేయుండు సాధ్వీయావాసుధేయి
నతిముదంబుననుద్వాహమైనభాతిఁ
గృష్ణమాంబనుబెండ్లియై పృథ్వీయందు
రామయార్యభిషజ్జ్ఞోలిరమణజెలఁగె॥
వ॥ తదర్థాంగీ సాధ్వీలలామంబు.

సీ॥ వల్లభుండన్యుల వాకిటఁబడియుండ
వారింపజాలని పద్మచేరి
మగఁడుబిక్షుంబెత్త మర్యాదగాదంచుబల్కుని
మలకూఁపిపటిఁదెగడి
ప్రియుఁడుగోత్రంబె నుద్భేదింపఁగాఁగని
సైచుచుండిన శచీనతిహసించి
యినుఁజ్ఞేష్టుకువలయంబున కార్తిగల్పించ
సంతసంబందెడి ఛాయనవ్వి

తే॥గీ॥ న్యూనమించుకలేక సదానయమునఁ
దనరిపేరిమిఁగల నిజధవునిసేవ
లెడతెగనిభక్తిచేఁ చేయఁదొడఁగివెలసెఁ
బరమగుణపేటి కృష్ణమాంబావధూటి
వ॥ తదనంతరంబ

పం॥ తే॥గీ॥ దశరథునిభార్యయా సుమిత్రాతరుణికి
లక్ష్మణుండుద్భవించిన లాగురామ
యార్యకులసతీ కృష్ణమాంబాతిజతర
శుక్తిముక్తాఫలంబన శుభముహూర్త
మునఁబొడమి లక్ష్మయార్యుండు దసరెభువిని॥

సీ॥ ఇంద్రజిత్పరవైభవైధితధీరుండ
హీనానతారుండనూనరామ
చందానుజన్మండు శాస్త్రప్రవీణుండు
జనకచిత్తాంభోజ శర్మకరుండు
దలపోయగాసుమిత్రా నందనుండూర్చి

రాభాసమానుండు లక్ష్మణుండు
భూరిభాస్వత్కులాంబుధి కైరవసఖుండు

సన్నయభరతాను సరణపరుడు

తే||గీ|| భూజనాహ్లాదకారుడై పొగడుకునుడు
నామమాత్రంబుననెకాదు నవ్యసార్థ
భావముననుశత్రుఘ్న గ్రభవనిభుండు
లక్ష్మయార్యభిషజ్జ్వాళిలలిదనరై||

సీ|| పరంగబిషక్పాత్ర పారంగతుండై
సద్ద్రావిడామ్నాయ సరణిఁగాంచి
శ్రీకోసలాన్వయా గ్రేసరుండైనసీ
తారామపార్థివోత్తమునిచేత
హైరణ్యకటకరత్నాంచిత హారజాం
బూసదాంబరహయ భూములెలమి
సంపాదనమొనర్చి సరసులెన్నద్వితీయ
ధన్వంతరియటంచు ధరణియంద

తే||గీ|| నూనతరసార విద్యావితానయుతుడు
కుందమాదార చందనాబ్జేందుయశుడు
గుణగణాధ్యుండు మేల్పాటికోవిదుండు
లక్ష్మయార్యబుధేందుండు లలిదనరై

తే||గీ|| లక్ష్మణుండు పేర్మిచే నూర్మిళనువివాహ
మైనమాడ్కిసతీ రత్నమననెసంగు
తిరుమలాంబమబెండ్లియై ధరణియందు
లక్ష్మయార్యభిషజ్జ్వాళిలలిఁజెలంగె||
వ|| తత్కుటుంబిని సతీవతంసంబు

సీ|| ఇనునిచేసత్సం తితినిమాయనట్టునే
యించనిరోహిణియీమెయకాను
పెనిమిటిచేబుణగ జనులకుభాధనే
యించనిమైధిలియీమెయకాను

పథికరింభోళికిఁ బతిచేతహింసఁజే

యించనిసదతియీమెయకాను

చర్చింపరమణుని సగమునర్చనియట్టి

హినుశిలోచ్చయ పుత్రియీమెసత్య

తే॥గీ॥ మనుచుఁదద్దయువిబుధాళి వినుతిసల్ప

సంతతంబొప్పె వరభిషక్పాస్త్రనిపుణ

లక్ష్మయార్యునికుల వధూలక్ష్మీలలిత

దివ్యతరకీర్తినికురుంబ తిరుమలాంబ॥

వ॥ తత్పురంద్రీ సాధ్వీమతల్లి.

క॥ ఆమిథునమునకుఁగల్గెను

తేమమునన్వేంకయార్య శేఖరుఁడిలను

త్రామునకుఁ బులోమజకును

నేమమునజయంతుఁడొగి జనించినపగిదిన్॥

తే॥గీ॥ అరయమేల్పాటి లక్ష్మయార్యాభిధాన

భామినీమణితిరుమ లాంబాసుగర్భ

కలశవారాశికిని సుధాకరుఁడనంగ

రంగయార్యుండు వొడమిచెలంగైభువిని॥

తే॥గీ॥ అంతనాదంపతుల గర్భమందుఁజెలగి

మదనరూపసచూనుఁడై మహిజనించె

గోపయార్యాఖ్యుఁడగు కులదీపకుండు

పిదపఁగృష్ణాఖ్య సత్పుత్రుఁడుదయమయ్యె.

వ॥ తత్కుమారరూప జిన్నారచతుష్టయంబునందు

సీ॥ సౌందర్యమునరహా నందనుండనవచ్చుఁ

దనుహీనుఁడైనదా దనరకున్న

వరవిద్యలందుఁదద్గురుఁడీతఁడనవచ్చు

ఘనమాధ్యసహితుఁడై పొనరకున్న

వైభవంబునదివస్పతి యీతిఁడనవచ్చుఁ

గలిమిమున్నీటను గలియకున్న

నురుయశంబునహిమకరుఁ డీతఁడనవచ్చుఁ
దండ్రకిభంగంబుఁ దలఁచకున్నఁ

తే॥గీ॥ గాననొరులనుబోల్ప జగానఁగాన
మింకఁదనకునుదాసాటి యీతఁడనుచు
సగసులెన్నఁగనాహ్లాద జలధినీదె
రంగయార్యాఖ్యసత్కవి పుంగవుండు॥

సీ॥ రమణకేదిగ్గేరి రాజధానీశ్వరుం
డైప్రజ్వరిలుజంపు లాన్వయాబ్ధి
రాకేందుడౌరంగ రాజకంఠీరవ

సచివాగ్రగణ్యుడై సంస్కృతాంధ్ర
కణ్ణాటకపచిత్ర కవితావిశారదుండనఁ
బొల్చియతనిచే నొనరునట్టి
సావర్ణకటక సచ్చంద్రహారాష్ట్ర
పదాంబరహయములనంది పిదప

తే॥గీ॥ భూరిశ్రీహనునా బాదపురవరాధి
కారియైమించు ధీరుక్మశౌరిపేరఁ
గృతిఘటించి రహిన్బహుమతులనొంది
రంగకవిసార్యభౌముడై సంగెనవని

తే॥గీ॥ అతిముదంబునమదనుండు రతినిఁబరిణ
యంబయినచాడ్పునను సాధ్వీయనఁబొనంగు
శేషమాంబనుబెండ్లియై డేమమొంది
రంగయార్యకవీంద్రుండు రహిఁజెలంగె॥

వ॥ తత్పురంద్రీ సాధ్వీమతల్లి

పం॥చ॥ నసుమతియైవరుండెలమి వారకకందఫలాదులందగ
నైసంగనయుక్తమంచనెనె నేర్పునరుక్మిణియైధవుండుమా
నసముననెగ్గులేక నరనామముఁగల్గిన వానితేరుసం
తసమునఁదోలన్యూనమని తావచియించెనె సద్గుణాల్లిచేఁ
బొనఁగెడి శేషమాంబనిలఁబోలఁగలా రెటుభూమిభైష్మినుల్ ॥

తే॥గీ॥ అంతటనంగకవి శేషమాంబయందుఁ
గనియెవేంకటరమణార్య ఘనునిబిడప
లక్ష్యణస్వామియను నన్నులాలనమునఁ
బ్రేమమీఱసీతారామ నామసుతుని॥
ప॥ తత్పుత్రత్రితయంబునందు.

సీ॥ ఆంధ్రగీర్వాణ కర్ణాటతురుష్కు మ
హారాష్ట్రవిద్యల నభ్యసించి
జిష్ణుసంతానవర్ధిష్ణు విబుధకవి
గురుసమాశ్లేషమై పరగునట్టి
సురపురంబునుబాలె సురపురీసంస్థాన
కోసలాన్వయవార్ధి కుముదమిత్ర
బుధజనమాన సాంభోజనన్నిత్ర
సీతారామభూమి భవ్యవృక్షనిపాంత

తే॥గీ॥ నరయనచివాగ్రగణ్యుడై నరసమతిని
నతనిచేమన్ననలనంది యనుదినంబు
నిండువేడ్కన్వ సుంధరామండలమున
రమణుడనరాచె వేంకటరమణసూరి॥

మ॥ గరిమందాబుధవత్సలుండు సుకళాకాంతండుగోత్రోదయుం
డరయన్సత్పథచారుడుత్కువల యాహ్లాదుండుజైవాత్మకుం
డురు సౌందర్యమునంది నేష్టుడిలలోనొప్పారు నర్వజ్జశే
ఖరుడొగావున వేంకటార్యకవి రాకాచంద్రుడొదధ్యమున్॥

మ॥ మదనుండేయనజెల్లు వేంకయసుధీమాళింజొకాటంపుజ
క్కడనంబందతనుండు పుణ్యజనసంఘచ్ఛేది సంభూతుండు
నృదచండాళినమావృశుండు మదినెన్ననాతి రాహిత్యసా
హృదుడుగ్విస్తలిపాఠహింసకుడుదానిపారగా కున్నచోన్॥

ప॥ తదసంతరంబున నాత్మపత్నియగు రంగమాంబయందు
వరదరాజులు, వేంకటస్వామి, దేవరాజులను పుత్రత్రయంబునుంబడ
సి ప్రధాన నహాయోపాధ్యాయుండనంబొల్చి వేంకయార్యుండు కీ

ర్తి శేషుండయ్యెను. సీతారామాభిధుండు నిజభార్యయైన సీతమయ
దురంగనాయకులను సుతునింగాంచి పాఠశాలాశాఖాధ్యక్షులచే శ్రీ-
ములను నామధేయంబువహించి స్పెషలను పరీక్షయందుగడ
మును ప్రధానోపాధ్యాయుండై ప్రవర్తించి యిపుడు సహాయో
ధ్యాయుండై బాలురకు విద్యగఱపుచు సంతసిలుచున్నవాడు.

తే॥గీ॥ గోపయార్యభిషక్జ్ఞాళి కులవధూటి

యైనదామోదమందెడి యచ్చమాంబ

కవని నవమన్మథాకారుడైజనించి

చెలువయార్యుండు చర్చింప నెలమిజెలగె॥

వ॥ చెలువయార్యుండు మునుప్రధానోపాధ్యాయత్వముఁగావి-
చి కతిపయదివసంబులకుఁ జాలించుకొని సురపురమునందుఁ గృష్ణభూ-
వరునిచెంత కార్యనిర్వాహకుండైతనర్చి సహధర్మిణియైన గోపమా-
బయందు జెలువపిళ్లస్వామియను కుమారునింగని విరాజల్లుచుండును.

తే॥గీ॥ కృష్ణయార్యాభిధుని ధర్మగృహిణియైన

కమలమాంబకునవని సక్రమముతోడ

జననమందిరినవ ధనంజయసమాఖ్యుఁ

డాది శేషుండుమతి నిశేషాభిధుండు॥

వ॥ శేషుడైనధనంజయాభిధేయుండు స్పెషలనుపరీక్షయందుగడ
తేటి సహాయోపాధ్యాయుండై బాలురకు విద్యాభ్యాసంబుఁగావించు-
చుగృహిణియైన వేంకమయందుఁగృష్ణయ, వేంకయ,యనుసూనులంగ
నితనరుచుండును. తదనుజన్ముడైనశేషయాఖ్యుండు స్పెషలనుపరీక్షం-
దుగడతేటి సహాయోపాధ్యాయుండై బాలురకువిద్యనుబోధించుచు
భిషక్సామ్రామునందుఁగొంతనేర్పరియై అంతర్పత్నియైన చెల్లమయ-
నుజాయతో మెలంగితనరారుచుండును.

తే॥గీ॥ అట్టివేంకటరమణార్యు ననుఁగుండమ్మ

డైనయేనర్దిగోపాలు ననవరతముఁ

బరఁగఁబూజించి తత్కృప వడసికృతియొ

నర్చుటకుమది దలచియున్నాడభువిని॥

చెన్నయ్యార్

పు. మురారయ్యార్

పు. వేంకయ్యార్

పు. గోవిందయ్యార్

పు. కొండయ్యార్

పు. అశ్వరయ్యార్

పు. అంబలయ్యార్

పు. లక్ష్మయ్యార్

పు. వేంకయ్యార్

పు. సైదయ్యార్

ప్రభులంకారము

శ్రీశేషుండయ్యెను. సీతారామాభిధుండు నిజభార్యయైన సీతమయుం
దుకంగనాయకులను సుతునింగాంచి పాఠశాలాశాఖాధ్యక్షులచేత్రీరా
ములను నామధేయంబువహించి స్పృషలను పరీక్షయందుగడతేరి
మును ప్రధానోపాధ్యాయుండై ప్రవర్తించి యిపుడు సహాయోపా
ధ్యాయుండై బాలురకు విద్యఁగఱపుచు సంతసిలుచున్నవాఁడు.

తే॥గీ॥ గోపయార్యభిషక్ష్మౌళి కులవధూటి

యైనదామోదమందెడి యచ్చమాంబ

కవని నవమన్న ధాకారుడైజనించి

చెలువయార్యుండు చర్చింప నెలమిఁజెలఁగె॥

వ॥ చెలువయార్యుండు మునుప్రధానోపాధ్యాయత్వముఁగావిం
చి కతిపయదివసంబులకుఁ జాలించుకొని సురపురమునందుఁ గృష్ణభూ
వరునిచెంత కార్యనిర్వాహకుండైతనర్చి సహధర్మిణియైన గోపమాం
బయందు జెలువపిళ్లస్వామియను కుమారునింగని విరాజల్లుచుండును.

తే॥గీ॥ కృష్ణయార్యభిధుని ధర్మగృహిణియైన

కమలమాంబకునవని సక్రమముతోడ

జననమందిరినవ ధనంజయసమాఖ్యుఁ

డాదిశేషుండుమతి నిశ్శేషాభిధుండు॥

వ॥ జ్యేష్ఠుడైనధనంజయాభిధేయుండు స్పృషలనుపరీక్షయందుగడ
తేటి సహాయోపాధ్యాయుండై బాలురకు విద్యాభ్యాసంబుఁగావించు
చుగృహిణియైన వేంకమయందుఁగృష్ణయ, వేంకయ,యనుసూనులంగ
నితనరుచుండును. తదనుజన్ముండైనశేషయాఖ్యుండు స్పృషలనుపరీక్షం
దుగడతేటి సహాయోపాధ్యాయుండై బాలురకువిద్యనుబోధించుచు
భిషక్పాస్త్రమునందుఁగొంతనేర్పరియై అంతర్పత్నియైన చెల్లమయ
నుజాయతో మెలంగితనరారుచుండును.

తే॥గీ॥ అట్టివేంకటరమణార్ద్య ననుఁగుఁదమ్ముఁ

డైనయేనర్థిగోపాలు ననవరతముఁ

బరఁగఁబూజించి తత్కృప వడసికృతియొ

నర్చుటకుమదిఁ దలచియున్నాడభువిని॥

చెన్నయ్య

పు. మురారయ్య

పు. వేంకయ్య

పు. గోవిందయ్య

పు. కొండయ్య

పు. అశ్వరయ్య

పు. అంబులయ్య

పు. లక్ష్మయ్య

పు. వేంకయ్య

పు. సైదయ్య

పు. వేదయాత్య

పు. చెన్నయాత్య

భా. కృష్ణమాంబ

పు. వేంకయాత్య

పు. చెలువయాత్య

పు. కనేకయాత్య

భా. తిరుమలాంబ

పు. నరసింహయాత్య

పు. తిరువేంగళాత్య

భా. రంగమాంబ

పు. ఓబళాత్య

పు. వేంకయాత్య

భా. శరణోపమాంబ

పు. రామయాత్య

భా. కృష్ణమాంబ

పు. లక్ష్మయాత్య

భా. తిరుమలాంబ

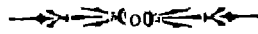
ఆ బి ఆ జ్జి మ్మ త ము

భా. తిరుమలాంబ

పు. వేంకయ్య	పు. రంగయ్య	పు. గోపయ్య	పు. కృష్ణయ్య
భా. తిరువేంగళాంబ	భా. శేషమాంబ	భా. అచ్చమాంబ	భా. కమలామాంబ
పు. వేంకయ్య	పు. లక్ష్మయ్యభిధేయ	పు. చలువయ్య	పు. ధనంజయ
భా. రంగమాంబ	భా. ముగళు	భా. గోపమాంబ	భా. వెంకమ
పు. వరదరాజులు	పు. వేంకటస్వామి	భా. నీలమ పు. చైతన్యస్వామి	పు. కృష్ణయ
భా. అనంతమ	భా. రామమ	పు. రంగ నాయకులు	పు. వేంకయ
పు. వెంకయ			

శ్రీ సామ్య
భా. చెల్లయ్య
శ్రీ
శ్రీ

కావ్యాధిక్యము

చ॥ అరయఁగనిధర్మిత్రిఁ దనరా రెడిపుణ్యములందు యోగ్యమై
పరఁగునుబుణ్యకావ్యమది పల్మఱునేరికినబ్బేనేనిన
ప్పురుషశిఖావశంసుఁడొగి బొల్పుగుసారసభన్వసించును
స్థిరసుఖవార్ధిఁదేలుచును దివ్యయుగంబులునిశ్చయంబుగన్॥

తే॥గీ॥ అగ్రహారంబు వనముగావ్యంబు దేవ
శంబునిక్షేపమును దటాకంబుఁగొమరుఁ
డనెడియిచ్చక్కుపగడ యుఁదనరుచుండు
సారిదిఁగననప్తసంతాన గరిమలనఁగ॥

ప॥ తే॥గీ॥ భవములెన్నియుసల్పిన చివరనప్త
సంతతులయందొకటి సారవంతముగనొ
నర్చునాతఁడు తనదువర్ణములవారి
నిరయములద్రోచి కై వల్యసరణిఁజూపుఁ
గానసత్కృతికెననేజగానఁగాన॥

తే॥గీ॥ వీటివెల్లువఁగలజలం బేటఁగూడి
నిర్మలంబైనకరణి దుర్నితివంతుఁ
డైనఁదానొకతెట్టి బ్రహ్మంధాంతరమున
విశదముగఁబల్కుఁబడినఁ బవిత్రుడగును॥

తే॥గీ॥ ఏఘనునినామధేయంబు నిలఁబ్రబంధ
మునవిడక రాజులుచు నెన్నిదినములుండు
నతపర్యంతముండుఁ దానమరపురినిఁ
దసరునుపమ నింద్రద్యుమ్నునునికెగనగ॥

తే॥గీ॥ ఈప్రితంబులనొడఁగూర్చు నిలనుగిల్చి
షములఁబోకొర్చుఁదనకు ధనముయశంబు
శుభములనొనర్చుఁబాయక సులభగతిది
వౌకసులఁగనఁజేయు గావ్యముసుకవికి॥

ప॥ తే॥గీ॥ పుడమిబ్రహ్మాగ్నియయ్యెడఁ బుట్టచూలి
వరమయూరుండువడిగ భాస్కరువిఁజూచె
భట్టహర్షకపిండుండుఁ బాసెశ్వేత
కుఘ్రోగంబుగావున శ్రేష్ఠకృతిము
ఖమునఁబడయవి పదవెలుఁగలవెయెందు॥

చ॥ ఇదిమది నెంచియేఁగృతి రచింపఁదొడంగినవాడఁ బొల్పునం
ద్రదశవితానవంద్యుడ కిరీటికిబాసలయైనభాతినే
కొదవలుఁజెందనీకఁగడుఁ గూర్మిదలిర్పఁగఁదోడుఁగల్గికో
విదతతిమెచ్చుమాడ్కి నేటవేర్చెడిభారమునీదు సుమ్మలన్!

ప ష్యం త ము లు

క॥ శ్రీలునకతులితనయపరి

శ్రీలునకఘభేదికిని సుశ్రీలునకునుగో

పాలునకుదివ్యకాంచన

చేలునకుఖగాంకునకుఁ గుచేలనఖునకు॥

క॥ ధీరునకువితతజగదు

ద్ధారునకరిదైత్యచయవి దారునకసితా

కారునకాశ్రితముని మం

దారునకువిదర్భరాజతనయేశునకున్॥

క॥ కుందాభరదనునకునర

విందాసనవిబుధ విసర వినుతునకునదా

మందానిలాశతల్పున

కిందీవరనయనునకును మేళహితునకున్।

క॥ రంగద్గజేంద్రవరదున

కంగజజనకునకు శూరహాలిసహజునకు

స్తంగద్ధారుడమణిఖచి

తాంగదునకుయాదవాన్వయగ్రామణికిన్॥

క॥ వాసవమదభంజనునకు

వాసితమృగమదవిలేపవక్షునకుఁగళిం

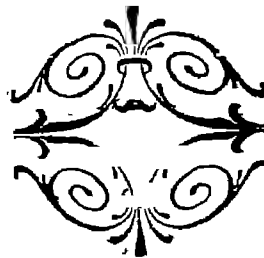
దాసుఁదతీహృన్నభినో
ల్లాసమిభింఽనకునధికలావణ్యనకున్॥

క॥ తాండవభేటునకున్ద్రిహి
ణాండోదరునకును రవిశశాంకాక్షునకు
న్బండనకంసధ్వంసికిఁ
బొండవపక్షునకునత్య భామాపతికిన్॥

క॥ సాధుజనరక్షణునక
క్రోధనునకు వేణు వాద్యకోవిదునకువి
శ్వాధారునకంచితభ
ద్రాధవునకు భవలతాసితలవిత్తునకున్॥

క॥ హరికివరవైకుంఠవి
హరికిమధుకైటభాసు రాద్యరిగణసం
హరికినిర్జరభయపరి.
హరికిదుష్టవిభవాపహరికి హరికిన్॥

వ॥ సమర్పితంబుగా నాయొనర్పంబూనిన పండితపామర జన
రంజనంబైన కవికర్ణామృతిం బెట్టిదనిన.

శ్రీవేణుగోపాలాయనపః

క వి క ర్ణా మృ త యు

భక్తసులభ మహిమానువర్ణన ప ద్య ర త్నా వ లి

క॥ శ్రీరామేనగభీర

క్షీరాబ్ధిశయానదీన సేవాధీనా

మూరాకారనిధానా

సారగుణవితానపాహి సత్తగయానా॥

తే॥గీ॥ దేవదేవేశసీమాయఁ దెలియుటకును

మునుకొనివిధాతగోత్ర భిన్నుఖ్యసురలు

శక్తులెంతకుఁగారన జగమునందు

నితరులనుజెప్పనేటికిఁ బ్రతిభ మెఱయ॥

క॥ నీకృపగల్గినవారికి

లోకమునందేభయంబు లోఁగొనదుహాశీ

చేకొనిజ్ఞానోదయ మెఱుపు

డాకరమైమానసమున నలరుటవలసక॥

క॥ అంతటనీవేగలవనిఁ

జింతించెడిసాధుజనుల చిత్తమునందే

కాంతుఁడవై నెలకొనినయ

నంతుఁడనినునేస్మరింతు సశ్రాంతంబుక॥

తే॥గీ॥ ఇన్నిదినములు సీసత్యమెఱుంగలేక

వ్యర్థముగఁగాలమనని సైవ్యయ మొనర్చి

మందభాగ్యుడనైతి రమాకళత్ర
దీనమందారవినమిత మకానివార॥

క॥ నీదాసుల సాంగత్యము
ప్రాదుర్భావంబునొందఁ బాపములణచు
స్వేదాంతవేద్య హరిప్ర
హ్లాదవరద పావనాత్యలక్ష్మీనాథా॥

క॥ దానవమద గజనవపం
చాననసదయాత్మ మనుజహర్యక్షహరీ
దీనజన కల్పకద్రుమ
భానుశశాంకాభ నేత్రభవసన్నితా॥

క॥ తెలియకఁజేసిన పాపము
దెలిసిక్షమాపణము గోరదేవేశహరీ
దొలఁగించెదవని ప్రాజ్ఞులు
పలుకుదురంతటను దేటపడఁగధరిత్రిన్॥

క॥ కేశవనామ స్మరణము
స్వేశములనుదొలఁగఁజేయుఁ గేవలముగ స
ర్వేశునియందజభవులు ప్ర
వేశించిపసింఁచుకతన విడువకఁబుడమిన్॥

క॥ భక్తజన సముదయమునకు
ముక్తిప్రదుఁడైన రామమూర్తినిఁగడఁక
శ్చక్తికొలంది స్మరించిన
వ్యక్తికిఁజేకుఱని పదవివసుధంగలదే॥

క॥ అనిశముహరినిస్మరించని
మనుజునివక్త్రంబుపాడు మడువననొప్పు
స్తనుజాఁకథలు విననిశ్ర
వణములుతరుకోటరముల వడువనఁజెల్లున్॥

క॥ హరిభక్తిగల్గెనేనియు
నరునకు వేటొండదేల నరకాస్పదమా
దరిజేర్చునావయుండఁగఁ
బరువిడనేమిటికి వార్ధిఁబ్రావీణ్యనకున్॥

తే॥గీ॥ తలఁపదారాత్మజులయందుఁ దవిలిమనమూ
హరికిదూరగుండైనట్టి నరునిజన్మ
మననివ్యర్థంబుగావున ననవరతము
భక్తికై శ్రద్ధచేఁ బాటుపడుటమేలు॥

ఆ॥వె॥ నీదుభక్తవరుల నిర్మలపదధూళి
నాదునుదుటియందు నయముగాను
దివ్యతరమృగమదతిలక రూపంబయి
తనరుఁగాకభవదు దారమహిమ॥

క॥ నీకంటె వేఱుదైవము
నాకెవ్వరులేరులేరు నాపాపములం
బోకార్చిప్రోసవేవిధి
నాకాధిపముఖ్యసుర వినమితపదాబ్జా॥

ఆ॥వె॥ మాంద్యబుద్ధివలన మాధవనినుఁగొల్వ
నైతిఁగానజన్మ మవనివ్యర్థ
మయ్యెనింక నెట్లు లాదరించెనొభక్త
వత్సలుండను బిరుదుపాయకుండ॥

క॥ ఏనరుఁడుగాని భవదలి
ధానంబొకతూరివల్కు ధన్యుడౌదాఁ
బూనకనిన్ను స్మరించెడి
వానిసుకృతమునకుమేర వసుధంగలదే॥

తే॥గీ॥ మోహమేఘునునకునైన మోసపుచ్చుఁ
బంకరుహజాతునట్టెలోఁ బరచుకొనియె

ననఁగనితరుల దేపాటి హరికృపావ
లోకనముగల్గకున్నను జోకయగునె॥

ఆ॥వె॥ భక్తిచేతనై న వైరత్వముననైన
మనసులేకయైన మరణకాల
ముననుభ్రాంతిచేత పనజనాభునినామ
ముచ్చరింప ముక్తి నొందునరుడు॥

క॥ దీనికజామిభుండనుభా
త్రీనిర్జరుండరసిచూడ దృష్టాంతంబా
సూనునినారాయణయని
ప్రాణాంతమునందుఁ బల్కఁబరముంజెందన్॥

ఆ॥వె॥ ఇట్టిసులభుడైన యిందిరేశునినొక్క
నిమిషమాత్రమైన నిశ్చలాత్ముఁ
డైన్మరించనట్టి యజ్ఞానమనుజుడై
ప్పట్లఁగనద్విపాద పశువుగాడె॥

ఆ॥వె॥ భక్తసులభునెపుడు భజించువారల
పుణ్యమింతయనుచుఁ బొగడుటకును
జలజభవునకైనఁ జిలువతేనికినైన
నలధిషణుకకైన నలవియగునె॥

ఆ॥వె॥ జంతుజాలమునను జ్ఞానవంతులనుగా
మానవులనొసర్చె మాధవుండు
తనదుమహిమనెఱిఁగి ధన్యత్వమునుజెంద
దీనినరయరవసి హీనమతులు॥

తే॥గీ॥ మతములందునిమగ్నులై మత్సిరమున
నిన్నదూషింతురెపుడు దుర్నితిపరులు
వారలకుముక్తిగలదె యోవాసుదేవ
యెన్నిభవములనరులైననేమిఫలము॥

తే॥గీ॥ శైవులెందరొహరినామ నంస్తవంబు
సల్పశంకింతురేశాస్త్ర సమ్మతంబొ
వైష్ణవులుగొంద టిమ్మాడ్కిభవుని నామ
ముచ్చరింపరెటువంటి మచ్చరంబొ॥

తే॥గీ॥ తామసపురాణములుగొన్ని తాపసాళి
వలనఁగల్పింపఁబడెఁ బరాత్పరుననుమతి
సుజనకంటకులైన యసురులకొఱకు
నిదియెనిజమనిమూఢులు మదిఁదలంతు॥

ఆ॥వె॥ పఠనయోగ్యమైన భక్తిసులభమహి
మానువర్ణన ప్రసూనరాజి
భాగవతులకొనఁగుఁ బరమపదంబును
వేఱనుడువనేల విస్తరించి॥

గ ద్య ము.

ఇది శ్రీమత్సురపురి సంస్థానస్థితి శ్రీవేణుగోపాలమృదుల చరణాంభో
జమత్తద్విరేఫాయమాన, చాత్రాద శ్రీవైష్ణవద్విజ పోధశకర్మాధికార శత
కోపర్షిపవిత్రగోత్ర, త్రిమతస్థాపనాచార్య మహాభాష్యకార యతిస
త్సూత్ర, తిరుక్కోవిలూరు మఠాధికార, బ్రహ్మశ్రీ శ్రీనివాస రా
ఘవాచార్య కృతపంచ సంస్కారయుత సమాశ్రయణ, రా
విడామ్నాయ ప్రవర్తక. గీర్వాణాంధ కర్ణాటక నా
టకాలంకార కావ్యకృత, మేల్నాటి గోష్ఠివర్య రం
గయార్య కవిపుంగవ ధర్మపత్ని పతివ్రతా శిరో
మణి శేషమాంబొ గర్భ పయఃసారావార రా
కౌసుధాకర రసికశేఖరుండును, బుధజన
విధేయుండును, బూర్వోపాధ్యాయుం
డును. నగు లక్ష్మయాభిదేయ ప్రణీ
తంబైనఁక సులభ మహిమా
నువర్ణనంబును కవి
కర్ణామృతంబు
సంపూర్ణము.

విషయ సూచిక

వ. సం.

కో. సం.

పు. సం.

౧ వేణుగోపాలాంకిత సంకీర్తనలు	౧౧.	౩౦
౨ వేంకటేశ్వరాంకితము	౧.	౪౨
౩ శ్రీరామాంకితము	౨.	౪౫
౪ ఆంజనేయాంకితము	౩.	౫౦
౫ సరస్వత్యాంకితము	౪.	౫౨
౬ రుద్రాంకితము	౫.	౫౩
౭ విఘ్నేశ్వరాంకితము	౬.	౫౪
౮ హితభోధన	౭.	౫౫
౯ వేణుగోపాలాంకిత సంకీర్తములు	౮.	౫౬
౧౦ రాచక్రీడ	౯.	౫౭
౧౧ వేణుగోపాలాంకిత మంగళసీరాంజనములు	౧౦.	౫౮
౧౨ విరాడ్విగ్రహాంకితము	౧౧.	౫౯
౧౩ వేంకటేశ్వరాంకితము	౧౨.	౬౦
౧౪ శ్రీరామాంకితము	౧౩.	౬౧
౧౫ నృసింహాంకితము	౧౪.	౬౨
౧౬ సత్యనారాయణాంకితము	౧౫.	౬౩
౧౭ ధర్మాత్రేయాంకితము	౧౬.	౬౪
౧౮ లక్ష్మణాంకితము	౧౭.	౬౫
౧౯ సరస్వత్యాంకితము	౧౮.	౬౬
౨౦ ఆంజనేయాంకితము	౧౯.	౬౭
౨౧ రుద్రాంకితము	౨౦.	౬౮
౨౨ పార్వత్యాంకితము	౨౧.	౬౯
౨౩ వినాయకాంకితము	౨౨.	౭౦
౨౪ వీరభద్రాంకితము	౨౩.	౭౧
౨౫ శ్రీరామాంకితము జోలపాట	౨౪.	౭౨
౨౬ వేణుగోపాలాంకితము జోలపాట	౨౫.	౭౩

శ్రీవేణు గోపాలాయనము

కవికర్ణామృతము

శ్రీమత్సురపురి వేణుగోపాలాద్యంకిత గీర్వాణాంధ్ర కర్ణాటక

సంకీర్తనమణి మంజరి

తోడి రాగము - రూపతాళము

పల్లవి|| కరిరాజ-వరదమాంపాహి||

అనుపల్లవి|| సుర సేవిత-వరపదపంకజభవహర||

౧ గానలోల-దీనపాల - దానవజలధగనమీరణ - సూసశరాసనజనక
మానితపావనహాని - మానససరసిజమధుకర|| కరిరాజ||

౨ మందరధర - ఇందిరావర, నందతనయనాగతల్పగో - విందసుజన
వినుతముచి కుందావనజగదీశపు-రందరతనుసంభవహిత|| కరిరాజ||

౩ శూలిమిత్ర - నీలగాత్ర. శ్రీలసురపురినివేశగో - పాలమురాసురభం
జన - తాలధ్వజసోదరవన - మాలాధరమందహాస|| కరిరాజ||

కేదారగౌళరాగము - ఆటతాళము

పల్లవి|| పాహిమాంసీలాబ్ధ సమగ్రాత్ర - పంకజనేత్ర. ఆహవామర
వైరిచయజైత్ర - అతులితచరిత్ర|| సాహిమాం||

అనుపల్లవి|| మోహకలుషలతాశితలవిత్ర - మురమధపుష్కర - వా
హిసీజూట్రాగధరమిత్ర - వరమాకళత్ర|| పాహిమాం||

౧|| తారహరపటీరఘనసార-పారదశతార. హీరపారదకీర్తివిస్తార
సారసజనమానసవిహార - సామజోద్ధార - నీరపాణిసహోదర
సుపారా - వారగంభీర|| పాహిమాం||

- ౨॥ కుండకుట్టలనదృశనవదంత- కురుకులకృతాంత-మందరాచల-
ధృతిమహీకాంత-సుందరీరాధాకుచనిశాంతసులభసత్స్వాంత-
నందనందసమహితగుణశాంత-వందితానంత॥ పాహిమాం॥
- ౩॥ గరుడవాహనరుక్మిణీలోల - కాంచనచేల - నిరతసేవితభక్తసు-
రసార - పరమశోభాకలితవనమాల - వసుదేవబాల - సురపు-
రీశ్రీవేణుగోపాల - కరుణాలవాల॥ పాహిమాం॥

మోహనరాగము - రూపకతాళము.

- పల్లవి॥ మానాయకమాంపాలయ॥ మానాయక॥
అనుపల్లవి॥ దానవాహివైనతేయ॥ మానాయక॥
- ౧॥ దాసమానసాబ్జభృంగ - వాసుదేవవారిజోద్భవ - వాసవాది-
బుధవినుతన - త్యాసమేత - తాపసార్చిత॥ మానాయక॥
- ౨॥ వేణుగానలోలచక్ర - పాణికనకచేలకుసుమ - బాణజనక-
శ్యామలాంగ - బాణదైత్యబాహుఖండన॥ మానాయక॥
- ౩॥ పుండరీకవరసదేవ - పుండరీకనేత్రకౌస్తుభ - మండనసుర-
పురగోపాల - భండనామరాభిభంజన॥ మానాయక॥

కల్యాణిరాగము అదితాళము.

- పల్లవి॥ వనజనయనబాహిమాం - దనుజాన్వయవిధ్వంస॥ వనజ॥
అనుపల్లవి॥ ఘనయతువంశాం - బునిధిసుధాధామ॥ వనజ॥
- ౧॥ కమలామనోహర - కలుషేఘపరిహర - విమలగో-
కులవిహర - సమరాసురసంహర॥ వనజ॥
- ౨॥ ఇందీవరనేత్ర - ఇందుశేఖరమిత్ర - సుందరనీలగాత్ర-
వందనీయచారిత్ర॥ వనజ॥

కాంబోజిరాగము - రూపకతాళము

- పల్లవి॥ వనజాక్షవరసురౌఘు-వినుతపాహిమాం॥ వనజాక్ష॥
అనుపల్లవి॥ ఘనతరయాదవకులకలశాం - బునిధితారేశ॥ వనజాక్ష॥
- ౧॥ ఇందిరామనోహర - నందగోకులవిహర - బృందారకభ-
యపరిహర - మందభాగ్యాపహర॥ వనజాక్ష॥

- ౨॥ శ్యామలాంబుదనుగాత్ర - కామజనకకంసజైత్ర - సోమ
జూటాగ్రధిరమిత్ర - సామజనుతచారిత్ర॥ వనజాక్ష॥
- ౩॥ పరమనభీకృతకుచేల - కరుణారణ్యవకనకచేల - నిరత
సేవితభక్తసురసాల - సురపురీషేణుగోపాల॥ వనజాక్ష॥
- పూరవిరాగము - ఏకతాళము.

- పల్లవి॥ పంకజాక్షనేనీ - కింకరుడనుసుమీ -
శంకసేయకబ్రోవుమీ - శౌరిశ్రీ॥ పంకజాక్ష॥
- అనుపల్లవి॥ పాంకముచేసుర - పురగోపాలఖ
గాంక వేణుధర - పంకవినాశన॥ పంకరాక్ష॥
- ౧॥ పలువిధములనే-బిలిచిన-బలుకవు-కలకాల-మిలలోదాసాళికి
సులభుడవనిసుతి-సలుపుదురలుకేలయపరాధమేమినా-వలన
శ్రీలలనా-ధవనైచ-గలన-గలచిన-గొలిచిన-నీకడ - నిలచిన
(వలచిన
జలజనాభానీపాలుపగుబీరము - దొలగిపోవునో - బలిమద
భంజన॥ పంకజాక్ష॥
- ౨॥ ననుబోషించెద - ననినెరనమ్మితి - నెనరుంచవుదీనా - వన
(ఘనదను
జాంతక - వనజాసనవందితభక్తాధీన - యనుమానించుటమె
(త్రనమ-
మొరవినుమ - కనుగొనుమ - యనయము - వినయము-
(చేబూజించెద
దనియుము - మొనయుము - మునిజననతనామనమున
వేగమె - యినతనయాపతె - వనమాలాధర॥ పంకజాక్ష॥
- ౩॥ అరయగవరసుర - గరుడోరగకి - న్నరనరుల - మరువకబా
లించెడి-దొవవనినీదురుతరచరణాబ్జముల - స్మరియించితెగా
చుట-కరుద-యిది-బిరుద-కగి-వరద-నరగున-నీతెరగున-జే
రితిని-మరుగున - యెరుగువా-స్థిరమగుభక్తిని - మురహర
భవనా - గరమునుండినను - దరిజేర్చవెహరి॥ పంకజాక్ష॥

కాంబోజిరాగము రూపకతాళము.

- పల్లవి|| నమ్మినాడను - నెమ్మనంబుననినుశ్రీహరి|| నమ్మి||
 అనుపల్లవి|| ఇమ్మహిభక్త-ఘమ్మునకువ-రమ్ములోనగెదవని||నమ్మి
 ౧|| కరిమొరవిని-పరుగిడికని - కరముచేగడ - రరిగివెసమ-కరిని
 ద్రుంచియా-కరినినేలినశ్రీ - కరుడవనినిరతము|| నమ్మి||
 ౨|| ప్రేలుచుబాంచాలినినునా- డోలగమున - జాలగబతి-మాలి
 నందున - నాలకించిదు - కూలములనిడితని|| నమ్మి||
 ౩|| పన్నుగసురపురముననెల - కొన్నవేణుగోపాలుడి-మున్నునే
 సల్పి - యున్ననేరంబుల - మన్నించెదవనికడు|| నమ్మి||

బిలహరిరాగము రూపకతాళము.

- పల్లవి|| పంకజనయనపరాత్పుర - పాపహరకావవె|| పంకజ||
 అనుపల్లవి|| పంకముచేభాసిలుసుర - పురవేణుగోపాల|| పంకజ||
 ౧|| కడిగాచినదొరవనినే - గరమరుదుగమదిని - నెరనమ్మితిని
 రతమునీ - వరమరనేయకను|| పంకజ||
 ౨|| కొరమాలినకురుకుపలజుల-దురమునదెగటార్చి - వరకాంతే
 యులబోచిన - వడువుననన్నికను|| పంకజ||
 ౩|| విరసంబుననడిరాత్రిం - చరసంఘాతమును, - బరమార్చిసుర
 లగాచిన - తెరగునమానకను|| పంకజ||

కేదారగౌళరాగము - రూపకతాళము

- పల్లవి|| నిన్నెనెరనమ్మితి - నీరజాభనేత్రనిజముగమవి|| నిన్నె||
 అనుపల్లవి|| ఎన్నదగిన - శ్రీలసురపురమనెల - కొన్నవే
 ణు - గోపాలుడవనిమరువక|| నిన్నె||
 ౧|| మారజనకమందమత్తినై - నేరకనేజేసియున్న - నేరములనీ
 వెన్నక - నిరుతమునను - గారవించి - కాచెదవని - కోరికచే||
 ౨|| సారములేనట్టి సం - సారమనెడిసాగరమున - దూరిదారిగా
 నకడడబడిదరి - జేరిచెదనియే - మారకనేమానసమున||
 ౩|| శ్రీపతిపాదచింతన - సేయువారలనునరక - కూపముననుద్రో
 యకకూరిమిచే - నాపదలెల్ల - బాపెదవనిపాయకనే|| నిన్నె||

యదుకులకాంబోజ - ఆదితాళము

పల్లవి॥ దామోదరదయయుంచవదేల - జల్లితేభదనుజసఖ॥దా॥
అనుపల్లవి॥ రామయదుకులాబ్ధి - సోమసేవకజన - కామధేనోర
మామనోనాయక॥ దామోదర॥

౧॥ భావంబునవినునెరనమ్మితిని - భక్తాభిమానివని - భావజ
జనకవి - భావసుశశిదృ - గ్దేవదేవవసు - దేవతనూభవ॥దా॥

౨॥ పంతమనెనరున ననుగావగను - పలుమారువేడినను - దంతి
నుతవరా - నంతశయనదు - ద్దాంతకురుకులకృ - తాంత
పరాత్పర॥ దామోదర॥

౩॥ దాసునిపై నీకింతటిచలమ - ధరబ్రోచుటకబలమ - వాసవా
ర్చితపాద - వనరుహలోచన - భాసురసురపుర - వాస
గోపాలక॥దామోదర॥

ఆరభిరాగము - రూపకతాళము

పల్లవి॥ నీలాబ్దసన్నిభాంగ - నీరజేక్షణపారెయెన్నను॥ నీలాబ్ద॥
అనుపల్లవి॥ శ్రీలసురపురవరగో - పాలనిన్ననునంబిహె॥ నీలాబ్ద॥
౧॥ దావజ్ఞాలెగళుకివాసు - దేవనిన్ననుప్రార్థిలా - పావకనను
భక్షిసిమిగె - గోవళరనుకాయతెరది॥ నీలాబ్ద॥

౨॥ తరుళతనదిగెయిర్ప - దురితవన్నుగణిసదలె - మొరెయన్నా
లిసిమాణదె - పరిపరివిధదింబేగనె॥ నీలాబ్ద॥

౩॥ సారరహితమాదనం - సారసాగరదోళుళగి - దారయకా
ణదెబళలువె - తీరకేసేరిసికరుణది॥ నీలాబ్ద॥

వేంకటేశ్వరాంకితము

కేదారగౌళరాగము - ఆటతాళము.

పల్లవి॥ నీకుర్విసములెవ్వరు - నీరజనేత్ర॥ నీకుర్వి॥
అనుపల్లవి॥ పాకవిధ్వంస్యాది సురనుత - పాపనాశనభక్తనక్షత్రల
లోకరక్షకపాహిమాంశ్రీ-లోలసురపురివేంకటేశ్వర॥నీకు॥

- ౧॥ పరమపావనుడవీవు - నుతసుజనపాలన - కరిరాజవరద
ప్రోవు - కరుణచేతభవార్థిజడులను - సరగనేలినసాత్వికుం
డవు - సురలకొరకుహిరణ్యకశిపుని - దురమునద్రుంచినన్మ
కేసరి ॥నీకుర్వీ॥
- ౨॥ మందరాద్రినిబైకెత్తి - జగములనుగాచితి - మౌందుగమురళి
నొత్తి - నందముఖ్యులగూడుకొనిగో - బృందములనేలితివివర
గో - విందనినునెడతెగకగొల్చెద - నిందిరేశముకుందకేశవ॥ నీ॥
- ౩॥ అంగనయాపాంచాలి - వినుతించగోకలా - సంగితివినయశాలి
సంగరాసురమదవిభంజన - యింగితప్రదదీనబాంధవ - రంగగా
ధభుజంగతల్పక - తుంగవిహగకులేంద్రవాహన॥ నీకుర్వీ॥

శ్రీ రా మాం కి త ము.

మోహనరాగము - ఆటతాళము.

- పల్లవి॥ శ్యామలాంగుడౌశ్రీ - రామచంద్రునిగాంచి - నామ
నకుముదము - వికసించెను॥ శ్యామ॥
- అనుపల్లవి॥ ప్రేమచేగౌసల్యా - భామామణికిబాడమి - యే
మారకసురపురి - నేలుచునుండిన॥ శ్యామ॥
- ౧॥ అనుజనమేత్తుడె - నెనరునగాధిసూ - నునివెంటదెరలుచు -
మోదముచే - బనిపూనితాటక - బరిమార్చి భాసిల్లు, వనముజూ
చి - యతిచే నెసంగున - వనముగాచి - మునిజానిశాప - మును
ద్రోచి - జనపాలకుండౌ - జనకువీటికి - జనిప్రమోదించి - వనజా
సనాదులు - వినుతిసల్పహ - రునిధనుద్రుంచి - తనుగోరుచు
న్నయ - వనిజయాసీ - తనుగనివరించి - శ్వశురునియనుమ
తం - బునుబడసిరా - గినుకచేగడు - జెనకిభార్గవుడడ్డగించగ -
ననిలోనాతనిమదమణచిపురమునుబ్రవేశముజేసివెలసిన॥శ్యా॥
- ౨॥ సరగునబిత్తునాక్య - పరిపాలనమొనర్చు - కొరకుసామిత్రిని -
ధరణిజను - వరుసచేదోడ్కొని - వనికేగిమారీచు - నిరసించి - వా
సుధేయిని - బరికించి - కానకనె - కాననుజరియించియంతటజటా

యువు-సరసకు వెడలి-తెరగుదెలిసికొని - కరమాదరమునశ-
బరియొసగుమ్మదు - తరఫలములగొని- హరిసుతుంబొరిగొని
హరితనూభవు-బరగనేలుకొని- హరిసంభవునిగని-కరమునబి
లిచియాన వాలుం-గరమునతనికినొసగిరత్నా-కరముమేరంగ
ల్లులంక-స్వరమణిని-వెదకుటకుదోలిన॥ శ్యామ॥

3॥ పొందుగవనచర-బృందములునుముందు-ముందునడువగానం
దముచే-సందర్శించుచుభాను-నందన్మనితోనరగిర-వొండగను
సింధువునకైశర-మందగను - వెరపుచేనదిమది - గుండగను
కృపయుంచినీరధి-యందుసేతువు - నలరబంధించి - లంకం
జరించుచు-నందముగబాణంబుసంధించి - యనిమిషచయం
బరు - దందదశకంధరునిఖండించి-తగుపుడమిచూచుని-సంది
యంబందకనెచేకొని-వందివర్గమువొగడనత్తరి- యందయో
ధ్యనుజేరివిభవపు -రందరుండైరహిజెలంగిన॥ శ్యామ॥

మోహనరాగము - రూపకతాళము.

పల్లవి॥ చూచితివెరాముని - జూడ్కులలర॥ జూచితివె॥
అనుపల్లవి॥ రాచకొమరుడై సుజనులను -బ్రోచునట్టిప్రభునినదుగొ॥
౧॥ రవికులాబ్ధికై-రవసఖుడగు-ప్రవిమలాత్ముని - భవదూరుని-
భువనమోహనస్వరూపుని-సవినయైకగుణకలాపు॥జూచితివె
౨॥ వాసిగలచిద్వి-లాసురావ-ణాసురారిని - కౌసలేయు - భాసి
లుసీతాసమేతుని-వాసవనుత-వేసరకనె॥ చూచితివె
3॥ వాలినిదునిమి - వైశముచే - హేళిజనెలమి - నేలినట్టి-శ్రీ
లసురపురీనివాసుని-నీలదేహునిగమవేద్యు॥ జూచితివె॥

కేవారగౌళరాగము - రూపకతాళము

పల్లవి॥ రామచంద్ర శ్రీవాసుధేయీ - రమణసలహుడై॥రామ॥
అనుపల్లవి॥ సోమవరద - సురపురీశ - ప్రేమదిందలి॥ రామ॥
౧॥ దురుళనాగిబిడదెనిన్నను - శరణుపొక్కిరె - భరదికా
కాసురనకాయ - తెరదిమన్నిసి॥ రామ॥

- ౨|| వాలియన్ను కోరితుంది - పాలుగెయ్యంశు - మాలిసుతన
పాలిసిక - లీలెయందది|| రామ||
- 3|| జరిదొడణనగలినిన్న - పొరిగెబందిరె - కరుణదిందెవిభీష
ణన - పొరుదవోలీగ|| రామ||

ఆంజనేయాంకితము

మోహనరాగము - అదితాశము

- పల్లవి|| కోమలియితడెక - న్నొనుముశ్రీసురపురి -
ధాముడై తనరెడి - హనుమంతుడు|| కోమలి||
- అనుపల్లవి|| ప్రేమచేనంజనా - తామినికుదయించి - కాపించి
సూర్యును - గడగిమింగినవాడు|| కోమలి||
- ౧|| తరణిసుతునిమంత్ర - వరుడుతానైరామ - నరపాలాగ్రున
కువా - నరవిభునకును - నెరిచెల్మిగల్పించి - హరిచేవాలిని
దండ - ధగప్రోలికినిబనిచి - కరముపొల్పెడివాడు||కోమలి||
- ౨|| కడలిగక్కునదాటి - కడుదోర్బలాధ్యుడై - విడకలంకా
పురిగో - పురమునకు - నడచిదైత్యులదునిమి - సగరిలో
జరియించి - పుడమిచూలినిగాంచి - వడినేతెంచివాడు||కోమలి||
- 3|| దశకంధరునిచేక - ర్కశమైభాసిల్లెడి - విశిఖమురమునాటి-
వేదనచేవి - శశుడొసామిత్రికి - వాలాయముగనుద్ర - దళులు
మెచ్చగ్రబాణ - దానమిచ్చినవాడు|| కోమలి||

నాటకురంజిరాగము - రూపకతాళము

- పల్లవి|| ఏలనన్నుబ్రోవవునీ - పాలబడితి - పాలితాఖిలజన||ఏల||
- అనుపల్లవి|| శీలా - వాల - శ్రీలసత్పురపురి - నేలినహను
మంతుడనీ - తాలోలపదార్చనహిత|| ఏల||
- ౧|| కేసరీకుమారుడవై - వానరపతి - నాసచేఫలమని - వేసర
కవి - లాసముచేమింగి - వాసవముఖసురలగెలచి - వైరిం
చిపదవిఃడిసితి|| ఏల||

౨॥ ధారుణివరకుంతిసుతుడ - వైరహిబకుబీరమడచి - క్రూర
కీచకునివధించి - కౌరవులనుచేగదచే - ఖండించినఘనుడవు
(గడ॥ ఏల॥

భూరితరసుమధ్వమతో - ధారకుడవై - ద్వైతంబునుగరసి -
వారకనద్వైతముమరపించుచు - ధీరత్వముచేపంపా - తీర
మునజరించినప్రభు॥ ఏల॥

పూరివిరాగము - ఏకతాళము

పల్లవి॥ ఎంతబలవంతనో - సురపురిశ్రీమద్ధను - మంతరాయ॥ఎం॥
అనుపల్లవి॥ తాంతవెపంతమ - నాంతులంకిణీ - కాంతెయనెసెదని-
తాంతదాంతనిన॥ ఎం॥

౧॥ అడిగడిగెడబల - దెడకడతడయదెనడనోడి - కెంగణ్ణగళు -
బిడదడనడరిద - కిడిగళవొల్మాడి - పల్లళి - కడిదు -
బాలదిం - బడిదు - కామ్మేరి - నుడిదు - మడిసుత -
నుడిసుత - దనుజరను - గడిసుత - కెడిసుత - గడబడిసుత
మనె - గడణమనడవియో - శ్చడల్లడల్లడల్లడలెనె - కెడహిద॥

౨॥ లటకటిసుతవటు - వకటకటిలరణలం - పటనాగి - వంజా
ళాటవియో - శ్వటకుటజచటకపటుకటకమనీగి - లతెగళ
పల్లటిసి - విజయకుత్కటిసిముళిసునం - ఘటిసి - నటిసుత -
సెటిసుతతోశ్శళుపుటిసుతా - ర్భటిసుత - విటపివిటపపటలమ
నధటిం - ఛటల్చటల్చటల్చటలెసెమురిదను॥ ఎం॥

౩॥ కరెకరెదసురర - కరచరణంగళు - కత్తరిసి - దుర్ముఖిదూ
ర్ధరమండెగళ - నిరదొడెనుత్తరిసి - కరశ్శళపరిదు - కురు
శ్శతరిదు - బొరశ్శళమురిదు - చరిసుత - సం - హరిసుత -
అక్షననొరిసుతా - బ్బరిసుత - దుదొళురమనిరె - దరి
దరిదెనె - ఘురిల్లురిల్లురరిలెనెనీళిద॥ ఎం॥

మోహనరాగము - ఆటతాళము

- పల్లవి॥ వామాక్షి నోడివనె - శ్రీమహాసురపురి - ధామదోశ్చైరే
యువ - హనుమంతను॥ వామాక్షి॥
- అనుపల్లవి॥ పేమదిందంజనా - భామినిగుడయిరి - కామిసిసూర్యన-
కనిదునుంగిదపను॥ వామాక్షి॥
- ౧॥ తరణిసుతనమంత్రి - వరనుతానాగిబం - ధురముశ్యమూక
దోల్చిరుగుతిరె - శరచాపధరరాగి - గురురామలక్ష్మణరొడ
గూడి - పంపాన రోవరకై దుపరిదాడి - నిందిరెరుమేళనుసంశ
యపుమాడి - బెదరిరలుబేగనే - తెరళుతరనర - పొడగెనె
రెబందు - తద్రాజతనయర - కురుహుగళసరి - నిరజెకరె
తందు - మలయాగభాగదొ - ల్లిరువతన్నయ - దొరెయబల్లి
సందు - సుగ్రీవనృపనిగె - పంమసౌఖ్యనగెయురాఘవ -
కరసితాళుగదిందవాలియ - హరణవనుహరిసినలీముఖ - హరి
గెపట్టపుకట్టిదాతను॥ వామాక్షి॥
- ౨॥ కడలుగక్కనెదాంటి - బిడదెనువేలాగ్రి - గడదిలంకాపురి
గోపురకె - నడెదులంకెయనొడెదు - సగలదొళ్ళరిసిబల్కా-
య్యేరి - అరమనెయ్యెళొయ్యెనొలూరి - నీతెయనుకాణ
దెబాయారి - బనదెడెగెనడెయుత - శ్లోకనామకతరుగెదిం
కిట్టు - కాకత్తికులజన - మడదియళకం - డొడనెసొడమట్టు -
సంతైసిరామన - బెడగినుంగర - పడగినదెకొట్టు - మత్త
పళతలెనణె - పడెదుగిడగళకడెదుద్దజర - బడెదులంకెయుజ
డిదుచుర్చుతె - ముడియమణితేందిదుతెభూపం -
గిడిదశ్లోకపుబడిసిదాతను॥ వామాక్షి॥
- ౩॥ కలహదోళ్ళశముఖన - కడుబాణహతదిందె - కలియాదసా
మిత్రి - మలగిదంతిరలు - సలెనంజీవినియను - నెలెగొళిను
వదకె - తాపోగి - మకరిజీవవనుగి - కాలనెమిగెకాళాగి
గంధర్వనాయక - బలపుబరెగడ - బడిసిగెలెదుళిదు - ఖల
మూల్యవంతన - కలకుతెడబల - కాలాళింతుళిదు - పాతా

భకిరస - మలతుద్రోణా - చలపుతందిళిదు - సంచవకరణాయ
సలిసిశ్చేపాంశజన ప్రాణపు - నిలిసికీర్తియపడెదురఘుపతి
నలిదుబహునెండలఘుభరతం - గొలిదువేళిడనులభదూతను

శంకరాభరణరాగము - ఆటతాళము

పల్లవి॥ దేవసంరక్షిసాధీమంత - తీవలెసురపురవో -

భావగంనెలసిర్పహనుమంత - బాహుబలవంత॥ దేవ

అనుపల్లవి॥ సేవకనమొరెకెళ్ళుశ్రీమంత - సీతాధినాథన - సే

వకోత్తమక్షేమగుణవంత - అతిధృతినిశాంత॥ దేవ

౧॥ కేసరియకిశోరనాదందు - బాలార్కననుకం - కైసలేశలయెం
దునుంగిదిగగనకైతందు - వాసవాధ్యరజడిదుసలెనెందు - కైర్తి
చిపదవియ - నోసరినదెవరపుపడెదై - నురజవిసంను -
కరుణినుతెబందు॥ దేవ

౨॥ కుంతియుదరదోళోగిదుచిగిదాడి - భీమాభిధానమ - వాంఛాబక
ననుకొందుపగెమాడి - పింతెకీచకనన్నపరివోడి - శాంత
రనెల్ల - నింతుగదెయింహతిసేమడిసిది - పంతననుప్రాది -
మన్నిసినోడి॥ దేవ

౩॥ భూరిమధ్యరమతదోళవతరిసి - గురురూపదిందె - నాతివచ్చెత్తె
వనుబిత్తరిసి - సారినుడిదద్వైతవనుమరెసి - బహుగోప్యమం
త్రోద్ధారకనునీనాగిమరెదై - సంపయోక్తరిసి - దురితవనోరిసి

శంకరాభరణరాగము - ఆటతాళము

పల్లవి॥ ఇవనేనింతిహనునోడునో - డీసురపురదలివై॥ దేవ

అనుపల్లవి॥ భవదింశ్రీరామచంద్రన - బంటనాదహనుమ॥ నివతే!

౧॥ పరమనీచరావణనపట్టణకె - ప్రళయవహ్నియవను - నిహ
వదిందబలిదక్షనకంఠకె - కాలపాశమివను - మరణకేంద్రదిహ
మాల్యవంతనిగెమర్మభేదియవను - దురదోళ్ళలతిహాధూర్త
దసిబుగె - ధూమకేతువినను॥ దేవ

౨॥ మడియదాజరాసందనహ్లాదంగ - కడియువకొడలివను - తడి
యదాబకాసురనరుండకె - గుడుగదసిడిలివను - తుడుగనాద

కీచకనగుండిగిగె - తుపాకిగుండివను - కడుగలిదుర్యోధనన
తొడగెబ - లండగత్తలివను॥ ఇవనే॥

3॥ వరభగదత్తనగర్భభేదనకె - వజ్రఖడ్గమివను-కురువంశోద్భవ
కుంజరంగళిగె-కూరసింహమివను- వరగళుబేడువభక్తజనరిగె
స్వర్గధేనువివను - కరుణాయందసుగ్రీవసప్రాణపు - కాయుమె
దెదనివను॥ ఇవనే॥

స ర స్వ త్యం కి తము

శంకరాభరణరాగము - ఆదితాళము

పల్లవి॥ మముబ్రోవుముభారతి- వేగ - మన్నించుముమాస్తుతి॥
అనుపల్లవి॥ కమలాసనునిరాణి - కాళాహిసమవేణి - విమల

గుణశ్రేణి - వీణోపుస్తకాంచితపాణి॥ మము॥

౧॥ నిరతముశ్రీహరిపై - భక్తి-నిలుచునటులసల్పి - పరులనుద్ధరిం
చెడి - ప్రజ్ఞావంతులనుర్వి - చిరంజీవులనొనర్చి - స్థిరమగు
పత్కిర్తినిబడసి॥ మము॥

౨॥ దేశాధిపులయెడ - సదు - ద్వేషముగాన్పించుచు - శ్రీశుని
దయచేబ్ర - కాశవంతులైన - ధీశాలులనుసరగ - దీర్ఘాయు
ష్మంతులగావించి॥ మము॥

3॥ రమణసురపురశ్రీ- రుక్మిణి - రమణునిభక్తసమూహముసా
లిటికిగల్ప - ద్రుమమైయభీష్టముల - గ్రమముననొసగెడి -
కల్యాణనద్యేవతవై॥ మము॥

రు ద్రాంకితము

సురటరాగము - ఛాపుతాళము

పల్లవి॥ పాహిశంకర - మాంసదా॥ పాహి॥

అనుపల్లవి॥ శ్రీహిమగిరిజా - చిత్తమనోహర॥ పాహి॥

౧॥ అమరచయావన - హాలాహలనేవన - కమల
జేంద్రముఖ్య - గణపరిభావన॥ పాహి॥

౨॥ సామజ్ఞసురజైత్ర - సారపాండురగాత్ర - సోమ
ప్రభాకర - భీమానలనేత్ర॥ పాహి॥

౩|| సదయసురపురిన - త్సదనతా రేశధర - కదనదై
తేయని - కాయసంహార||

పాహ్నిః

మోహనరాగము - ఏకతాళము

పల్లవి|| గంగాధరనుతసం - క్రందన|| గంగాధరః||
అనుపల్లవి|| సంగరావసీస్యందన - గుణవందనైకా - నందన|| గంగా||

౧|| భుజగవిభూషణ - త్రిజగత్ప్రీషణ - కుజనచయమనో
భీషణ - రిపువేషణ - మృదుభాషణ|| గంగాధరః||

౨|| సురభయవారణ - గురుతరవారణా - సురజీమూత
సమీరణ - లయకారణ-స్మరమారణ|| గంగాధరః||

౩|| రమణసురపురిసం - క్రమచంద్రశేఖర - సమితానిలవసు
భాస్వర - మధురస్వర - సానశ్వర|| గంగాధరః||

శంకరాభరణరాగము - ఆదితాళము

పల్లవి|| నిన్నెనెరనమ్మితి - ప్రమథగణ - సన్నతపశుపతి|| నిన్నె||
అనుపల్లవి|| ఎన్నదగినవి-పన్నభక్తాఘ్ర - సన్నడవనిమది|| నిన్నె||

౧|| దురితవినాశంకర - పరమనయ - భరితేజనశంకర - దురము
నసుమతుల - బరిమార్చిసరగకిం - కరులనేలితివని|| నిన్నె||

౨|| కలకాలమేపారగ - మనమునం - దలరిగానులుసేయు-సుల
లితారాధన - కలరియెలమివర - ములనొసగితివని|| నిన్నె||

౩|| గురుతరమగుసుర - పురమందిరవాసమహేశ్వర - స్మరియిం
చువారల - మరువకబ్రోచెడి - దొరవనిసరగునను|| నిన్నె||

శంకరాభరణము - రూపకతాళము

పల్లవి|| కంటివెహరుని - వా - ల్గంటిశ్రీకరుని|| కంటివె||
అనుపల్లవి|| తుంటవిల్తునిదునిమినము - క్కంటినిపుడుకరువుదీర|| కంటి||

౧|| ఇందుశేఖరుని-ప్రమథ-బృందవందితుని-స్కందవరదజనకుని
గను - విందుగాగవిశదముగను|| కంటివె||

౨|| కాలకాలుని-కరు-కాలవాలుని-శూలధరుగపాలినిఘన-శైల
జానమేతునిందు|| కంటివె||

౩|| పరమపావనుని - సుర - పురనివాసుని - కరమరుదుగ -

సురవితతిని - సరగనేలిననవనవైరిని||

కంటివె||

శంకరాభరణము - రూపకతాళము

పల్లవి|| భజిసునెహరనె - నీరజరిపుధరనె||

భజిసువె||

అనుపల్లవి|| సుజనవితతి-గజరతరువె-రజతగిరియో-త్రాజిసువవనె||భజి||

౧|| ఛాలనేత్రనె - వనమాలిమిత్రనె - నీలగళనెనిగమ

నుతనె - కాలవారణకలితహరియె||

భజిసువె||

౨|| చారుచరితనె - కృపా - సారభరితనె - భూరితరసవా

రియె - ఘన - మేరుచాపనె - మారమారనె|| భజిసువె||

౩|| మంగళాంగనె - సర్వ - మంగళావృతనె - రంగత్సరపు

రనికేతన - గంగాధరమృడనెపొరెయె||

భజిసువె||

శంకరాభరణరాగము - ఆదితాళము

పల్లవి|| సోమశేఖరనె - గిరి - జామనోహరనె -

రామణీయకమాదరాజత - భూమిభృచ్చరనె|| సోమ||

౧|| శక్తిధరపితనె - వి-రక్తిధరహితనె - భక్తియిందలి - భజిసు

వజనరిగె - ముక్తియిత్తపనె||

సోమ||

౨|| శౌరిమిత్రనె - నవ - గౌరగాత్రనె - ఘోరదానవ -

వారివాహన - మీరణనెహరనె||

సోమ||

౩|| అంగజారియె - సా-రంగపాణియె - కంగొలిపసురపురసుస్థిత

శ్రీ - భృంగివందితనె||

సోమ||

వి ఘ్న శ్వ రాం కి త ము

హరికాంబోజి రాగము - ఆదితాళము

పల్లవి|| శరజాతభ్రాత - హరిసుత - సురనుత||

శర||

౧|| పాహిగౌరతర-దేహసుమూషక-వాహనరాజత-ధర,పురచర||

౨|| వారణరాణ్ముఖ - భూరివిఘ్నభయని - వారణనిర్మల -

ముని, జనా, వన||

శర||

౩|| రమణసురపురిసం - క్రమభవసేదక - నముదాయసేవిత -

సదా - భీష్ట - ప్రద||

శర||

హిత బోధనము

ధన్యాసిరాగము - రూపకతాళము

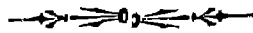
- పల్లవి॥ వినుడినుజనులారమీరు - ఘనతగల్గువిషయమున్॥ వినుడి॥
 అనుపల్లవి॥ మనమునసంతతము దేవతా-వినయభక్తి యుక్తులై॥ వినుడి॥
- ౧॥ నీటిబుగ్గయగుశరీరము - నిత్యమనుచునమ్మక -
 మేటిపనులనల్పియశ - శ్చేటినిగూడుటదగున్॥ వినుడి॥
- ౨॥ నీచకార్యముననుమదిని - నిల్పికాలముగడపక -
 వేచినుజనసంఘమునకు - వేగదోడ్పడవలయున్॥ వినుడి॥
- ౩॥ శవముగాచుమాడ్కిద్రవ్య - చయముబ్రోవదగునమా -
 ధవుడుమెచ్చునటులనల్ప - భవముసాఫల్యమా॥ వినుడి॥
- ౪॥ మాటికిగల్గదీపుట్టుక - మంచిత్రోవనెదకుడీ -
 మూటలనుభరించుగాడిద - పాటిబ్రతుకనేటికి॥ వినుడి॥
- ౫॥ ఇలసురపురవాసశ్రీర - మేళునిహృదినిడుకొని -
 పలుమరుధ్యానించుచున - త్పథముబడయవలయును॥ వినుడి॥

గ ద్యము.

ఇది శ్రీమత్సురపురి సంస్థానస్థిత శ్రీవేణుగోపాలమృదుల చరణాంభోజమత్త
 ద్విరేఫాయమానమానస, చాత్రాద శ్రీవైష్ణవద్విజ పాదశకర్మాధికార శత
 కోపర్ణిపవిత్రగోత్ర, త్రిమతస్థాపనాచార్య మహాభాష్యకార యతిన
 త్సూత్ర, తిరుక్కోవిలూరు మరాధికార, బ్రహ్మశ్రీ శ్రీనివాస రా
 ఘవాచార్య కృతపంచ సంస్కారయుత సమాశ్రయణ, బ్రా
 విడామ్నాయ ప్రవర్తక. గీర్వాణాంధ కర్ణాటక నా
 టకాలంకార కావ్యకృత, మేల్నాటి గోష్ఠివర్య రం
 గయార్య కవిపుంగవ ధర్మపత్ని పతివ్రతా శిరో
 మణి శేషమాంబా గర్భ పయఃసారావార రా
 కాసుథాకర రసిక శేఖరుండును, బుధజన
 విధేయుండును, బూర్వోపాధ్యాయుం
 డును, నగు లక్ష్మయాభిదేయ ప్రణీ
 తంబైన భగవత్సంకీర్తనలను కవి
 కర్ణామృతము
 సంపూర్ణము.

శ్రీవేణు గోపాలాయనమః

కవికర్ణామృతము

శ్రీకృత్సరపురీ వేణుగోపాలాంకితాంధ్ర కర్ణాటక

శృంగార సంగీతమాలికా పుంజంబు

మోహనరాగము - చాపుతాళము

పల్లవి॥ ఏమనివివరింతు - నెలనాగవిరహ -

మింతింతగాదురా - మితిమీరెరా॥

ఏమని॥

అనుపల్లవి॥ వేమారువ్యధచేత - వెలదియూర్పులువిడచి -

సామియటంచునీ - నామమెమదినెంచు॥

నేమని॥

౧॥ కరకంకణమునంది - కడియమైచెలగెనా - కడయమేమేఖిలా
గరిమనొందె బరికింపమదనాగ్ని - ప్రబలిమైజాళువకరగెను
గన్నీరుజడియై - దొరగెను సైచకనెధరపై - యొరగెను-హిమ
జలముజిల్కగ - వెరచివేసీళ్లనుచు - మొరలునురా-తలిరాకులి
డగా-తరుణిస్మరశిత-శరమలివియనురా - కెందమ్ములుంచగ
జురుకులనిబ - ల్పొరలసాగెచురా - మలయజముసలదగ-సరగ
కతకతనుడికిచిటిలియ - అరమణీమణిసరస్వతుండిన - తెరవ

కుచములపైపడగగల - వరముచేనది - యులికిపడియె॥నేమని॥

౨॥ అంతరంగమున నె-లంతస్రక్కుచునుండ - గంతుడమ్ములనెడ
గాడ నేయ-వంతచేగడుసోలి-వడిదెలిసివిలపించె హంతకాడ
తత్సత్పైసీ, కింతసాద-తుమ్మెదలుజుమ్మని - చెంతపాడ-శుక
పికసమూహము-పతగించుచు-రంతుసేయగను-బనిపూనివేగ

మే-సంతసిలి-చందురుడువెలయగను-నిప్పులవలెంగడు-వెంతగా
వెన్నెలలుగాయగను -జలిగాడ్చువీవగ- సంతమారవికారసార
మొ-కింతపొచ్చగబాన్పుకొప్పరు-లంతవహ్నికణములనుచు
దా - నింతియిప్పటికేమియయ్యెనొ॥ ఏమని॥

3॥ మదిరాక్షినినుబాసి -మనుపెందుకనిరోసి- మరణసాహసమొం
తో-చేయసాగె-బెదరకవనికేగి - మదకేకులనుపులుల -పొద
దూరె-గొజ్జగిసీటి-సదిజేరె-భుజగమునుబట్ట-మదిగోరె-లేదా
కతీవను-వదలకనెమెడజుట్టికుదియించె-గేదగికటారిని-బదనుసే
యుచు-నప్పుడెదనుంచె-బూదేనెలోదా -బిదపకపురమువోసి
మెదియించె-వినుమికసురపురీ - సదనశ్రీగోపాలనీవా-సుదతిచె
క్కిలినొక్కిగుబ్బల- నగుముచునుగెంబెదవియందలి-సదమల
సుధనుగ్రోలికలయుమి॥ ఏమని॥

కేదారగౌళరాగము - ఛాపుతాళము

పల్లవి॥ మదినుంచదగుదాని - మాయలకును

జిక్కి - మరచిపోదురెనాహితవు॥

మది॥

అనుపల్లవి॥ మదసభూతముసోకి - బెదరియుండగను

నె - మ్మదిమణితముచేత - మంత్రించిమాన్పినది॥ మది॥

౧॥ పలుగాకిమరునిపు - ములుకులెదనునాటి - బలితంపుగాయ
ములు-పబలిగాసిలగనా - కులుకుగుబ్బలనున్న - కుంకుమ
గంధం-బలదిమాయించిన - యరుదౌయుపకారమును॥మది॥

౨॥ విరహామనెడసా - గరమునమునిగెంతో - పరితపించుచు
నుండ - బంచకేతెంచినే - గరుణచేనాకుచ - కలశములనుసీ-
కరయగముననుచి - దరిజేర్చినమేలు॥ మది॥

3॥ వరుసదప్పక కామ - జ్వరమురేబవలెచ్చి - పొరలుచుండగ
జూచి - పరికించివడిగభా - సురసురపురినేలు - వరవేణు
గోపాల - సరగునసురతోప - చారమునబాసినది॥

భరహరప్రియరాగము - ఛాపుతాళము

- పల్లవి|| మోసపోతి-వాని-బాసలునమ్మినే|| మోస||
 అ|| పల్లవి|| నాసామినన్నెడ - బాసియుండడనినే|| మోస||
 ౧|| నెడవిల్తుదాడికి - వెరచితానదెరాగ - ముడిగొన్నకుచదుర్గ-
 ములజేర్చలేదె - పడతిరొనాసామి - పలుదెరగులమాట - వ
 డగండ్లమూటని - వచియించుపెరిగినే|| మోస||
 ౨|| మదనతాపముపేర్చి - పెదవులెండినుడురా - నెదురేగియ
 ధరామృత - మియ్యలేదె - మదిరాక్షినానెనరు - మదినై న
 దలచక - ముదమునదానిల్లు - పదపడిచేరెనే|| మోస||
 ౩|| వలపనెడిచీకటి - వలనడడబడుచుండ - వెలదిరొచిరినవ్వు -
 వెన్నెలనెరపి - సులభునిగజేసితి - సురపురిగోసాలు - డల
 దానిగరయుట - కలనై నదెలియక|| మోస||

జేహగరాగము - ఛాపుతాళము

- పల్లవి|| వేలాగులనేబతి - మాలినరావిది - మేలసురపు
 రిగో - పాలహరి|| వేలాగుల||
 ౧|| మక్కువచేజవి - మాటలాడుచునీదు - పుక్కిటివీడియమొ||
 సంగుచును - జెక్కిలికొనగోట - నొక్కుచుమోవి
 చక్కెరలాగెడినాసామివని|| వేలాగుల||
 ౨|| తటకుననాదుచ-క్కటికివిచ్చేసిము-చ్చటదీరగబ-ల్మోహమున
 బటువుగుబ్బలనప్పె - బాగుగనదిమిలం- పటమునుబాపగల-
 విటుడవని|| వేలాగుల||
 ౩|| సంగతిచేదగు-బంగరుమేడయందు - సంగరపుజెయ్యులజేయు
 చును-పొంగుచువేగమా-లింగన మొనరించి-యంగజుకేళిలో
 న - న్నేలెదని|| వేలాగుల||

జేహగరాగము - ఛాపుతాళము

- పల్లవి|| మాటలచేదీరునాతమి - బొటిరోనోటి|| మాటలచే||
 అనుపల్లవి|| నీటుకాడు-నాటివలె-బాటనాపై - పాడకున్న||మాటలచే||

- ౧॥ మారసుకుమారుడున - న్వారచూపులజూచుచును - గోరిక-
లూర-వారక-తీరాచను - తీరగదా - గోరులుంచకున్నరిత ॥
- ౨॥ వాలుగంటివాడునాదు - మేతామోవిపానకమును - గ్రోలుచు-
బలు-ప్రేలుచు - మాలిమిచే - వేలాగుల - లాలించకనున్నజల్లి॥
- ౩॥ రేపవలుసురపురీ - గోపాలుడు - నాపాలివంత - బాపుచు-
వలపు-జూపుచు - నోపికచే - గోపాసుమ - చాపుకేళిగూడకున్న!

మోహనరాగము - చాపుతాళము.

- పల్లవి॥ అలుక జెందుటకునే - నన్న దేమిరసామి -
పలుమారీలాగై తె - బాగాయెగా॥ అలుక॥
- అనుపల్లవి॥ అలసీమాటిచెంత - కలిగిచెన్నారగ - గులికి
కొగిలించు - కొన్నావలంటినా॥ అలుక॥
- ౧॥ తళతళమనెడిచె - క్కులయందునింపొందు - నెలవంకలేమని
పలికితినా - చెలువుడమోవిపై - చెలగుచునుండిన - పలుకెంపు
లేమని - తిలకించియంటినా॥ అలుక॥
- ౨॥ నదయుడనీదుపే - రెడపైనవకాశ్శీర - మదియెందులదనిని-
న్నాడితినా - చెడరకనున్ననె - న్నుదుటలత్తుకయెటు - లొ
దవెదెల్పుమటంచు - గదిసినేనంటినా॥ అలుక॥
- ౩॥ వాలుగంటిరొమరు - కేళిగూడుటకుజా - గేలరమ్మనిబతి-
మాలివేడ - శ్రీలనంతతనూభా - సిలుసురపురిగో - పా
లరేయిచాల - బడలితివంటినా॥ అలుక॥

సురటరాగము - రూపక తాళము

- పల్లవి॥ ఏమనినేదెల్పుదు - రామరామా రామావిరహమునీ॥ కేమ॥
- అనుపల్లవి॥ తామనంబు - లోమరేమైనను - గామించక -
గోమలిసి - నామమెవేమరుపల్కును॥ ఏమని॥
- ౧॥ మారవహ్నిప్రబలిమైఁ - గారుకరుగ - ధారుణిపై - వ్రా
లెను - మేరమీరిసివిజాగొనఁగినయీ - సాఁసీవాస
తిముఖ - సారసమునుగనదుర్లభ॥ మేమని॥

౨॥ తామరసములుంచగ - గామునిశరజాలమనితలచును -
నేమమున వెన్నెలలగాంచి - వేమరుదానానలమని - తా
మనమున భావించెడి॥ నేమని॥

౩॥ శ్రీయుతసురపురగోపాల - రాయన్యాయమానీవిటు
నేయగ - గాయజునికలహముననెడ - బాయకపైకొని
నీవా - నాయకయుసురులనిల్పుము॥ ఏమని॥

బిలహరిరాగము - రూపకతాళము.

పల్లవి॥ న్యాయమానన్నిటులనేచుట - నాసామిసీకిది॥న్యాయమా॥
అనుపల్లవి॥ కాయజునిశరాళికోర్వ - నాయకశిరోరురత్నమ॥న్యాయ॥
౧॥ తులువయైనతలిరువిల్తుని - దాడికినహించక - నులికిపడిభయంబు
నొందిరా - నలతెరంగెరింగికుచగి - రులజేర్చినదెదదలంచక॥
౨॥ వలపనెడిచీకటివలనగడు - దడబడుచునుండగ - గులుకుచుజరి
నవ్వనదగువె - న్నెలనెరపితటాలునని - న్గులభు
నిసల్చినదియెంచక॥ న్యాయమా॥
౩॥ గొప్పవాడవనుచునమ్మితి - సురపురమునం - దెప్పుడునెలకొనిన
గోపాల - తప్పులక్షమియించుచునీ - నొప్పిదముగరతులదేల్పక॥

బేహగరాగము - ఛాపుతాళము

పల్లవి॥ ఏమనిసీతోనేదెల్పుదు - నేలినవాడ॥ ఏమన॥
అనుపల్లవి॥ భామామణివిరహము - కాముడెరుగునుసుమి॥ ఏమని॥
౧॥ మదనవహ్నిజ్వాలలకు - మైపసిడిగరుగగను - మదవత్తి - చా
లామదిధృతి - వదలినన్ను బాసితెహ - నవయయనినంస్మరించు॥
౨॥ సారసములనుంచగ - మారాస్త్రములనిక్రీడల - గోరదు - వని - జేర
దు - సారెకుగన్నీరొగిమున్నీరై - చెంత - బారుచుండె॥ నేమని॥
౩॥ నీటుగుల్లుసురపురి - నిలయశ్రీవేణుగోపాల - యేటికి - ము -
మ్మటికి - బోటినివిడనాడెదు - నేటికిక్షమించిప్రోవు॥మేమని॥

శంకరాభరణరాగము - రూపకతాళము

- పల్లవి॥ చాలుజాలునేలనాదు - మోలదాచెదు॥ చాలుజాలు॥
 అనుపల్లవి॥ ఏలికనీముఖకమలమె - బైలుపరచును॥ చాలుజాలు॥
 ౧॥ నృపతినీకనులెరుపగుటకు - హేతువేమనగా -
 జపలనేత్రభాగ్యరేఖా - జాలమనియంటివి॥ చాలుజాలు॥
 ౨॥ ఉరమునగలకాశ్చీరమెందొద్దవెననియన -
 గరితనీదుకోపదృష్టి - కాంతియనియంటివి॥ చాలుజాలు॥
 ౩॥ చెక్కులకొనగోటినొక్కు - లెక్కడివియన -
 గ్రక్కునజవ్వాజిపిల్లి - గరచెనంటివి॥ చాలుజాలు॥
 ౪॥ ఎలమిమోవిపైగలకాటు - లెందులవియన -
 జలుకకుముద్దియ్యగనె - గలిగెనంటివి॥ చాలుజాలు॥
 ౫॥ పరగుసురపురీనిలయగో - పాలశేఖర -
 మురియునుదుటిలక్కజూప - మోముద్రిప్పితివి॥చాలుజాలు॥

బిలహారాగము - రూపకతాళము.

- పల్లవి॥ వలచిమోసపోతినెచాన - కలహంసయాన॥ వలచి॥
 అనుపల్లవి॥ అలసతికడకేగినన్ను - జలుకదనముజేయడనుచు॥ వలచి॥
 ౧॥ పడతివినవె - పురుషులమాట - నడగండ్లమాట - యెడపక
 నమ్మగరాదని - పుడమిజనులు - నుడువగవిని॥ వలచి॥
 ౨॥ మరునిపూములుకులపాలేసి - ధరనన్నుద్రోసి -
 సరసిజాక్షియింటినీడ - కరుగుదేరడంచునెంచి॥ వలచి॥
 ౩॥ షరగుసురపురీనివాసగో - పాలావతంసుడు -
 సరగునదనతేత్రప్రాయమా - తరుణకొప్పగించడనుచు॥వలచి॥

తోడిరాగము - రూపకతాళము

- పల్లవి॥ సరసుడదానిల్లుచేరి - సరగనామేలు - మరువదగున॥సర॥
 ౧॥ మరునిశరము - లురమునజొర - వెరచిరాగనే -
 నరసిచనులనున్నగంధ - మలదిమాన్పించె॥ మరువ॥

- ౨॥ ఘనవియోగసాగరమున - మునిగియుండగ -
 స్తనకలశములనునీ కేల - నునిచిప్రోచినది॥ మరుచ॥
- ౩॥ శ్రీలజ్జెలగుసురపురిగో - పాలశేఖర - లీలచేరతు
 లదేలించి - యేలుకొన్నది॥ మరుచ॥

బిలహారాగము - రూపకతాళము

- పల్లవి॥ తోడితేగదె - వేడుకొనెదనావిభునినిటకు॥ దోడి॥
- అనుపల్లవి॥ చేడెరొమును-గూడి-నన్నిడ-నాడియేగినవరు॥ దోడి॥
- ౧॥ ప్రోడవనుచునన్నబొగడి - మేడనున్న పాన్పుజేరి -
 వేడుకచేనా - నాడుపరత్తికై - వీడెమొసగినవిటు॥ దోడి॥
- ౨॥ భావజుడుబాధింపసాగె - కావవెయనికొగిలించి -
 తీవితేతెనె - ద్రావనిమ్మని - మోవిగరచినఘను॥ దోడి॥
- ౩॥ సింగరమునజనులనలిమి - యంగజుక్రీడలనుది
 నిగ-రంగజేసిన - రంగత్సరపురిగో - పాంగనాజారుని॥ దోడి॥

మోహనరాగము - ఛాపుతాళము

- పల్లవి॥ అంతలోదెల్లవారె - నయ్యోనేనేమినేతు -
 వంతవడమేమదికి - పశముమిారి॥ అంతలో॥
- అనుపల్లవి॥ ఇంతిరోనెనరుచే - నంతరంగమునందు -
 గాంతునినేవలచి - కొగిలించుచుచుండు॥ నంతలో॥
- ౧॥ సరసునినేవలచి - సరసకుజనిక్రో - వ్విరులపానుపుజేర -
 విభుడునాదు - కురులునున్నగదువ్వి - కొప్పుచక్కనమర్చి-
 గురుకుచంబులతెనదు - నోరులుంచుచుచుండు॥ నంతలో॥
- ౨॥ ఇన్నిదినంబులు - నన్నువాడెడబాసి - యున్నందునలననే
 నెన్నరాని-కొన్నిముచ్చటలాడు - కొనివానిమోవిపై - చెన్ను
 గనామోవి - జేర్చిముద్దిడుచుండు॥ నంతలో॥

పూరికల్యాణిరాగము - రూపకతాళము

- పల్లవి॥ ఆడవారికిదైవ - మంటెలచేసెనొ - జోడువీడగ
 నాయె - జేడియరొ॥ ఆడవారికి॥

అనుపల్లవి॥ మూడునాళ్లతనితో - ముచ్చటాడకున్న -
పాడింటరాచిలుక - పలికినవిధమానె॥ ఆడవారికి॥

౧॥ కడకుబోవకమున్నె - కడుమొటిమలెడతెగక - వడిగ
నెమ్మొమున - బొడచూపెనె - వెడవింటినగిరిన - పడి
వానవలెచెమ్మ - లుడుగకచెమరించెనె - తొడిబెక్కినచు
ముల్కి - పడెనానుగదనా - పడుకట్టులుగదామెనె -
వానిమోవి - విడెమందుకొనలేక - విభునినేనెడబాసి -
గడియయొకయేడయ్యెనె - గోడయ్యెనె॥ ఆడవారికి॥

౨॥ చెరగుమాసినదాని - తెరువుబోరాదని - చెనటులెన్నె
ప్రవాసిరొ - హరిహరినాయున్న - రంటదెవారికి - నెనెచెరి
కివచ్చెనె - విరులపానుపువిడిచి - వేదికపైపండి - వెలికిం
కినిద్దుర - రాకపొరలి - సరిగరాత్రికివ - రాత్రియయ్యెనె
మరుడు - కెరలికేకలువేసెనె - నేసెచనె॥ ఆడవారికి॥

౩॥ కన్నీరుకావిగొని - కాలువలైపారె - చిన్నపోయెనెనెమ్మ
నము - కన్నెపాయమడవి - గాయవెన్నెలాయె - నన్నమ
రుచిదోచెనె - మన్నించయీముట్టు-మరలిరానట్టుగి-మంచి
మందులుంచవె - కరుణించవె - పన్నుగిసురపురిగో-కాలుడు
నాలవనాడు - నన్నేలువరకీతమి - మానదునుమొచిచినానె॥

కల్యాణిరాగము రూపకతాళము

పల్లవి॥ నీయొయారము - నేగాంచితి - నీయెడ॥నీయొయారము
అనుపల్లవి॥ తోయరుహన - యన - నాయకాగ్రమణి -
పాయకిమదిసి - బలుమారరసితి॥ నీయొయారము॥

౧॥ ఎడగుంకుమ- మెవరివలన- నొసగెనన- నుడతిసెను-చూడ్చి-
యనిను- డివితి- వదయచాల - నాదుమ్రోల- వదరువెల-
పలుకుదెలిసెబేల॥ నీయొయారము॥

- ౨॥ కనుల నెరుపు - గలిగె నెచట - యనియన - వనితభాగ్య -
 శేఖయనుచునసలే - యినుడవినుము - నుడిగై కొనుము -
 మనికిజనుము - బ్రతుకు దెరువుగనుము॥ నీయుయారము॥
- ౩॥ పరగసురపురగో - పాలనుదుట - లాక్షా-వరమిదెట్టులొద -
 వెసన - జాణిగితి - సరసజేర - దగదుపోర - తిరుగమేర -
 గాదువిసుహమీర॥ నీయుయారము॥

బిలహరిరాగము - ఆదితాళము.

- పల్లవి॥ మదినిడవలెగాని - మరచిపోదురెప్రియ -
 నుడతినిమోహించినా - సదనముసిగసించి -
 చలమునుసాధించి - సగమునన్నొనరింతురా॥ మది॥
- అనుపల్లవి॥ మదనభూతముసోకి - బెదరినతరిగాంచి -
 మదిమణితముచేత - మంత్రించిమాన్పినది॥ మది॥
- ౧॥ వరరాయనిపూ - ములుకులెదందూరి - బలితపుగాయ
 ము - ల్పబలిగాసిలగ - పలుమారుమమతచే - భావము
 నడలచి - కులుకుగుబ్బలనున్న - కుంకుమగంధము - నలది
 మాయించిన - చెల్లువై నతోడ్పాటు॥ మది॥
- ౨॥ విరహామనెడిసా - గరమునమునిగి - పరితపించుచు
 నుండ - పంచకేతెంచి - పరిపరివిధముల - భయమును
 బాసినే - గరుణచేనాకుచ - కలశములనునీ - కరయు
 గముననిడీ - దరిజేర్చినమేలు॥ మది॥
- ౩॥ నిరతమున్నమదన - జ్వరముచేబడలి - పొరలుచునుండగ -
 నెరిబరికించి - మురిపముగదురగ - మోడముగలిగించి -
 పరగసురపురినేలు - వరగోపాలుడ - సరగునసురతో
 ప - చారమునబాసినది॥ మది॥

రాగము-తాళము

పల్లవి|| నాతిరొవీను - నాసామియే - నర్పినక -

పటముదనకుదగునటె - నాతో||

నాతిరొ||

నుపల్లవి|| ఈతెరగగునాయంచు - నెంతయునాదు -

చేతోంబుజమున - నలరారితి||

నాతిరొ||

|| పాయననుచుదా-బాసలుసలిపి - మాయిలాడియిలు-మానక
జేరె - న్యాయమతిన - శ్రేయమునక - పాయమొదవె -
శ్రీయుతుడట|| నాతిరొ||

౨|| మునుకొనిననుదా-నెనసినభావము-బనివడిదానితో - బ
ల్కుటమేల - తనవలననె - జనితమయిన - దనుకొనవల -
సినదియొకద|| నాతిరొ||

౩|| పరమసురపురిగో-పాలుడనుచుమది-వరియించితినినే-నరయని
దాననై - పురుషులపలు - కుగహ్నినివ - కరకలముడి -
కరణిధరణి|| నాతిరొ||

పూరికల్యాణిరాగము - రూపకతాళము

పల్లవి|| తొంగిచూచిపోయె - దొంగజాడలవచ్చి -

తొయ్యలిపేరేమి - తోయజాక్ష||

తొంగి||

అనుపల్లవి|| రంగుగుసురపురి - రాజగోపాలక -

కొంగుముసుగు వెట్టి - నంగనాచియెవతో||

తొంగి||

౧|| నగరివారుచూడ - సత్తులంచమిచ్చి - సొగసైనసొమ్ముల -
సుఖవంతసేయక - మగనాల్చినేనాట - దిగులైనమదిలేక -
నగమురాతిరివచ్చి - వగలాడితానెవతో|| తొంగి||

౨|| చిలుకలుగొరవంక - లులికిపంజరమున - పలుకకుండగపునుగు-
జిలికించి-పులకించి-వలరాజువెనుకకే - కలువేయబడకింటి-త
లుపుదాపుననిలిచి - కులుకులాడియెవతో|| తొంగి||

౩|| నెయ్యంపుచెలులునో - రెత్తనీయకమచ్చు - చయ్యనజల్లినా-
నవతిప్పుక్కిటివిడియ - మొయ్యారముననీ - కియ్యగోరికుసు
మ - శయ్యదాకవచ్చి - గయ్యళితానెవతో|| తొంగి||

౪|| గిలుకుమంచమునెక్క - నలవిగ్గాదనిమదిని - దెలిసినన్నపుదో
మ - తెరచాటుననుండి - వెలిరత్తియైనగా - వలెననికన్నునైగ - సలిపి
తనచనులుదా - నులుముకొన్నదెవతో|| తొంగి||

౫|| ఆవలిమోమైనే - నలిగిపవ్వళించ - నిసీశాగిలించి - సీవిజేపడ
లించి - మోవి తేనియలాని - ముద్దులిచ్చియల్ల - తావునజేసా
క - దమిదీరెననియెవతో|| తొంగి||

రాగము - తాళము

పల్లవి|| ఎలనాగవియోగాబ్ధి - యంతంతిగాదుర -
యిప్పటికిమేరమీరె|| ఎలనాగ||

అనుపల్లవి|| వలరాయనిచిచ్చు - బలితమైమెపసిడి -
కలకబారెనునే - దెలుపగలనేమని|| ఇప్పటికి||

౧|| శ్రీతోపచారంబు - సేయగ్నైచగనె - చీకాకుజెందెంగదా -
మలయజము - పూతగావించగ - పొంగిబిటిలిపెన - నాతి
చనులపైపడ - భీతిచేబరువిడె|| ఇప్పటికి||

౨|| మారునితోయమువే - మారుచుబాధింప - మైమరచె
బాన్పుపై - విరులగని - తోరపునిప్పలని - తొందరపడ
సాగ - నేరైపారెనుక - స్నిరుతారుమూరై|| ఇప్పటికి||

౩|| మానినినినుబాసి - మనుపెంచుకనినోసి - మరణసా
హసంబుదా - జేయసాగె - మీసకేతనుకేళి - లోననేలి
ప్రాణ - దానమిడుముసుర - పురివేణుగోపాలహరి|| ఇప్పటికి||

రాగము - తాళము

పల్లవి|| మాటలవల - ననుదీరున - తమిబోటి -
మదిగలుగని - తేతానోటి|| మీటల||

౧|| వారకవరుడు - కూరిమిజేత - తీరాచనుల - నారగ
దానుచు - గోరులనిడుచు - వేమారు - తేరిగనుగొన -
కున్ననుజల్లి|| మాటల||

౨|| పెదవినిబెదవి - గదియించుచును - సదమలనుధను -
వదలకగ్రోలుచు - బదిలముగనను - దొడజేర్చి - యెద

- రవికముడి - యెడయకరిత్తు || మాటల||
 ౩|| కురులనివిరినే - మరులుకొలుపుచు - బరువడిమరుని -
 దురమునపరిపరి - యెరగులనెనయ - కుండినచో -
 సురపురివసన - పరగోపాల|| మాటల||

పూరికల్యాణిరాగము - రూపకతాళము

- పల్లవి|| దానినేస్తమునీకు - నగదనినేదెల్పు -
 మానకున్నవదేమి - మారరూప|| దాని||
 అనుపల్లవి|| హీనురాలనుమెచ్చ - హానివచ్చునురమా -
 మానినినెడబాయ - మనసెట్టులాయెనొ|| దాని||
 ౧|| సందుగొండులచెలుల - సరసమందముగాదు - కొందరు
 గనుగొంటె - గొప్పతనమురాదు - మందఱిసఖివలె - ము
 దముతానుంచబో-దందకాడయాపె-యందేమిపసలేదు||దాని||
 ౨|| అత్తకొంతలగుత్త - యాడదనుకోవద్దు - కత్తులపైసామా-
 కలికిపొందేప్రొద్దు-కొత్తముండలై తె-కోతులై నముద్దు-వత్తు
 రటరదొరల - వలపులిట్టివికద్దు|| దాని||
 ౩|| మామమందులమారి - మగహారనున్నాడు - పామరుడలమ
 రది- బావకోపగాడు- నీమదిలోనైన - నీవుతెలసిచూడు-నే
 మించిచెప్పెద - నీకుదప్పదుకీష|| దాని||
 ౪|| సదయనీసతివినిన - జాలామనసునరోయు - గదిసినీచె
 క్కిట-బదిలోనగముసేయు- సెదపైబంగారందె- లెగసిఘల్ల
 నిమ్రోయు- బదరిపడకింకిపూ- పాన్పునబడద్రోయు||దాని||
 ౫|| తక్కిననుచునిక - దరమెవంచనలెన్న - జిక్కినవారిని- జేయు
 నుగనుసన్న- నిక్కమేగంటినా - నెలతరంకులునిన్న - పక్క
 జేరితెయా - పనికిబెట్టురసున్న|| దాని||
 ౬|| వేకువరేయది - విడదువిటులవెన్ను - వీకచేసుధగల్గ -
 వెదకనేలరమిన్ను - నీకుకానిచారు - నిందించెదరునిన్ను -
 పాకశాసనుడే - పనికినొచ్చెరమున్ను|| దాని||

- 2|| రమణుడౌసురపురి - రాజగోపనిజమ్మ - మమతమ
బ్బులచాయ - మాయదానివశమ్మ - కుముదాక్షిన్నే
హముకుందేటికొనకొమ్మ - రమియించవనేలాగు -
రవలుచెక్కినసొమ్మ|| దాని||

నా యి కా భా వ ము

కేవారగౌళరాగము - ఛాపుతాళము

- పల్లవి|| చాలుజాలుబేలవగ - లేలచేసెదనామ్రోల|| చాలు||
అనుపల్లవి|| మాలిమిచేబది - వేలువచ్చెనేటికి|| జాలు||
౧|| నిన్నరేయినేరాగని - నిదురనెపముబూని - మన్నన
లేకున్నమానె - మారుపల్కువైతివిక|| జాలు||
౨|| పాటిదప్పితివని - పల్కునేమిటికొక - మాటలోజెలిసె
నీ - మదికెగోచరమది|| చాలు||
3|| హొంతకాడానీమచ్చుల - హొయలకెమరులైతి - నిం
తటివాడవని - యెరుగలేనైతినహహ|| చాలు||
౪|| చెనటినై నేనొకరి - ననబనిలేదుసుమి - మనసి
జనకులోనై - మహినియెల్లిదమైతి|| జాలు||
౫|| శ్రీలసురపురిగో - పాలుడవనిబతి -
మాలినందుననింత - హేలనమొనర్తురై|| చాలు||

నాయికారాగము - రూపకతాళము

- పల్లవి|| మగువరొస - మ్మగరాదుగా - మగవారలనిక||మగువ||
అనుపల్లవి|| ఇగురుబోణిరోహితవెంక - సగడుపరచుచుందురెప్పుడు||మ||
౧|| మదిగరగెడిమాటలాడుదురు - మాటిమాటికిని - బదముల్పై
న్రాల్సినేలెడరు - ముదితెరొబలుమరిపెమునా - సుదతులగొని
యాడుచుందురు|| మగువ||
౨|| పరిపరివిధములను వేడ్కచే - బతిమాలుదురు - కరములెత్తిమ్రొ
క్కుచుందురు - తరుణిరోతమకార్యములను - నెరవేర్చుకొ -
నేగుదెంతురు|| మగువ||

౩॥ ఎపుడుజూచిన- నాదరించెద- లేణాక్షిసీ- కృపకుబాత్రులమని
యందురు - నిపుణుడౌసురపురిగోపాలుడా -
నెలతనేలినన్నమరచె॥ మగున॥

భరహరప్రియరాగము - రూపకతాళము

పల్లవి॥ బేల - చలమేలరా॥ బేల॥

అనుపల్లవి॥ శ్రీలసురపురిగో - పాలనాసామి॥ బేల॥

౧॥ కన్నె పాయమునాడె - యెన్నరానిపేర్మిచే -
వన్నెకాడనిన్నునే - వలచినదాన॥ బేల॥

౨॥ మరుబారికోర్వక - మాటిమాటికినీదు -
మరుగుజొచ్చిబతి - మాలినదాన॥ బేల॥

౩॥ ననవిల్తుకేళిన - న్నెనసెదవటంచుగ్ర - న్నన
కూర్చిచేనెల - నమ్మినదాన॥ బేల॥

హంసధ్వనిం గము - ఆదితాళము

పల్లవి॥ తోడితేగదె - చేడరో॥ తోడి॥

అనుపల్లవి॥ వేడెదబ్రియుడిటు - రాడాయెనీవేగి॥ తోడి॥

౧॥ కమ్మవిల్తునిగేరు - కాంతునెడబాపియే - కొమ్మ
తనపడక - టిమ్ముజేర్చుకొనెనొ॥ తోడి॥

౨॥ అడమఃచేవా - డిందురాగజూచి - మందయానయె
వతె - మందువైట్టెనొగాన॥ తోడి॥

౩॥ దోసిలొగ్గదటయ - చేసిమరుకేళికి - భాసురసు
రపుర - వాసగోపాలుని॥ తోడి॥

కల్యాణిరాగము - ఛాపుతాళము

పల్లవి॥ మానినిప్రియునిరమ్మనవే -

వేగ,మనవిచేకొనవే॥ మానిని॥

౧॥ చిన్ననాడెనాతో - జేసినబాసలా - చిన్నెలా
డివలపుచెరచె - నాదు - మన్ననమరచె॥ మానిని॥

౨॥ మాటిమాటికినా - పాటసాంపుగవినెడి -
నీటుకానికాచాన - యేమి - నేర్పెనొగాన॥ మానిని॥

3|| వినుమికసురపురి - వేణుగోపాలుడు -
మనసిజుకేళికిందు - రాక -మా నెనేమందు|| మానిని||

క మాసు రాగము - ఛాపుతాళము

పల్లవి|| మానినిసైచజాలనె - మరుబారినే|| మానిని||
౧|| అలుకచేచ్చరుడుపూ - ములుకులజేకొని -
నలిరేగినాయెద - నాటగనేసెనిక|| మానిని||

౨|| సదయుడునాదుగుబ్బ - లదిమిమనసారగ -
మదమిగురొత్తగెం - బెదవినొక్కెడిదాక|| మానిని||

3|| వినుమికసురపురి - వేణుగోపాలుడు -
మనసిజుకేళిలోన - న్నెనయువరకునే|| మానిని||

తోడిరాగము - రూపకతాళము

పల్లవి|| కోమలాంగ - కోపమేలరా|| కోమలాంగ||
అనుపల్లవి|| ప్రేమచేసీవల - సీమాటిచెంతనె -
చేరితివనియంటిన|| కోమలాంగ||

౧|| కన్నులనిద్దుర - గమ్ముచున్నదంటిన - నిన్న
రేమేల్కొని - యున్నవనినేనంటిన|| కోమలాంగ||

౨|| నీటుకాడమోవిపై - కాటులెచటివంటిన - బో
టియందునీమది - నాటినదనియంటిన|| కోమలాంగ||

3|| అక్కునకాళ్ళీర - మదియెచటిదంటిన - చెక్కు
లకొనగోటి - నొక్కులెక్కడివంటిన|| కోమలాంగ||

౪|| నుదుటలత్తుకెటు - లొదవెననియంటిన - మ
దవతికినిమంచి - మణులొసగితివంటిన|| కోమలాంగ||

౫|| వాలుగంటిరోమరు - కేళిగూడరమ్మన -
శ్రీలసురపురిగో - పాలబడలితంటిన|| కోమలాంగ||

శంకరాభరణము - రూపకతాళము

పల్లవి|| మరువజాలనె - మారసుకుమారునిచెలి|| మరువ||
అనుపల్లవి|| వరసురవాస్తుడైన - సరసవేణుగోపాలుని|| మరువ||

- ౧|| వనితరొనాసరసకినుడు - కనికరమునజాయవచ్చి -
చనుమొనలనునులిమికులికి- మనసిజుబాది-చూన్చినదినే||మరువ||
- ౨|| ఒంటిమెయినే - నింటనుండ - డంటనన్నుగాంచి నెది -
కంటిపైగచేసిముని - పంటమోవినొక్కినదినే|| మరువ||
- ౩|| చెలువుడుగడు - లిమిసలిపి - వలరాజుకేళిలోవేగ -
వలతిరొనన్నేలినట్టి - వలపుమదినిడలపుదోష|| మరువ||
- కల్యాణిరాగము - ఛాపుతాళము

- పల్లవి|| కలగంటివినవేకామిని - కలహంసగామిని|| కలగంటి||
అనుపల్లవి|| చెలువుడునాతో - గులికేతొలగినవిధంబు|| కలగంటి||
- ౧|| కొనగోళ్లచేనాదు - కురులునున్నగదువ్వి - చనుమొనల
నులియజేసి - చనవుగాన్పించిననూడ్కి|| కలగంటి||
- ౨|| సదయుడుతాబలు - సరసంపునూటలచే - మదిగరగించి
కెం - బెదవినొక్కినకరణి|| కలగంటి||
- ౩|| వినవెసురపురిశ్రీ - వేణుగోపాలుడున - న్నెనయరాగానే
మే - లొకననబైలుదోచెనిట్టి|| కలగంటి||

శంకరాభరణరాగము - ఛాపుతాళము

- పల్లవి|| సామినేమంటినే - సకియ|| సామి||
అనుపల్లవి|| వేమరుసురపురి - వేణుగో - పాల|| సామి||
- ౧|| సరివారునవ్వెదరని-సరగునమాటలాడ-వెరచియుండనామన-
సరయకనాచెలితో - నాడుట - కేను|| సామి||
- ౨|| భామరొవానిగుట్టు - బయలుపరచకనుండ - నామేలుదెలి
యకా - కోమలితోగనరు - కొనుట - కేను|| సామి||
- ౩|| మగువరొచెలువుడు- మరుకేళిననుగూడి-తగుదానిప్రియము
న-కిగురుబోణితోనెంతో, నగుట - కేను|| సామి||

శంకరాభరణరాగము - రూపకతాళము

- పల్లవి|| నిన్నుబాసియెలుపైతు - నన్నెకాడనే|| నిన్ను||
అనుపల్లవి|| నిన్నబోయెమదిసురపురి - వేణుగోపాలుడనే|| నిన్ను||

- ౧॥ కడుముదముననన్ను వేగ - గొగిలించుచు - మడుపునగముగొ
రికిడినది - మాటిమాటికిదోచగనె॥ నిన్ను॥
- ౨॥ అంకతలముజేర్చిన - న్నాదరించుచు - బొంకముగనుగుచముల
నెల - వంకలిడినదెరుకరాగ॥ నిన్ను॥
- ౩॥ నిదురయం దేనుండగగెం - బెదవినొక్కుచు - మదన కేళిగూడి
నది - మరపురాదునదయుడనే॥ నన్ను॥

కన్నడరాగము - ఛాపుతాళము

- పల్లవి॥ నీపాటిగాన - నీటునజాన - నేనీజగాన॥ నీపాటి
అనుపల్లవి॥ కోపామోమునకుదా - రాపతియొడిస -
మీషమునకురాక - మిన్నందిరేచెలగె॥ నీపాటి॥
- ౧॥ పరగుగళమునకు - సరిరాలేక - దరమడుగొందె - సర
సిజంబులుకనుల - సమతబూనకరేగి - మరునకం
బకములై - ధరగూలెనెనగాక॥ నీపాటి॥
- ౨॥ నడుమునకుద్ది - రాకసింగ - మడవిచరించె - నడకపో
లికగాక - నాగేంద్రముబుద్ధి - చెడిశిరమునమన్ను - వ
డివేసికొనసాగె॥ నీపాటి॥
- ౩॥ చనులకుమలలు - సామ్యముగాక - వనరాశిదూరె - వి
నవెసురపురిశ్రీ - వేణుగోపాల డను - మనసిజుకేళి
న - న్నెనసియుసురులునిల్పు॥ నీపాటి॥

తోడిరాగము - ఆదితాళము

- పల్లవి॥ బోటిరోన్నాపైనీ - కేటికింతటికటికము॥ బోటిరో॥
- ౧॥ కన్నెరోనీకన్న చక్కని - యన్నుమిన్నలగానక -
గన్నెరికమునకెన్నొ మొన్న నె-బన్న సరములనొసగితి॥ బోటి॥
- ౨॥ తుంటవిల్తునితూపులకునీ - వొంటిగాదిగుళిందివె - న్నం
టిరాగనిదంటపానుపు - టింటజేర్చినవాడనే॥ బోటిరో॥
- ౩॥ వాలుగంటిరో - ఖాళిచేమరు - కేళిలోనిన్నూడిన - శ్రీలసు
రఘురి వేణుగో - పాలుడనునేగానటె॥ బోటిరో॥

మోహనరాగము - ఛాపుతాళము

పల్లవి|| వనువేళలినల్ల - కాణలెన్నళవల్ల - మానినీ

విరహావు - మదననెబల్ల||

ఎను||

అనుపల్లవి|| తానెనన్నొళుసుయ్యు - హానాథయెందళ

లు - తానారియళునిన్న - ధ్యానదల్లిరుతిహాళు|| ఎను||

౧|| బెరళినుంగరపీగ - కరదకంకణవాగి - కరదకంకణవు
తో - శ్లడగవదాగె - కొరళొళుముత్తిన - సరవుకరగినుణ్ణద -
పరియాగె - స్మరవహ్ని తాపవు, పిరిదాగె - నెత్రారవిందగుళ
రుణవాగె పన్నీరుసింపిన - లిరదెధరణియొ - లొరగిపారళువళొ -
తావరెగళిట్టరె - పురిగళెందబ్బరసి - చీరువళొ - మిగెపచ్చకప్పుర
మిరిసలురియలు - భరదికుందువళొ - చందనదకర్లమ - మిరదె
లేపిసె - కుదిదుసిడిదదు - పరసతీకుచయుగదెబీళలు - సెరగు
జాడిసికళవళిసుతలె - హరిణియందదిహరిబిద్దళు|| ఎను||

౨|| గిళియతురగవేరి - కెరళిమన్నధనవళ - బళిగెనిల్లదెబందు -
పగెసాధిసి - తళిరెంబకూర్గతి - సెళెదుర్పుళిపెనలుకళ - వ
ళినుతిరె - తంపినగాళి - సుళియుతిరె - చందిరనుకంగొళి
నుతిరె - కళకంతజాలవు - కళకళధ్వని - బళసిగెయ్యతిరె -
కాసారతీరదో - లళికులంగళు - ముళిదుకూగుతిరె - కాల్గిచ్చి
నందది - బెళెదబెళదింగళవు - తొళగుతిరె - నళినాక్షిప్రాణవు -
బళలికంగళ - తళదొళిరల - గళికెకణ్ణరెంబహళెహె - గళి
సినిందుదు - గళిగితడదొడె - పుళివబగెనా - తిళియెనకట|| ఎను||

౩|| మడదిరన్నళుతన్న - జెడెయంబపాళవ - పిడిదుకంత
కెనుత్తి - బిగియువళొ - మడిదరెన్నరసంచె - మరియేనా
గువదెందు - మిడుకువళొ - చిన్నదసురగితుడుకువళొ -
పన్నగవన్ను - పుడుకువళొ - నవవజ్రచూర్ణద - కడెగె
సూచిసె - తడెయెజెడియువళొ - బడనడువుబళుకిరె -
నడుగుతడవిగె - నడెదుపోగువళొ - కుడిహుబ్బుకుణి
నుతె - బిడదెవిషవను - కుడియలెళనువళొ - కేళాణ

గెళెతన - కడెనదాకెయ - తొడెగెతొడెయళ - వడిసి
 పొంగొడమొలెగళొళుకై - యిడుతెచెందుటికడెదు
 రతిసూళు - బడిసుసురపుర - దొడియగోపన॥ వను॥

హిందూస్తానితోడిరాగము - అటతాళము

పల్లవి॥ మనదొళిరస బేహుదై - మరెయదెనిరతం॥ మన॥
 అనుపల్లవి॥ మనసిజభూతపు - మైసోంకిబెవరిరలు -
 మణితమంత్రదిందె - మంత్రసికళెదదను॥ మన॥

౧॥ దురుళనాదస్మరన - శరగళెదెయోళాంతి - భరితవ్ర
 ణగళిందె - పరితపిసుతిరెనాం - గురుకుచంగళొళిర్ప -
 కుంకుమగంధవ - నిరదెలేపిసిసుళువ-నిత్తుమన్నిసిదదను॥మన॥

౨॥ తమకమెంబువసము - ద్రదొళుముళగిమిగె - భ్రమగొండిరలు
 నాం-బళిగెబందు-సమయవనీక్షిసి - స్తనకలశంగళుకర -
 కమలంగళొళిరిసి-కడెగాణిసిదదను॥ మన॥

౩॥ ఇరదెక్రమదికామ-జ్వరపుపగలిరుళెచ్చి-హారళుతిరలు
 కండు - పరికిసిబిడదెభా - సురసురపురినిలయ - పరవేణు
 గోపాల-సురగోపచారదిం-పరిహారిసిదదను॥ మన॥

మోహనరాగము - అటతాళము

పల్లవి॥ తత్తగిసువదేకో - తాళిక్కిండిరుప్రియ - అత్తి
 మనెసొసెయల్లవె॥ తత్తరి॥

అనుపల్లవి॥ హెత్తవరనబిట్టు - యిల్లిరువెనునన్న -
 సుత్తలునమ్మవరు - ముత్తిక్కిండిరువరు -
 గొత్తులిళియదెబందుకాడువ - దెత్తణదకాతు
 రపుగెళతియ - రిత్తలీక్షిసినగుచరల్ల - క
 త్తలెయసుళువాదల్ల॥ తత్తరి॥

౧॥ బావమైదునరస్వ - భావవేనెంబెవతి-యూవార్తెకేళిదరెన్న
 యనిన్నయ-జీవపులివదుంబె - చీచీసమయపల్ల - సావిగె
 హెదరళిత్తి - సాణెహిడిదకత్తి - మానాతనమగళుకేడిగ-

రీవికారదబుద్ధియనుబడు - దైవఘటనెయుతజెయ్యుదురు - తాన
రిదుతప్పిస్తువరారు|| తత్త్వము

౨|| కెళతుటియొళుబలు - కెంపుపల్లాయగళు - బలిననెల్ల
బాగళె - మొలెగళొల్పెల్లుగురు - కలెగళిక్కదిరు - కైముము
వెనినగె - మలయజవరిమళవు - మైహంకిమఘమఘే -
యిళెయొళిదనిన్నెంతుమాజునె - నుళిదబయకెనె హెత్తు
సల్లదు - బళలదత్తలుభరదెపోగలా - బళలనెన్నె
యబళిగెబరువదు|| తత్త్వము

౩|| అరరెముద్దిసియెన్న - నప్పికొంబువదక్కె - హరిహరినీర్తి
ళాసినబేడ - యిరుళర్ధకళెదుమం - దిరదపివవుహా -
రుగుట్టుతవరెల్ల - కూడిమలగిరెనోడి - గురువసుర
గోపబాలక - సురతరతిసుఖసురినువదకా - తురిదేహిం
దణదొడ్డిబాగల - తెరదుబడువెను - తిరిగిబాహా తత్త్వము

దేవగాంధారిరాగము - ఆటతాళము

పల్లవి|| ఏతకెమరుళాదెనె - యేసఖయెనా|| ఏతకె

అనుపల్లవి|| ఆతనింతాతనెం - దరిదరియదెమొదలె|| ఏతకె

౧|| ఆగళానుతా - నెంబభేదవునిల్ల - దాతనసంబిర్లనె - మాని
మళిగాలగళ-కరుకిహసరినం తె-మడదియరుంటాదరె-
ఆగలాగలెన్నెనవతిగెవళవాద-నయ్యోసమయమిసితిహాదె-
యేసఖయెనా|| నేతకె

౨|| కనసిన్తోళాదరా- కామినియళనొమె-నెయసెంబుసురిదనె-ని
నగారునరియిల్ల- వెనుతలిమిగపోగళి- నీనేనానహాదెదనె-
యినియనకపటవె - ల్లినితుతిళియదెవిరహ- దనలకెగురియా
దెనె - యేసఖయెనా|| నేతకె

౩|| నళినాన్త్రునహా-వళిగెనైరిసలాదె- సలెసురపురిగోవాలను-ము
ళిదెన్నెనగల్దవళ- మురుకుతెనవునోడి- మోహిసిదెరగాదనె-
గిళియ శాలిలిన్మక్ష- కలరాళిగాసిసి- బళలిదపినియానికె
యేసఖయెనా|| నేతకె

నాటరాగము - రూపకతాళము

- పల్లవి|| ఏతకపోగెందెనె-యేణనయనెప్రియననా|| నేతకె||
 అనుపల్లవి|| ఆతురదలికాకు - మాతుగళనాలిననా|| నేతకె||
 ౧|| పగలిరుళెడబిడదె - మొగవనోడిమోహిసుతె - బొగరి
 మొలెగళొళ్ళె - ఘ్లుగురునాంటిసిర్దవన|| నేతకె||
 ౨|| చందననగరుమైగె - చందదిందలిపూసి - కుందదిర్పకుసు
 మంగళ - తందుజెడయొలిరిసిదవన|| నేతకె-
 ౩|| కరియదలెయుపంచ - శరనకేళియొళెన్న - బెరతుస
 రసనెనిపభా - సురసురపురిగోపాలన|| నేతకె||

కేదారగౌళరాగము - అటతాళము

- పల్లవి|| మరతుపోగువరేనొ - మాడిదుపకారనను -
 మానినియళమోహిసి|| మరతు||
 అనుపల్లవి|| స్మరపిశాచపుపిడిదు - మరళుగొండిరెనాను -
 మణితదింమంత్రిసి - మాణిసిర్పుదుప్రియ|| మరతు||
 ౧|| దురుళమన్మథనపూ - సరళెదెయొళునాంటి - బిరుసాద
 ఘాయకె- బెదరిబొయ్యిడలు- గురుకుచంగళోళిర్ద-కుంకుమ
 గంధవ - సారెసియభయవిత్త - కరుణారసభావపు||మరతు||
 ౨|| విరహసాగరదల్లి - భరదిందెముళుగుతె - పరితపిసిరెకండు -
 బళలిబళిగెందు - కరెదెన్నస్తనకనక - కలశంగళనునిన్న -
 కరయుగదల్లిరిసి - కడెగాణిసిదబగెవ|| మరతు||
 ౩|| తరహరిసదకామ-జ్వరపుపగలిరుళుమో- చ్చిరలరిదాగళె-హి
 తపుగెయ్యలెళసి - గురు తరసురపురి - గోపాలబడదదను -
 సురతోపచారదిం - పరిహరిసిడిప్రితి|| మరతు||

బిలహారాగము - రూపకతాళము

- పల్లవి|| మోసపోదెనె - భాసురాంగన - బాసెగెనా|| మోస||
 అనుపల్లవి|| వాసియుల్లవ-నాసతియళ-నాసిస నెనుతలినా|| మోస||
 ౧|| ముగుదెయళెకేళ్ళురుషరనుడి - గగనకుసుమసామ్యమెందు-
 పగలిరుళుబీ-దిగళొం-ళ్ళీరుతలిహ- బగెయనాలిననా||మోస||

- ౨॥ దురుళనాదమదననపూ - సరళిగెన్ననుగురియమాడి - తర
భాషీయమని - నెరళిగడరుదురళితెరళనెనుత॥ మోస॥
- ౩॥ శ్రీలసురపురీవరగో - పాలనుతన్నప్రాయవవళ - పాలుగెయ్య
ను - గాలతానను - కూలనాగనెనుత॥ మోస॥

శంకరాభరణరాగము - రూపకతాళము

- పల్లవి॥ సాకుసాకు - కాకుమాతుగ-లేకపేళువి॥ సాకుసాకు॥
- అనుపల్లవి॥ బేళుబేడవెంబభావపు - ప్రాకటిసువదు॥ సాకుసాకు॥
- ౧॥ గల్లదొల్చెళ్లుగురుమొనెగ - శెల్లివెనలు - మెల్లనెనంకు
పుకవరి - తెందుతిరుది॥ సాకుసాకు॥
- ౨॥ ఎదెయమేలిహకాశ్శీరవ - దెల్లిదెనలు - నుజతినిన్నయ
ముళిసునోటద - శోభయెందాడిది॥ సాకుసాకు॥
- ౩॥ పల్లవాధరదల్లిగాయగ - శెల్లివెనలు - నల్లశ్రేగిళిశ్రేము
ద్దియ్య - లాయి తెందుసుర్ది॥ సాకుసాకు॥
- ౪॥ ఇననెకణ్ణశ్శెంపాగిహ - వేతకనలు - వనితెభాగ్యు
ఖారుణ - భావవెందుపేళ్లి॥ సాకుసాకు॥
- ౫॥ సురపురిగోపాలపణెయో - శ్శేరెయనలాక్షా - వ
రవిదెల్లిదెందుకేళ - లిరదెతెరళిది॥ సాకుసాకు॥

కన్నడరాగము - చాపుతాళము

- పల్లవి॥ ఏనెంబెజాణె - యీసోజిగ - తెల్లినాకాణె॥ ఏనెంబె॥
- అనుపల్లవి॥ ఏనెంబెనిన్నొడనె - మానినిసురపుర - వేణా
గోపాలనుబ - ల్విధదికూడిదభాన॥ వేనెంబె॥
- ౧॥ సదయనెన్ననుతా - నెవెహళదె - ముడదినోడిదను -
మదనతియశ్శేకేళ్ళో - హదియాలింగిసిబిడదె - వదన
దోళ్ళదనవి - ప్పెదకోముద్దిడలిల్ల॥ వేనెంబె॥
- ౨॥ ముగుళునగెనగుతె - మోహనకార - నాగనుబీరుతె -
బగెబగెయలినుతిసి - భరదిచెందుటికడెదు - బొగ
మొలెగళోళ్ళె - ళుగుడిడలిల్లనా॥ వేనెంబె॥

3|| సరసదిందొలిసి - బెరళిలెన్న - కురుళునేవరిసి -
 సరసిజాక్షియెనినగె - సరిబర్పరారెందు - బెరతుతో
 డెయోళ్లన్న - కరవనిడలిల్ల|| వేనెంబె||

పూరికల్యాణిరాగము-ఛాపుతాళము

పల్లవి|| ఆవబగెయలనా - నవనబాయెనలిం - దీవ
 రాక్షియెభరది - తిళ్ళపెన్నగె||

అనుపల్లవి|| సావకాశవగెయ్యదె - సఖనకరతారెం
 బి - భావిసె సురభిరిగో - పాలనీవిధదిర|| లాన||

౧|| ఇరుళినల్లిర్వరు - సరసవాడుతలిరె - బెరళిలెకురుళునే -
 పరిసుతిరె - మురుగుమాడుజెజవది - ముద్దిడు తలిద - లరి
 దొడనుదతియెతా - నాగిరుతిర|| లాన||

౨|| ముసుకినొవనవళు - ముసిముసినగుతిర - లసమ
 శరనిగంజి - యప్పకొళ్ళుతిర - లొసెదునిన్నెగా - నొడియ
 నాదదకె - న్నసునిన్నదెందళి - గునురుతలిర|| లాన||

3|| ఆతనెన్నయబళి - గేతకబారనెం - దాతురదెన్నొడనె-నూ
 తాడుతిరెబందు - రీతియల్లదెమీస - కేతనకేళిగూ-డీతెరని
 న్నోళ్లన - సిల్లదెపోదన|| నాన||

శహాసరాగము-ఛాపుతాళము

పల్లవి|| కరతారెకాంతన - మరెదిరెలారెనా|| కరతారె||

అనుపల్లవి|| కరవజోడిపె - తరుణియళేన - త్వ
 రడినీంపోగి|| కరతారె||

౧|| విధవిధదలివినుతిగె - యధరదొలగ్ధరవిట్టు - సుధె
 యనీంటిసుఖసుతిర్ప - సుందరాంగన|| కరతారె||

౨|| కుందరదనె - కుచగ్గమిగె - చందదికరవిందెపిడిదు -
 బంధగ్గవివరపుతోరిద - చందిరాననన|| కరతారె||

3|| వీణనయనెనిన్నగెణేనా - కాణేనెందెనుతలబెరతు -
 జాణనెనిపసురపురిశ్రీ - వేణుగోపాలన|| కరతారె||

కేదారగౌళరాగము - రూపకతాళము.

పల్లవి॥ ఏను పేళలిసోజిగ - కాణెనెల్లి - జాణెనిన్న గైనా॥ వేను॥
అనుపల్లవి ఏణనయనె - కేళెసురపురశ్రీ - వేణుగోపాలను
విధ - విధదికూడిదభాన॥ వేను॥

౧॥ సదయనెవెయహళదెతా - ముదదియెన్ననునోడినోడి-చదు
రెమోహందిండాలింగిసిభరది - పదనదోత్పదనవి -
పెదకొముద్దిడలిల్ల॥ వేను॥

౨॥ ముగుళుసగెనగుతలిబ - లొగనుబీరు తెనుందరాంగను-
బగెబగెయలి- బణ్ణిసిచెందుటికడెదు - భాగరిములెగళిశ్రేష్ఠ-
భృగురిడలిల్ల॥ వేను॥

౩॥ సరసదినలెన్ననొలిసి- బెర్మలెముం- గురుళునేవరిసి- తరుణ
యళినినగెనరియా రెందు - బెరతుతోదెయ్యెన్న -
కరవనిదలిల్ల॥ వేను॥

కీరవాణిరాగము - రూపకతాళము

పల్లవి॥ ఇనయనకరతందె - వనజముఖయళెకే -

శనుమానవేతకే - మనవమచ్చిసిని॥ న్నినయన॥

౧॥ నిన్ననునెనెదిరుళు - నిద్రెకాణవెతా - నన్నోదకవను
జరి - దలబువళెందునుడి॥ దినయన॥

౨॥ స్మరశరబాధెగె - పరిపరినొందుమై - మరెదిలేయ్యె
వ - లోరగిపాళేందుపే॥ లినయన॥

౩॥ జాణెకేళురపురి - వేణుగోపాలన - సూనాంబకన
కేళి - గాణెగెయ్యిని॥ న్నినయ॥

జంఝటిరాగము - అదితాళము

పల్లవి॥ విహితవెసురపురిశ్రీ- వేణుగోపాలనినగు॥ విహితనె॥

౧॥ మోహినిదవళన్ను - మోసవగెయ్యు-
మోహనాంగియనొలితదు॥ విహితనె॥

౨॥ అంతంగమెళునా - నాడిదమర్మవా -
కాం - యెడనెనుడివదు॥ విహితనె॥

3|| నరసింహాక్షనయెన్న - సవతిగెమచ్చినీ -
సురతసుఖవనీపుదు||

విహితనె||

భరహరప్రియరాగము - అటతాళము

పల్ల|| చీతఃసాందేసారి - గీతరవాదొడి - దేతరరతి
ఝష - కేతనరూప||

చీతగి||

౧|| నళినంగళపోల్వకం - గళాళునిద్రయేనిదు - పొళెయు
వవదనదోళభళలికేయేనిదు||

చీతగి||

౨|| సుందరాంగనెకొరళో - త్సురివబెవదేనిదుకెందుటి
నోడలుబ - ల్లుందిహదేనిదు||

చీతగి||

3|| సదయనెకేళ్ళి - న్నెదెబడివదేనిదు - హదనావదరి
దరి - యదమాళ్ళిరువదు||

చీతగి||

౪|| ఒడియనెక్కాల్కైగళు - తొడకుబీళ్ళవేనిదు - నుడిగ
ళుమెల్లనె - నుడియువదేనిదు||

చీతగి||

౫|| వినియదింసురపురి - వేణుగోపాలనె - మనసిజ
కేళిగూడి - మానదిరువదేకె||

చీతగి||

అరాణరాగము - అటతాళము

పల్లవి|| నీరెపోగికరతాతె - నీనీగళె||

నీరె||

అనుపల్లవి|| మారనుకుమారనవి - చారవనుగొళ్ళదె||

నీరె||

౧|| నిన్ననునెనెదిరుళు - నిద్రెయనిల్లదెహాలబి - తన్నొళు-
మడిది,రన్నళు - బన్నబడులిర్పళెందు - బిన్నవిసి-
చెన్నిగన||

నీరె||

౨|| కామన శరహతిగె - కాయపుబలుబళలితు - కామినిగజ-
గామిని కామిసినీ - ప్రేమదిందె-తామరసనయసన||

నీరె||

3|| క్షోణియొళ్ళురపురిశ్రీ - వేణుగోపాలరాయనను -
కాణదె - తింగళాయు - మాణదె - ఆణెయిట్టు - జాణేపంచ
నాణనకేళిగిందు||

నీరె||

కేదారగౌళరాగము-రూపకతాళము

పల్లవి॥ మారమోహనాంగనె- సారలేనా-

నారియవిరహావునా॥

మార॥

అనుపల్లవి॥ మేరెమీరి- పోదుదు- తడదొడెయీ-

సారసేనాసఖయళ- మోరెయకాణువదనదళ॥

మార॥

కామవహ్ని హెచ్చితను- హేమకరుగలిందుసన్నిభ

ముఖ- భూమియొ- లోరగిమిగెచింతిసి- తామన

దొడ్డునిన్నయ- సామవజపిసుతలిహళు॥

మార॥

తావరెగళనిడలుతా- భావజనశ- రావళేందరివళు-

తీవిదబెడ్డిదింగళంకోడి- దావానలమెందాసతి- భావి

సువళు- బగెబగెయలి॥

మార॥

చందనవసులేపిసె- కుందదలె- కుదిదుసిడిదాకెయ-ముం

దెనుళివళకుచగళమే- ల్బంప బీళ్లుచిగరి- యందది

హరిబద్దళు॥ మారమోహనాంగనె॥

మార॥

చెన్నిగనన్నగలినా- నిన్ను బాళ్వదేతకెందాయెళె-

యళమరణకంజదలె- పన్నగవసుపుడుకుతబ- ల్బ

న్నవబడుతిహళసుదిన॥

మార॥

మాణదెసురపు శ్రీ-వేణుగోపాలనెసినవళను-

సూనశరనకేళియొళను- మానపుగెయ్యదెబెరతు-

ప్రాణవుదక్కిసుభరదిం॥

మార॥

శంకరాభరణరాగము-జంపెతాళము

పల్లవి॥ ఆతనింతాతనె- దాగళేత్తియవె - యేతకె

మోహిసిదె- సేణనయన॥

ఆత॥

అనుపల్లవి॥ మాత సేనితాడిదరు- మంపమతియాగినా-

నీతేరడిపళిదొడె- నిహుదుపరర॥

ఆత॥

బడివారదిందెన్న - బళిగెబందు-

మడదియళకరనపడిదేతకెందు-

కడుతవకడింకేళి - దొడెసిసుడియువదకె -

- విడదెతుడుకిదెనెందు - నుడిదనందు॥ ఆత॥
- ౨॥ సగనవాడుతల్లిర్ప - సమయదొళు - మురుకుమాడుతలెమ్మ
ముందెయవళు -
బరతెగెదుబిగిదప్పి - బందియెకెందొడ - తరుణియళునీనెయెం -
దసిదెనెంద॥ ఆత॥
- ౩॥ మాణదెసురపురి - వేణుగోపాలనె - మానినియళనుహ్యగె -
బెరతియనలు -
జాణేయూపరియెందు - తానుడియుతిరదెన్న - మీనకేతనకేళి -
మిగెగూడిద॥ ఆత॥

బిలహారాగము - రూపకతాళము

- పల్లవి॥ ఎన్నొళ్ళుళిసేతకోప్రియ - లున్నాదరుసైరి॥ సెన్నొ॥
- అనుపల్లవి॥ బిన్నపవనుమిగెమన్నిసు - బన్నబడివనంగభవను॥ ఎన్నొ॥
- ఆ॥ మానిసి - మణియమాత - నాలిసినితు॥ ఎన్నొ॥
- ౨॥ నేమదిం - నిన్నహితవ - బయసుతిరె॥ నెన్నొ॥
- ౩॥ కామిసి - కరెకళుహాలు - బారదిరువి॥ ఎన్నొ॥
- ౪॥ ఆవగం - కావనెందు - భావిసిరువె॥ నెన్నొ॥
- ౫॥ శోభిప - సురపురిహరి - కరుణవిరలి॥ ఎన్నొ॥

కన్నడరాగము - ఆదితాళము

- పల్లవి॥ మనిగేతకె - బారనినయనెన్న॥ మని॥
- ౧॥ వనజాతాననె - కనసినొళగె - ల్లినితాదరుతాం -
మునియదెమనదొళు - నెనెయువరసికను॥ మని॥
- ౨॥ తవకిసుతతెతా - నెవెహళదెవద - నవనురెనో
డుతెబణ్ణిప - నవకందర్పాకారను॥ మని॥
- ౩॥ గురుతరసురపుర - వరగోపాలను - స్మరనాటవ
తోరెదెన్నను - విరహగ్నిగెమిగెసిల్కిసి॥ మని॥

నాదనామక్రియరాగము - ఛాపుతాళము

- పల్లవి॥ కాంతనకరదుతారె - కామినిమణి॥ కాంతళు॥
- అనుపల్లవి॥ కంతుశరాహతి - గెంతుసైరిసువెనె॥ కాంతళు॥
- ౧॥ సుందరాంగననా - సిందగలిరలారె - నిండుముఖయె

- భర - దిందెనిల్లదెపోగి|| కాంతన||
- ౨|| నల్లనెనిన్నయ - నల్లభువిరహదె - తల్లణిసువళెందు -
మెల్లనెసూచిసి|| కాంతన||
- ౩|| ప్రేమదిందినియను - కామిసలొల్లద - భామినియళి
దేను - ఫలవెంబువళెందు|| కాంతన||
- ౪|| భావజరూపనె - భావిసెనిన్నయ - భావకిరన్నభు -
జీవిసలారళెందు|| కాంతన||
- ౫|| శ్రీలసురపురిగోపాలనకాణదె - తాళలారెనున్న
ర - కేళిగబారెందు|| కాంతన||

ఖరహరప్రియరాగము - ఆదితాళము

- పల్లవి|| కోపవేకెసాకెలా - కోమలాంగ|| కోపవేకె||
- అనుపల్లవి|| రూపవీక్షిసిసీసా - పాపసపత్నిగొలిదియందెనె|| కోపవేకె||
- ౧|| నిన్నకండునమినదెనా - మన్నిసదెయిరువెనె - నిన్నె
మొన్నినవళిగె - హొన్నునురిదియందెనె|| కోపవేకె||
- ౨|| గల్లదొత్తాంబూలరసవ - దెల్లిదెందుకేల్దెనె - పల్లవాధరదల్లి
పల్టాయగ - లెల్లివెందెనె|| కోపవేకె||
- ౩|| అత్తరగరుపరిమళ - వెత్తణదునురెందెనె - మత్తెమత్తెమ
డదియమనెగెనుళిదియందెనె|| కోపవేకె||
- ౪|| ఆకిమంచదల్లిరుభు - హగలుమాడిదందెనె - బేకుబే
డయందు - బెళగాగలుబందియందెనె|| కోపవేకె||
- ౫|| బాతెనీనుపరిసురత - కేళువుదెందుబేడలు - శ్రీలను
రపురిగో - పాలబళిదిందెనె|| కోపవేకె||

రాసక్రీడ

శంకరాభరణరాగము - ఏకతాళము

- పల్లవి|| రమణులారమీ - రందరురారె -
రాసక్రీడనుజేయుదము|| రమణులార||
- అనుపల్లవి|| రమణమీరశ్రీ - కృష్ణుడుగో
సికా - రామలతోనాడినకరణి|| రమణులార||
- ౧|| లలితమండలభ్రమణములలయక - నలుపుచు

- బాటలు - బాడుచును - విలసితవేణు - శ్రుతిలయ
 నవమ - రలనాదంబులు - మ్రోయగను|| రమణులార||
- ౨|| సుందరకురళీ - చక్రవాళపవి - కందుకనంద్యా -
 వర్తఫణి - నందపద్మసౌభద్రచతుర్ముఖా - మందబం
 ధముల నెరిగియును|| రమణులార||
- ౩|| ఏకపాదసమ-పదవినివర్తిత-ప్రాకటపలితగతాగతులనేకగతుల
 తానకములనిలిచియు-కోకకొంగులనుజుట్టుచును|| రమణులార||
- ౪|| ఘటితమర్దిత-ప్రబలతరాంఘ్రుల-పటుకర్మంబులసలుపుచును-
 కుటిలాలకలు_న్నిటలాగ్రంబున- నటునిటునటనములాడగను||
- ౫|| రంజితకింకిణీ - క్షణకిణనాదం - బంజలందు
 దపనీయమయ - మంజీరంబుల - సింజానం
 బులు - మంజుళముగవర్ధిల్లగను|| రమణులార||
- ౬|| కేలుదామరల - కోలలుదాలిచి - మేలగునేర్పు
 ల - వేయగను - లీలరత్నకంకణములురుణ
 లన - కాలిగజ్జెలొగి- ఘల్లనగ|| రమణులార||
- ౭|| శ్రీరమ్యాత్మర - సురపురిరుక్మిణీ - నారీరమణు
 డౌ - నగధరుని - చారుచరణకం - జాతంబులకున -
 పారభక్తిచేనెరగుచును|| రమణులార||
- శంకరాభరణరాగము - జంపెతాళము
- పల్లవి|| కోలలేయరారెమీరు - కొమ్మలార - యిమ్ముగ -
 జాలుజాలుజాగులింక - సల్పవలదు - సకియలార|| కోల||
- అనుపల్లవి|| తాళమురజరవములాఫి - డీలుబల్కళారునెట్టు -
 మేలురొదలుమూర్చంగు- మేళమొప్పిమెరయుచుండ||కో||
- ౧|| అడుగులందరత్ననూపు - ధాళిసింజితములతో -
 గడుబసిండిగజెలెలమి - ఘల్లుఘల్లుఘల్లనంగ - న
 డుములశ్క - తొడలుబెళ్ళ - నుడలసూధలుగుల్కుచుండ -
 నడుదజడలుమెడలనుండి - నడలిమెడిమెలందువాల|| కోల||
- ౨|| బేసరిబులాకినత్తు - లోసరించితళ్ళులెగయ - నాస
 లందుదుమ్మిదుమ్మి - నర్తనములుజేయుచుండ - బాసి

- కఠినకుచములందు - బన్నసరులుగునిసియాడ - వా
సిగాకడానిబాజుబందులలరదూగుచుండ|| కోల||
- 3|| భరకలాబత్తురవికె - లొరయదొడగిజరిబురా - న్పురీ
బులేదారుచీర - లరసిగట్టి - సోమ్ములన్ని - సరగబె
ట్టితిలకములను - గరమమర్చిపునుగున - త్తరులన
లది - పూలదండ - లరయదాల్చిమురిపెమునను|| కోల||
- ౪|| భ్యాలుగజల్తోమిటప్ప - లేలలాధుమారుధృపద -
లాలకించగాతిల్యాన - లందుమీదవర్ణములను - జా
లగానుగురుచజంపె - జంపెకృతులుపదములు -
స్థిలతోడబాడవలదె - లేనిపోనినుద్దులే|| కోల||
- ౫|| ఏపుమీరత్రాళ్లుక్రింది - కెసగగట్టి - జడతెరంగు -
దాపుకెగినరగనల్లి - తడయకపుడెవిప్పుచుండ -
జూపరులకుజోద్యమొదవ - సురపురిసంస్థాన
మునను - రేపుమాపునెలకొనినశ్రీ - గోపబా
లునెదనునిల్చి|| కోలలేయరామెమారు|| కోల||

గద్యము.

ఇది శ్రీమత్సురపురీ సంస్థానస్థితి శ్రీవేణుగోపాల చరణాంభోజమత్త
ద్విరేఖాయమానమానస, చాత్తాద శ్రీవైష్ణవద్విజ షోడశకర్మాధికార శత
కోపర్తిపవిత్రగోత్ర, త్రిమతస్థాపనాచార్య మహాభాష్యకార యతిస
త్సూత్రి, తిరుక్కోవిలూరు మతాధికార, బ్రహ్మశ్రీ శ్రీనివాసరా
ఘవాచార్య కృతపంచ సంస్కారయుత సమాశ్రయణ, బ్రా
హ్మిణ్యప్రవర్తక, గీర్వాణాంధ కర్ణాటక నా
టకాలంకార కావ్యకృత, మేల్పాటి గోష్ఠివర్యరం
గయార్య కవిపుంగవ ధర్మపత్నీ పతివ్రతా శిరో
మణి శేషమాంబా గర్భ పయఃపారావార రా
కాసుధాకర రసికశేఖరుండును, బుధజన
విధేయుండును, బూర్వోపాధ్యాయుం
డును, నగు లక్ష్మణాభిదేయ ప్రణీ
తంబైన శృంగారసంగీతంబులను
కవికర్ణామృతము
సంపూర్ణము.

కవికర్ణామృతము

శ్రీమత్పురపురీ వేణుగోపాలాద్యంకిత గీర్వాణాంధ్ర కర్ణాటక

మంగళ నీరాజన ప్రసూనవితానంబు

కమాచరాగము - ఛాపుతాళము

- పల్లవి॥ మంగళారతులివ్వరె - మానినులార॥ మంగళారతు॥
అనుపల్లవి॥ రంగదంబుజనాభనకురణ - రంగరిపుభంగు
నకుగురునా - రంగరాడ్వరదునకువిహగతు-
రంగునకుశ్రీ - రంగశౌరికి॥ మంగళారతు॥
- ౧॥ పుండరీకాక్షునకు - పూర్వదేవ - ఖండనదక్షునకు
కుండలీడ్వయనునకుసుమకో - దండనమరూపు
నకువినుతా - ఖండలాద్యమృతాంధసాళికి - పాండు
సుతపక్షునకు వేగమె॥ మంగళారతు॥
- ౨॥ కమలామనోహరికి - ఘనకైవల్య - సమగోకుల
విహారికి - విమలమునిచయవందితాంఘ్రికి - సమ
రజయశాలికిదురితసం - తమసద్యమణికి నను
దినంబును - రమణచేమీ - రలుముదంబున॥ మంగళారతు॥
- ౩॥ పురవైరిమిత్రునకు - వరసీలము - దిరసదృశగాత్రునకు-
కురుకులవినాశనునకునుని - ర్జరధునీజనకునకుమందర-
ధరునకునుధరలోజెలగుసుర - పురమదన
గోపాలమూర్తికి॥ మంగళారతు॥

తోడిరాగము - ఆదితాళము

- పల్లవి॥ నీరాజనమివ్వరె - నీరజేక్షణునకు॥ నీరాజన॥
 అనుపల్లవి॥ క్షీరసాగరకన్య - కౌమణునకుమంగళ॥ నీరాజన॥
 ౧॥ వారణరాడ్చయ - వార్ణునకునున - దారణద్విడ్చనన-
 మీరణునకునుశుభ॥ నీరాజన॥
 ౨॥ వందితజనహరి - చందనునకునర - విందాననాదిసుర-
 బృంద సేవితునకును॥ నీరాజన॥
 ౩॥ ప్రవిమలసురపురి - భవనగోపాలునకు - దివిజప
 రాజితదా - నవకుంజరహారికి॥ నీరాజన॥

కమాచిరాగము - ఛాపుతాళము

- పల్లవి॥ నీరాజనములివ్వరె - నెలతుకలార॥ నీరాజన॥
 అనుపల్లవి॥ వారణార్యవలగ్నభీతిని - వారణ
 నకుగుచేలసఖునకు - నీరిసహ
 జన్మునకువార్ధిగ - భీరునకురుక్మిణీధవునకు॥ నీరాజన॥
 ౧॥ ద్విజరాజగమనునకు - నిర్మలభక్త - నైజభేద
 శమనునకు - విజయశంఖరవాంచితునకుం - బు
 జభవప్రద్యుమ్నగురునకు - గుజనగర్వని
 శీమిహిరునకు - ద్విజగదభినవరూపవహునకు॥ నీరాజన॥
 ౨॥ కుండలీశయనునకు - రారాజన్నా - ర్తాండాబ్జనయ
 నునకు - భండనామరవైరికానన - చండదాశసమీ
 రహితునకు - బాండవౌవనదక్షునకువే - దండరా
 డ్వరదునకుమంగళ॥ నీరాజన॥
 ౩॥ వేదసన్నతశౌరికి - గానకళావి - నోదభూత
 సూరికి - శ్రీదుపురినిహించుసురపురి - బాదుకొనినయ-
 శోదసుతునకు - సాబరంబునగొల్పుజనులను - భేదమొంచ
 కబ్రోచుహారికిని॥ నీరాజన॥

ఖరహరప్రియరాగము - ఆదితాళము

- పల్లవి॥ అంగనలారమీ - రారతులివ్వరె-పొంగుచు
 వేగవి- హంగవాహనున॥ కంగనలార॥

౧|| అందముగనుసుర - బృందమునేలిన-
యిందిరేళునకర- విందనయనున||

౨|| కూరిమిచేభక్త - కోటులకనయము-
కోరికలొసగెడి- చారుచరితున||

కంగనలార||

౩|| దానవగజపం- చాననునకుముని-
మానితసురపురి- వేణుగోపాలున||

కంగనలార||

శంకరాభరణరాగము - ఆదితాళము

పల్లవి|| ఆరతులింగరేనీరజాక్షులార-
నారదవినుతుడౌ- నరహరికి||

ఆరతు||

౧|| మారజనకునకు- మంధరధరునకు-
సారెకుమీరలు- సమ్మతిచే||

నారతు||

౨|| కరిమొరవినికని- కరముచేనేగిమ-
కరినిద్రుంచినశుభ- కరునకిపు||

దారతు||

౩|| పొసగుచుండినసుర- పురవరభక్త-
విసరముగాచెడి- వేణుగోపాలున||

కారతు||

శంకరాభరణరాగము - ఆదితాళము

పల్లవి|| మంగళవెన్నిరె- సా,రంగనేత్రెయరె- యింగితజ్ఞ-
పాంగనెనినవి- హంగగమననిగె||

మంగళ||

౧|| దోషరహితనిగె- దశ-వేషనహితనిగె- యీషణత్రయ-
దూషణనిగెను- శేషశయననిగె||

మంగళ||

౨|| దీనపాలనిగె- నవ-గానలొలనిగె- సానురాగది-
దానవాహిప- వైనతేయనిగె||

మంగళ||

౩|| శూలమిత్రనిగె- కారవ-జాలజైత్రనిగె - శ్రీలసురపురి-
శేలనద్గో- పాలబాలనిగె||

మంగళ||

వి రా డ్వి | గ హం కి త ము

మోహనరాగము - చాపుతాళము

పల్లవి|| త్రిగుణాతీతనాగ- జగదాధారనిగెధగ- ధగివ
నీరాజనవ- బెళగువెను||

త్రిగుణా||

అనుపల్లవి|| గగనసత్పాత్రదా- శ్శ్రుగఘరాఘమబింబ-

యుగళజ్యోతిగళనా- మ్మైకతందిరిసినలిదు॥ త్రిగుణా॥

పాశేవరాజనగుణదిం- సతసర్వేశనాభి- సళినదొళవతరిసి-నా
ల్మొగను-కళవళిసుతెపిరిదు-నెలగాణదలతన్నొళ్ల లెదూగిపె
త్తాతనన్నా, గళెకూగి- నుతిగెయ్యెడనెతా-నొళితాగి-సాక్షా
త్కరిసుతెన-కలవుపేళలు-సులభమాయ్తెందు-సంతనదిచిత్త కె
మాలవుబగెగళ- ఘళిలనెతందు- గీర్వాణమనుజా-వళియస్యజి
సిద-బళిక బేరొందు- విధదిందెతాని-న్నుళిదప్రణవాద్యఖళలో
కం- గళనునిర్మిసిమాణదలెత- త్కళెయ్యెళై క్యవనాంతొడనె
ని-ర్మళసలిలదో- శ్పవళిసిర్ప॥

మినుగువసాల్వీక- గుణదిండెప్రభవిష్ణు- ఘనవిష్ణువా
గితాం- కనికరదిం-వనరుహజాతాండ- వనుసార్వకాల
ర-క్షణైగైద- భారవనువహించ- రణసేవ-కరపాలిగెది
నూ-తనదేవ- తరువాగిలక్ష్మీ- వనితెయళనుస- విన
యదింవరిసి- భాగవతహృదయభు- వనజపత్రదో- శ
నుదినంచరిసి- శ్రీరామకృష్ణా-ద్యనుపమానను- తను
గళంధరిసి- లోకత్రయంగళి- గణికెయిల్లదనుఖపనీవు
తె- ప్రణతవత్సలనెంబఱ్ఱాతియ- ప్రణవరూపకెనీత్తుకే
శవ- నెనిపనామవు- పహినిమెరెవ॥

3|| బిడదెతామసగుణదింజడజసంభూతన- కడుభూమధ్య
దోళ్పుట్టి- తడమాడదె- ఘుడిఘుడినుతెతన్న- పడెదాత
నన్నుకం- దెడెగెనేరి- బహువిధదితాను- గడిసిబీరి- యెన్ని
రవుతిథుపెం- దొడనెసారి- దొదెరుద్రనామవ-పడెదిగడయెం
దొడయనడెనోడి- నుడిదాజెగొడలడి- గడిగపొగళుతె- మడ
దియళగూడి-విధి నేమిసిదదను-సదగరదనాం- తెడెబిడదెమాడి
ప్రభువినోళు సేరలు- కడగిమూరొందాగినలిలదొ-శడరఘణి
రాడ్తల్పదొళురెప- వడిసినలెలోకత్రయంగళ-నొడలొలికిసి-
స్వయంభువెనిప||

వేంకటేశ్వరాంకితము

శంకరాభరణము - రూపకతాళము

- పల్లవి॥ మంగళనీరాజనములొ - సంగరెహరికి॥ మంగళ॥
 అనుపల్లవి॥ భృంగనీలచికురలార - సింగరంబున॥ మంగళ॥
 ౧॥ వారకదనుభజియించెడి - వారలకెలమి - కోరికలజేకూర్చెడి
 యంభోరుహాక్షునకు॥ మంగళ॥
 ౨॥ అతులితత్రికాలపూజా - రతునకుబద్ధా - వతినిగేలుపట్టిన
 ట్టి - పతగధ్వజునకు॥ మంగళ॥
 ౩॥ శ్రీలచేలెగుసురపురి - ఘేలవేంకట - శైలనాథునకుగాంచ
 న - చేలధరునకు॥ మంగళ॥

కమాచిరాగము - ఛాపుతాళము

- పల్లవి॥ మంగళంభవతుతివ - శృంగారమూర్తే॥ మంగళం॥
 అనుపల్లవి॥ తుంగశేషగీర్ద్రనిలయవి - హంగవాహన -
 రంగదలమే - ల్మంగమాఖ్యకు - రంగనయనా -
 సంగకరుణాపాంగభాసుర॥ మంగళం॥
 ౧॥ దీనపోషణకారణ - వైఖానసార్పా - నూనసమ్మతధారణ
 జ్ఞానలసదాసూరికేశవ - సూనురామానుజసమర్పిత - భా
 నుతేజఃపుంజనమసం - ధానశంఖచక్రాంగిరంజిత॥ మంగళం॥
 ౨॥ కుండలీశ్వరశయన - కౌస్తుభధర - పాండురాంబుజనయన -
 చండహరకోదండఖండన - పాండునందనపక్షకసదాఖండలా
 నుజవేణునాదోద్గండహితవేదండరక్షక॥ మంగళం॥
 ౩॥ పన్నగౌలయసంభవ - స్వయంవ్యక్త - సన్నతామరగౌరవ -
 సన్నిహితదశయుగమునిప్ర - సన్నవరదశ్రీనివాసవి - పన్న
 పాలకసురపురీసం - పన్నవేంకటశైలనాయక॥ మంగళం॥

శ్రీ రా మాం కి త ము

చిలహరిరాగము - రూపకతాళము.

- పల్లవి॥ మంగళంబనరె - మహిళాలలా మలారమాధవునకు॥ మంగళ॥
 అనుపల్లవి॥ అంగుగసురపురి - రంగేశపదాబ్జ - భృంగసన్నిభునకు॥ మంగళ॥

- ౧॥ భూరికౌసల్యా-నారికుదయమందిచెన్నలరగ-సూరిజనవితతికి-
కోరికలొనగెడి - చారుచరితునకును॥ మంగ॥
- ౨॥ నతినమేత్తుడై - హితముచేసామిత్రిదనుగొలువగ - నతిఘా
రారణ్య - మంతటజరియించి - నుతిగాంచినవిభునకు॥మంగ॥
- ౩॥ వాలినోకోల-గూలనేసిరావణునిదునిమిలీలనయోధ్య-నేలిన
సీతా - లోటుడొఘనునకు॥ మంగ॥

స్వసింహంకితము

బిలహంరాగము - జంపెతాళము.

- పల్లవి॥ మంగళంమహానీయ - వరచక్రధారిగె -
మంగళంమరవైరిగె॥ మంగ॥
- అనుపల్లవి॥ మంగళంమదమిళిత - మధుకైటభారిగె॥
మంగళంశ్రీసురపురీ - హరిగె॥ మంగ॥
- ౧॥ కాయాదవనకండు - కనకకళిపుసురారి - కనలికా
లాగ్నియంతె - సాయకాయతఘాల - శస్త్రంగళంతివి
సి - సర్పంగళంకచ్చిసి- కాయదోహ్పరాయ- ఘాయంగళం
రచిసె - కణ్ణారెకండాతన - కాయలెళిసేన్మసింహ- ఘనవేష
మంతాత్మ - కంబదోహ్మడినలివ - శౌరిగె॥ మంగ॥
- ౨॥ సరహరియనసురనాగళైకండుభయదిందె - వడనడు
గికడెగోడిరె - పిరిదవనగోధూళి - నేళైయోళ్వనలొళు -
పిడిదూహయుగదొళిట్టు - కరవత్రసమతీక్ష-కరరుహంగ్రంగళిం-
కరినజరవనుసీళి- కరుళ్ళళంమాలికాకాండగళయందదిం-కంత
దోళ్ళరిసిపొళైవ - పతిగె॥ మంగ॥
- ౩॥ చంచదున్నతగరుడగిరికానఃదొళిర్దు - ఛలదిఖలచోరనంతె
చెంచుచికినాయకన-కువరియంకద్దొయ్య- వంచనదేగుహదొళి
రిసి-ముంచునమహామోహ-దిగిదప్పిముద్దాడి-మోహదేకాం
తకెళైదు-పంచబాణనకేళి - యవళోడనెనలెగెయ్య -చెంచు
హోబళనెనిసిమెరెవ - దొరెగె॥ మంగ॥

స త్య నా రా య ణా ం కి త ము

బిలహరిరాగము - రూపకతాళము

పల్లవి॥ నీరాజనవీవరె - నీరజాభనేత్రయరెమంగళ॥ నీరాజన॥
అనుపల్లవి॥ శ్రీరాజితసత్య - నారాయణనిగెక - రూరసం
మిళితది॥ నీరాజన॥

౧॥ సత్యయోడనెను - వ్రతవాచరిసువవరభక్తిగె - కుతుకాన్విత
నాగి - సుతసంపదగళను - హితదించీవవనిగె॥ నీరాజన॥
౨॥ వారణాసియో - భార్యుణీసురనెగళ్ళలదను - ఘోరపాపవనళి
దు - భూరితరసద్గతియను - కారుణ్యదియిత్తపనిగె॥ నీరాజన॥
౩॥ శ్రీమత్పురపురీ - ధామనివసత్సకలసుజన - స్తోమదొడనెప్రతి
పూర్ణిమా - యామినియొళువరపూజెయ -
ప్రేమదిక్తె కొళువవనిగె॥ నీరాజన॥

కేదారగౌళరాగము - రూపకతాళము.

పల్లవి॥ నీరాజనమొసంగరె - నీరజాక్షులారముదమలరగ॥ నీరరాన॥
అనుపల్లవి॥ ధీరసత్య - నారాయణమూర్తికిబరి - వారసహిత
ముగమదిగల - శోరికలనుబడయుకొరకు॥ నీరాజన॥
౧॥ సతులగూడుకొనివిమల - వ్రతముసల్పెడివారిభక్తికి - గుతుకము
నను - సుతసంపదలనున - మృతముననొనగూర్చెడిశ్రీ -
పతియొసుర సేవితునకు॥ నీరాజన॥
౨॥ వారణాసినివాసియైన - భార్యుణీసురుడద్దానినిగావించన -
ఘోరపాపములనుబాపి - కారుణ్యముననుసద్గతి - గల్గిం
చినఘనునకుశుభ॥ నీరాజన॥
౩॥ భూమినిశ్రీమత్పురపురీ - ధామనివసత్సకలసుజన - స్తోమముచే
బ్రతిపూర్ణిమా - యామినియందతిపూజను - ప్రేమతోజేకొను
హరికొగి॥ నీరాజన॥

ద త్తా త్రే యా ం కి త ము

బిలహరిరాగము - ఛాపుతాళము.

పల్లవి॥ అతిమలారతులివ్వరె - ద - త్తాత్రేయున॥

కతిమ॥

- అనుపల్లవి|| పతితపావనమూర్తికి - హతపరమభక్తార్తికి -
శతమఖేభసురద్రుహరిఫణి - పతిమరాశపటీ
రకీర్తికి - నతివలారతులివ్వరె|| నతివ||
- ౧|| కామాయాంబరధారికి - వందితజన - దోషాఘపరిహారికి -
నీషణత్రయవైరికి - పోషితాఖిలనారికి - ఘోషకృష్ణాతీర
కాంచీ - శేషభాత్రీభృద్విహారికి|| నతివ||
- ౨|| ప్రాలేయాంశుమకాళికి - భవ్యతరాశిత - చాలసారసహేళికి-
శైలతాండవకేళికి - శ్రీలనద్వనమాలికి- శీలసమ్మళితత్రిశూ-
లికి - నీలదేహికి - నీతిశాలికి|| నతివ||
- ౩|| భానుసన్నిభభాసికి - మాననీయైక-మానీంద్రసంభాషికి- జ్ఞా-
నయోగభ్యాసికి- హీనలోభన్యాసికి-మానముద్రాదికవిలా-
సికి - వైనమునసురపురినివాసికి|| నతివ||

లక్ష్మ్యాంకితము

రాగము-తాళము

- పల్లవి|| మంగళంతవదేవి|| మంగ||
- అనుపల్లవి|| రంగత్సరపురీ - రమానారీశుభ|| మంగ||
- ౧|| చందిరానుజెమా - రందమధురవాణి - సుంద
రాంగిసిత్ - కుండనిభరదనె|| మంగ||
- ౨|| వారిధితనయే - సారసద్భృతకరె - శౌరికుటుంబిని -
వారణయానేజయ|| మంగ||
- ౩|| భావజజనని - నేవకపరదే - దేవసన్నతెప్పకు -
పావనచరతె|| మంగ||

గన్యాసిరాగము - రూపకతాళము

- పల్లవి|| అంగనాలలామలార - మంగళంబొసంగరె|| అంగనా||
- అనుపల్లవి|| రంగుగసురపురినృసింహు - రాణికిజెన్నారగ|| అంగనా||
- ౧|| ధాతమీనకేతనులకు - మాతయగుమారమణికి - భూతల
మునత్రేతయందు - సీతయైనసిరికిని|| అంగనా||

- ౨॥ రేపుమాపుగొల్చువారికి - రూపుజూపురమకును - ద్వాపర
మునరుక్మిణియై - దీపించెడికమలకు॥ నంగనా॥
- ౩॥ వదలకదనుగొల్చువారల - సదమలభక్తికిసదా - ముదము
జెందిమిగలసం - పదలనిచ్చుపద్మకు॥ నంగనా॥

శంకరాభరణరాగము - రూపకతాళము

- పల్లవి॥ మంగళనీరాజనములొ - సంగరెసిరికి॥ మంగ॥
- అనుపల్లవి॥ అంగభవునిజననికిను - ప్పొంగిమీరలు॥ మంగ॥
- ౧॥ ప్రాకటరత్నాకరరా - జైకజాతకు - బాకశాసనాదిన
నుత - లోకమాతకు॥ మంగ॥
- ౨॥ కరిరాడ్భయహరదామో - దరసమేతకు - నిరతసేవిత
సకలార్థ - నికరపూతకు॥ మంగ॥
- ౩॥ శ్రీముతఘనసురపురస్థా - నీయపద్మకు - భూయు
గళవిజితధనుఃకమ - నీయపద్మకు॥ మంగ॥

స ర స్వ త్యం కి త ము

తోడిరాగము-ఆదిత్యాము

- పల్లవి॥ నీరాజనవీవరె - నీరజభవరాణిగె॥ నీరాజన॥
- అనుపల్లవి॥ భారతిదేవిగెక - రూరమిళితమంగళ॥ నీరాజన॥
- ౧॥ స్తుతిసుతిహనుజన - వితతిగెడబిడదె - మతియని
త్తుపారెవ - సితనచ్చరీరళిగె॥ నీరాజన॥
- ౨॥ వల్లకిసత్పుస్తక - వనజదండపాణిగె - సల్లలితన
వీన - పుల్లబ్జాయతాక్షిగళుభ॥ నీరాజన॥
- ౩॥ పరమసంతసదించె - సురపురదోల్పెలసి - స్థిరత
రార్చనవస్త్రి - కరిసుతిర్పవాణిగె॥ నీరాజన॥

ఆంజనేయాంకితము

శ్రీరాగము - రూపకతాళము

- పల్ల॥ శ్రీరామదూతకు - నీరాజనములొసంగరె॥ శ్రీరామ॥

- ౧॥ గొనకొనిమునుతా - హనుమంతుండై - మనమలరగ
గ్ర-కు-నదనుజవరులనాజని- దునిమినట్టి-ఘనునకెలమి॥నీరా॥
- ౨॥ భీమాభీధుండై - యేమారకనె - ప్రేమాశ్రితుల - కామిత
ములనెరవేర్చెడి - సామీరికి - సేమమునను॥ నీరాజన॥
- ౩॥ శ్రీదగుసురపు - రినినెలకొనిన - మోదంబలర -
వేదోక్తవిధివిబూజల - సాదరమునగొనునుమతికి॥నీరాజన॥

తోడిరాగము - ఆదితాళము.

- పల్లవి॥ నీరాజనమివ్వరె - మారుతీశునకుశుభ॥ నీరాజన॥
- అనుపల్లవి॥ వారిధిలంఘించి - పేరొందినధీశాలికి॥ నీరాజన॥
- ౧॥ అంజనాదేవికి - సంజనితుండైపు - కుంజరసింహుడౌవీ -
రాంజనేయునకుమంగళ॥ నీరాజన॥
- ౨॥ తనుభజియించెడి - జనులనేమారక - నెనరుననేలెడి
స - దనిలసంభవునకు॥ నీరాజన॥
- ౩॥ నిరతమువరసుర - పురముననెలకొని - పరగబూ
జలగొను - పరమపావనునకు॥ నీరాజన॥

కమాచిరాగము - ఛాపుతాళము

- పల్లవి॥ మంగళంబనిపాడరె - మరుదాత్మజునకొగి॥ మంగ॥
- అనుపల్లవి॥ సంగరాసురభంజనునకుబ - తంగకబళో
ద్దామునకునుజె - లంగువారిధిలంఘనునకు
బ్ల - మంగపుంగవునకునెసంగగ॥ మంగ॥
- ౧॥ దళితాతికాయునకు - సారతరప్రో - జ్వలవజ్రకాయు
నకు - సలిసహితజవిధేయునకుగురు - కులకృతాంతప్రా
యునకుసం - కలితశౌర్యాడంబరునకు - స్సలలితంబు
గనెలతలార్చె॥ మంగ॥
- ౨॥ నీతేశదూతునకు - సేవకజన - వ్రాతసమేతునకు - నీతి
కోవిదునకునుబరగన - జాతశత్రుసహోదరునకును
రాతిగజకంఠీరవునకువి - ధాతపదవిగ - లాతనికిజయ॥మంగ॥

- ౩॥ చేవగలసుజ్ఞానికి - మోదమునకుంతీ - దేవీసుతుడగువానికి-
నావహిలబకదనుజకానన - దావపావకునకుమిగులచిర - జీవి
యైసురపురవరంబున - తీవీచేనెలకొన్న ప్రభునకు॥ మంగ॥

చిలహరిరాగము - రూపకతాళము

- పల్లవి॥ మంగళారతి - బెళగువెనుబేగె॥ మంగళారతి॥
అనుపల్లవి॥ సింగరదింసురపురదొ - లింగడినదెనిండు
భక్త-రింగితవనుతిదువరపు-సంగడిసిదహనుమనింగె॥మంగ॥
- ౧॥ మడియనుడిసుతె - మకుటవనుశిరకె - తడెయదిడిసుతె - భు
జకీర్తిగళనుబిడదెతోడిసుతె - మణిమాలెగళను - తుడికికొర
ళొళిరిసికై-కడగకాలెజ్జెగళను - సడగరసుతెపూజెగెయు - క
డలుదాంటిదకడుశూరనిగె॥ మంగళారతి॥
- ౨॥ సలెఛత్రచామరా-వళికేతనంగ-ళొలిదుపిడిదిరె-వాద్యంగళా
గ-ళులివుతోప్పిరె-శనివారదల్లి-సులభదింపల్లకి సేవె-నలిదు
రచిసిరామభజనె-గెలవుతిలిదుగెయుమిగెక-క్కులతియిందె
వాయుజనిగె॥ మంగళారతి॥
- ౩॥ సణ్ణనడువిన-నీరెయరుకూడి-బణ్ణసుతెపదం-గళపాడుతకెం-
బణ్ణమిసునియ-హరివాణదొళగె-హుణ్ణివెయమృగాంకనంతె-
కణ్ణగెసెనకప్పరవను - నుణ్ణిగిరిసిసాడరుము - క్కణ్ణనణు
గనాదవంగె॥ మంగళారతి॥

రు ద్రాం కే త ము

చిలహరిరాగము - రూపకతాళము

- పల్లవి॥ మంగళవేన్నిరె - భృంగసన్నిభకుంతలెయరు॥ మంగ॥
అనుపల్లవి॥ సింగలదింధవ-ళాంగనహసర్వ- మంగళాన్వితనిగె॥మంగ॥
- ౧॥ రాజతాద్రియో-త్తైబప్రమథరొడనెనెగొళిసుతె-పూజప
భక్త-స-మాజమంపారెయువ-రాజశ్రేణిరనిగె॥ మంగ॥
- ౨॥ ధరణిరథనూగె-తరణిశళిగళ్పక్రగళాగిరుతిరె-పరమేష్ఠ్యాది
గళైరెయూగిరలుము-ప్పరగల్గెల్లడ గె॥ మంగ॥

- ౩|| వరసురాసురరు - శరధిమధిసుతిరలుజ్వాలెగళిం - గర
శముదయిసలదను, ధరెపరిపాలిసువదకె-కొరళోల్లరిసిద్ధపనిగె||
- ౪|| బాణదానవను- మాణదెతిపమంనెగళ్ళలు- త్రాణార్థమాగి-
ళోణితనగర - స్థానదొల్లిర్దపనిగె|| మంగ||
- ౫|| శ్రీమత్సురపురి - ధామసేవకాగ్రగణ్యరహృ - త్కామితవ
ను - నేమదినలిసువ - దామోదరనఖనిగె|| మంగ||

కమాచిరాగము-చాపుతాళము

- పల్లవి|| మంగళంబనరెసర్వ - మంగళాన్వితునకు|| మంగ||
- అనుపల్లవి|| రంగదనలాంబకునకున్నా - రంగదనుజవిభంగు
నకును - పొంగిసురపురవరమునందునె - సంగుధ
వళాంగునకుమీరలు|| మంగ||
- ౧|| ఖండేంద్వాపగమాళికి-క్షమాపరహృత్పుండరిక హేళికి-కుం
డలీడ్బూషణునకునుదో- ర్ధండవిక్రమశాలికతలిత- భండనా
మర్మవైరిచయగజ - గండభేరుండునకునిరతము|| మంగ||
- ౨|| దక్షాధ్వరజైత్రునకు-దయార్ణవా- ధోక్షజమిత్రునికు-శిక్షిత
త్రిపురాసురాళికి - నక్షయునకున్సుజనతతినం - రక్షణాధ్వ
క్షునకునమితము-ముక్షువందితునకుముదంబున|| మంగ||
- ౩|| భక్తసురసాలునకు- భవ్యతరవి- రక్తౌషుపాలునకు- శక్తిధర
జనకునకుమోక్షా-సక్తిచేబాయకనుదమతమ-శక్తికొలదినిగొ
ల్పువారికి - ముక్తియొసగెడి - భూతపతికిని|| మంగ||

శ్రీరాగము-రూపకతాళము

- పల్లవి|| గంగాబ్జధారిగె - మంగళమెందుపాడిరె|| మంగ||
- ౧|| త్రిజగన్నుతసా - మజవక్త్రకుమా - రజనకనిగెభా - గజ
రప్రభుసేవితనిగె - నిజసమి - దజేయనిగె|| మంగ||
- ౨|| సకలసుజనకం - టకఘోరమదాం- ధకవిదళనిగె - ప్రక
టతతనవధ్వంసిగె - ప్రకాశగగ - నకేశనిగె|| మంగ||

౩॥ పరికిసలిశైలీ - సురపురవరదో - శ్వరభక్తరసు-స్థి
రపూజెయకైకొల్లువ - ధరాధరే - డ్గిరిశనిగె॥ మంగ॥

కమాచిరాగము - ఛాపుతాళము

పల్లవి॥ మంగళారతిసర్వ - మంగళాన్వితశుభ॥ మంగ॥

అనుపల్లవి॥ మంగళారతిభూతాంగర - థాంగరవిశళిశంబ
రారివి - భంగకంధినిమంగగరుడతు - రంగసుహృద
య - వృషభవాహన॥ మంగళారతి॥

౧॥ పరవ పావనశీల - సంధ్యాకాల - భరితతాండవఖేల - తరుణత
రశశిభరణకరధృత - హరిణనతభయహరణశరహరి - గరు
డగిరిభిదురనిభపదపు-ష్క-రజవర - శరభేంద్రజనక॥మంగళార॥

౨॥ అభవపాలితభువన - మకుటశర - విభవనిర్జితసవన -
యిభవదనశక్తిధరవరజన - కభవహరమునిజనమస్సర -
సిభవపౌళిపురందరాది-ముభవసన్నత-నీలలోహిత॥ మంగ॥

౩॥ కుండలీకృతవలయ - రిపుఖండనప్ర - చండసురపురని
లయ - చండతరవాయుసఖినేత్ర - భండనామరవైరిజైత్ర -
ఖండశరశుకపాలభృద్వే - దండదనుజవిధశనశంకర॥ మంగ॥

పార్వత్యంకితము

కేదారగాళరాగము - ఆటతాళము

పల్లవి॥ మంగళంతేభవతుశర్వాణి - మాధుర్యవాణి -
మంగళంనతసర్వగీర్వాణి- భృంగాభవేణి॥ మంగ॥

అనుపల్లవి॥ మంగళమహితామరశ్రేణి - రంగత్కృపాణి -
మంగళంఖట్వాంగధృతపాణి - మంజులశ్రోణి॥ మంగ॥

౧॥ సేవకాయితకపిలకణ్వాత్రి - శ్రీచక్రధాత్రి - దేవనాయక
రత్నసమగాత్రి - దివ్యాగ్నినేత్రి - భావుకప్రాలేయగిరిపుత్రి-
భవకాళరాత్రి-పాననాఖిలలోకజనయత్రి-ప్రణతసావిత్రి॥మంగ॥

- ౨|| సారమాక్తి కహరరింధోల్లి-సావర్ణమాళి-భూరిసీపవనై కబహు
కేళి-పూతాంఘ్రిధూళి- మార్జనైరిమనోంబుజాతాళి- మధి
తాసురాళి-చారుభక్తతటాకసుమరాళి-జయభద్రకాళి||మంగ||
- ౩|| సరసముఖజితహరిణధరబింబే - దురితాద్రీశంబే - సురుచి
రాధరలుతమృదుబింబే- కరుణావిడంబే - నిరతసేవితదాస
నికురుంబే-నిగమావలంబే - పరమసురపురిజనపదాలంబే -
వరచంద్రలాంబే|| మంగ||

తోడిరాగము - రూపకతాళము

- పల్లవి|| మంగళనీరాజనములూ - సంగరైసర్వ - మంగళకు||మంగ||
- ౧|| తనుగొలిచెడివారికినెన - యనగోరికలిడి - ఘనతరు
లనొనర్చునట్టి-గరితయాసర్వ-మంగళకునొ-సంగరైసర్వ||మంగ||
- ౨|| ఎన్నగనుతీసల్పువారల - మన్ననచేసం - పన్నులగా
వించిమించి-పరగెడిసర్వ - మంగళకునొ- సంగరైసర్వ||మంగ||
- ౩|| సురపురసంస్థానవాసుల - స్థిరతరభక్తికిమె - చ్చిరహిని
వరములనిచ్చుచు- జెలగెడిసర్వ-మంగళకునొ- సంగరైసర్వ||

ఖరహరప్రియరాగము - అదితాళము

- పల్లవి|| అంగనలారసుమంగళమనరై-
- ౧|| రంగుమీరగసర్వ-మంగళాదేవికి|| నంగన||
- ౨|| ప్రాకటముగదైత్య - ప్రకరమునుదునిమి - నా
కవాసులబ్రోచి-నట్టిశాంభవికి|| నంగన||
- ౩|| మదమధుకైటభ - మద్దనమునకై - కదనమొన
ర్చిన - సదమలాత్మకును|| అంగన||
- ౪|| సురపురముసను - స్థిరముగనెలకొని - పరమ
పావనభక్త - వరప్రదాయకిని|| అంగన||

వి నాయ కాంకితము

శ్రీరాగము-రూపకతాళము

- పల్లవి|| మంగళమనరైసర్వ-మంగళాత్మజునకు|| మంగ||

- ౧|| ప్రకటనిరతసే - వకసన్నతమూ - షకగమనునకు -
మకుటఘటితగజముఖునకు - బ్రకాశశూ - ర్పకర్ణునకు|| మంగ||
- ౨|| హిమకరసింహ - భ్రముసారధునీ - సమవర్ణునకు - ప్రమథ
గణాధీశ్వరునకు - శమాదిగుణ - నమేతునకు|| మంగ||
- ౩|| ఘనసురపురవా - సనయయుతషడా - ననభ్రాతకును -
మునిసముదయవందితునకు - ప్రణయతన - జ్ఞనాఘునకు|| మంగ||

తోడిరాగము - ఆదితాళము

- పల్లవి|| నీరాజనమివ్వరె - హేరంబునకలరగ|| నీమేజన||
- ఆనుపల్లవి|| ఘోరవిఘ్నఘనస - మీరణసన్నిభునకు|| నీరాజన||
- ౧|| గణచయనేతకు - ఘనమునిచాతకు - వినయవృన్న
మితన - జ్ఞనశుభప్రదాతకు|| సిరాజన||
- ౨|| శంకరసుతునకు - గింకరహితునకు - బంకనిబిడధ్వాంత -
పంకజాప్తనమునకు|| నీరాజన||
- ౩|| గురుచతుర్భుజునకు - శరభవాగ్రజునకు - వరసురపురవా
స - ద్విరదవదనునకు|| నీరాజన||

బిలహరిరాగము - రూపకతాళము

- పల్లవి|| మంగళవెన్నిరె - భృంగసన్నిభకుంతళేయరే|| మంగ||
- ఆనుపల్లవి|| సింగరదింబు - తంగజవద - నంగెసంగతెయలి|| మంగ||
- ౧|| చందనకాశ్మీరాగరు - గంధగళిందలంకరిసి - కందుగూరళన -
కందసింగెబలు - చందదిందలిశుభ|| మంగ||
- ౨|| పారిజాతాదికుసుమ - హరగళనునమర్చిసుతై - చారుచ
రిత - హేరంబినింగె - భూరిసంతసదలి|| మంగ||
- ౩|| మోదదిసురపురవాసలం - బోదరంగెసాదరదిం - మోద
కసుఫ-లాదిగళని - వేదసంగెయ్యుతై|| మంగ||

వీరభద్రాంకితము

కమాచిరాగము - ఛాపుతాళము

- పల్లవి|| మంగళంబనరెయ్యంద - రాంగులారాజయ|| మంగ||

అనుపల్లవి॥ మంగళాకారునకురిపుమా - తంగహర్యక్షు
నకసమసమ - రాంగణాష్టాదునకుభూరి
ప-తంగరదనవిదళనునకుశుభ॥

మంగ॥

౧॥ సోమకుమారునకు - సుజనకలుష - స్తోమవిదారునకు -
కామితార్థప్రదనకునుభూ - వ్యోమలోకస్తుత్యునకు
సర - సామజాస్యానుజునకునుగురు - హోమవిఘ్న
ధ్వంసకనిశము॥

మంగ॥

౨॥ దాసకమలహేళిక - దక్షారికివినుత - భాసురప్రమథా
ళిక - భాసమానాంగునకునిగమా - భ్యాసునకుజె
న్నారగల్కై - లాసపురసంచారునకుసువి - లాసత
రమూర్తికిసుకీర్తికి॥

మంగ॥

౩॥ మేరువిగధీరునకు - మేదినిపారా - వారగంభీరునకు -
చారుతరచారిత్రునకుసువి - చారునకుసాహస్ర
కరునకు - సారతరసురపురమునేతెడి - వీరభ
ద్రునకంకితంబుగ॥

మంగ॥

కమాచిరాగము - ఛాపుతాళము

పల్లవి॥ మంగళవెన్నిరెసా-రంగనయనెయరె॥

మంగ॥

అనుపల్లవి॥ మంగళప్రద నింగెరిపుమా- తంగహర్యక్ష
నిగేఘనసమ - రాంగణాష్టాదనిగేభూరిప
తంగరదనవిదళననిగేశుభ॥

మంగ॥

౧॥ సోమకుమారనిగె - సూరిజనాఘ - స్తోమవిదారనిగె -
కామితార్థవసలిసువవనిగె - తామసప్రకృతిగేశరజ
వర - సామజానససహజనిగెగురు - హోమవిఘ్న
ధ్వంసనిగెజయ॥

మంగ॥

౨॥ దాసకమలహేళిగె - దక్షారిగెవినుత - భాసురప్రమథా
ళిగె - భీషణాకారనిగెనిమా - భ్యాసనిగెశోబాకలిత
కై - లాసపురసంచారనిగెను - లాసతరమూర్తిగెసుకీర్తిగె॥మ॥

- ౩॥ మేరునగధీరునిగె- మేడినిపారా- వారగంభీరనగె చారు
తరచారిత్రనిగెనువి- చారనిగెసాహస్రకరనిగె- సారసు
రపుర- స్థలనివాసిగె- వీరభద్రాఖ్యనిగెవిహితది॥ మంగళం॥

శ్రీ రా మా ం కి త ము జో ల పా ట

శంకరాభరణరాగము-జలపెతాళము

- పల్లవి॥ రవివంశకలశవా- రాశినవసోమ-
దివిజనంచయనమిత- దివ్యపదరామ॥ జోజో॥
- ౧॥ సాదరంబుననుగౌ- సల్యకుజనించి
వేదశాస్త్రాది- విద్యలనుగాంచి
మోదమునయతిజన్న- మునునిర్వహించి
వైదేహిపత్నివైతి- భవునివిలుద్రుంచి॥ జోజో॥
- ౨॥ జనకాజ్ఞచేసహజ- జనకజలతోడ
వసమున జరియించితివి- మునులుజతకూడ
దనువుడౌమారీచు- దునిమితివిప్రౌఢ
పొనువడరసీతగో- ల్పోతివిలరేడ॥ జోజో॥
- ౩॥ బాళిచేగరమునను- బాణమునుబట్టి
వాలిబోరుననట్టె- వసుధబడగొట్టి
పాలింపనినజునకు- పట్టంబుగట్టి
వేలవనచరులచే- వెలసితివిజెట్టి॥ జోజో॥
- ౪॥ రవిజుచే వార్ధిసేతువు- గలుగజేసి
వివరమున వెడలుచును- వేల్పాదిడాసి
యననిజనుజిత్తమున- నపుడుదలిపోసి
వివశత్యమొందితివి- వేగకడురోసి॥ జోజో॥
- ౫॥ సురభరీనిలయ వే- సరి లంకజొచ్చి
సురవైరిరావణా-సురవరునివ్రచ్చి

ధరణిజనుగొని య- యోధ్యనుజేరవచ్చి
సిరులొందితివికపీ - శ్వరులబోనిచ్చి॥

జోజో॥

వేణుగోపాలాంకితము జోలపాట

శంకరాభరణరాగము-జంపెతాళము

పల్లవి॥ కలితకాంచనచేల- కరుణాలవాల

విలసిత సురపురిశ్రీ- వేణుగోపాల॥

జోజో॥

౧॥ దెవుడై దేవకీ- దేవికిజనించి

బావనాత్ములనెల్ల - బరగరక్షించి

కావరముగల దైత్య- గణము నొగిద్రుంచి
యీవసుధవెనసితివి - యింపునువహించి॥

జోజో॥

౨॥ మునుకొని పురాంగనలు- మోదంబుజెంది

ఘనసారకర్థమ ను- గంధమ్ములంది

యెనలేని తూగుటు- య్యెలనంచి వంది
జనులెన్న జెలగితివి - చాలబెగఁదొంది॥

జోజో॥

౩॥ గురుతరంబుగనిన్ను - గొల్పువారలను

నిరతంబుసిరులిచ్చి- ధరబ్రోవవలెను

గరుణచేనేలితివి- ఘనగోపకులను

మరువకనుక్షమియించు- మానేరమాలను॥

జోజో॥

౪॥ శ్రీలసత్కమలేశ- నీలనిభగాత్ర

తాలాంకసోదరక- పాలధరమిత్ర

పాలితాఖిలభక్త- పాననచరిత్ర

శైలోద్ధరణభవ్య- జలజాతనేత్ర॥

జోజో॥

౫॥ కమనీయ యదువంశ- కలశాబ్ధిసోమ

యమిసమదయస్తుత ప్ర- విమలతరనామ

సుమనసావనవక్ష- సుగుణాభిరామ

రమణీయతరవక్ష- రణరంగభీమ॥

జోజో॥

గ ద్య ము.

ఇది శ్రీమత్సురపురి సంస్థానస్థిత శ్రీవేణుగోపాలమృదుల చరణాంభోజ
 ద్విరేఫాయమానమానస, చాత్తాద శ్రీజైష్ణవద్విజ షోడశకర్మాధికార
 కోపర్షిపవిత్రగోత్ర, త్రిమతస్థాపనాచార్య మహాభాష్యకార యతిన
 త్సూత్ర, తిరుక్కోవిలూరు మతాధికార, బ్రహ్మశ్రీ శ్రీనివాస రా
 ఘవాచార్య కృతపంచ సంస్కారయుత సమాశ్రయణ, ద్రా
 విడామ్నాయ ప్రవర్తక, గీర్వాణాంధ కర్ణాటక నా
 టకాలంకార కావ్యకృత, మేల్నాటి గోష్ఠివర్య రం
 గయార్య కవిపుంగవ ధర్మపత్ని పతివ్రతా శిరో
 మణి శేషమాంబా గర్భ పయఃపారావార రా
 కాసుధాకర రసిక శేఖరుండును, బుధజన
 విధేయుండును, బూర్వోపాధ్యాయుం
 డును, నగు లక్ష్మయాభిదేయ ప్రణీ
 తం బైన కుంగళనీరాజనంబులను
 క వి క ర్ణా మృ త ము
 సం పూ ర్ణ ము.

113. ఇదేరా సుదినం

పేరులో లేదురా
వెన్ని ధి మనుమడా
పీలుస్తా చూడరా
డెన్నిననే మనుమడా :

అన్నాను డెన్నినని
ఆగడం చేయకుర
అమోఘ బావని
ఆట పట్టించకుర

కృష్ణుడు వాడైతే
అర్జునుడు నీవుర
మీరిద్దరారీతే
మెరిసి తీరాలిర :

అన్ని మీ పనులిక
అవిప్పుమగు గాక
ఆకసమే మీకింక
హద్దు తానొ గాక :

అమ్మనాన్నల కీర్తి
నధిగమించాలిర
వాణ్ణిరే స్ఫూర్తి
కారులవ్వాలిర :

కన్నారు కలలెన్నొ
డెన్నీను నీ కొడుకు
నిజము చేయాలన్ని
నీవేర చివరకు :

అందుకొను మీ తాత
అక్షరాశీస్సులు
ఆకాశ మెత్తంత
అలగు నీ కీర్తులు :

డెన్నీసను ఈ ఘనునికి
చిన్ని ముద్దుల మనుమనికి
బారసాల నాడి చిన్ని
బహుమతి కవిగారిది.

(అల్లుడూ, కూతురు— క్రిష్ణా, స్వప్నల ముద్దుల తనయుడు
“శౌర్య” బారసాల నాడు తాతయ్య అక్షరాశీస్సులు - బాబు సుందీ
నామము “డెన్నీ”, అమోఘ నా కొడుకు బాబు)

29-8-1997

తాదులు చక్ర ముల్లము శరాదికవర్గము వైజయంతి సో
త్పాదకభూతపక్షి యని వైకృతి విద్యయు నయ్యవిద్యయున్.

83

— భగవదవతారరహస్యకథనము. —

వ. ఏతాద్వ్యధవిగ్రహవిశిష్టవేషంబునంబరవ్యూహవిభవార్చాంతర్యామిరూపంబులనం
బరమపురుషునకుం బంచప్రకారంబులు గలవు. అందుఁ బరరూపంబు నిత్యముక్తాను
భవార్థంబుగా నిత్యేచ్ఛానుగృహీతం బైననిత్యవిగ్రహంబునం బరమపదంబునం బర
మవాసుదేవాభిధానంబున వెలుఁగొందుప్రధానప్రకారంబు. ఇట్టిది పరరూపంబు.
జగదుత్పత్తిస్థితిప్రళయార్థంబు నుపాసకానుగ్రహార్థంబును నుక్తగుణద్వయద్వయాభి
వ్యక్తిలక్షణలక్షితంబు లై నిజేచ్ఛావశంబునం గైకొనినసంకర్షణప్రద్యుమ్నానిరుద్ధ
వాసుదేవభావంబు లగుచతుర్విధవిభాగవిశేషంబులు వ్యూహంబు లనంబడు. అందుఁ
గేశవాదిమూర్త్యంతరగ్రహణరూపంబు లైనయవాంతరవ్యూహంబులు వివిధం
బులు. ఇట్టివ్యూహవిశేషంబులు దుష్టనిగ్రహశిష్టప్రతిపాలనార్థంబుగాఁ దిర్యజ్ఞ
నుష్యవిజాతీయతాంగీకారంబునం జూపునానిర్భావంబు విభవం బనం బడు. ఆది
యును గౌణంబును ముఖ్యంబు నన ద్వివిధంబు. అందుఁ గర్తృవశ్యజీవాధిష్ఠానద్వా
రంబునం దాత్మాలికకార్యార్థంబుగాఁ జూపుగుణానిర్భావంబు గౌణంబు. మఱి
దీపంబువలనఁ బ్రతిదీపంబురూపంబున దివ్యవిగ్రహంబుతోడన చూపునానిర్భావం
బుముఖ్యంబు. అందును వామనత్రివిక్రమన్యాయంబుననవాంతరాకారాంతరగ్రహ
ణంబు లసంఖ్యేయంబులు. ఇంక నంతర్యామి యన నుపాసనాసీద్ధికై యుపాస
కాంతరంగంబులకు విషయం బయ్యెడునుపాస్యవిగ్రహవిశేషంబు. మఱి య
ర్చావతారం బనం బరవ్యూహాదినమస్తప్రశస్తలక్షణపరిపూర్ణంబై దేశకాలస్వభావ
విప్రకర్షంబులేక యనాలోచితవిశేషాశేషజగజ్జన్మోజ్జీవనార్థంబుగా మాంసనయనం
బులకు ననుభావ్యం బైనపూర్వోక్తసమస్తప్రకారంబులం జూపునవతారవిశేషంబు.
అదియు స్వయంవ్యక్తంబు దైవంబు సైద్ధంబు మానుషంబు ననంజతుర్విధం బైయుం
డు. అందు నప్రాకృతదివ్యవిగ్రహంబున స్వతఃప్రాదుర్భావంబు స్వయంవ్యక్తంబు.
శిలాదారులోహాదివిగ్రహంబుల దేవజనంబులచేతం దపస్సిద్ధమహ్నిజనంబుచేతను
మర్త్యజనంబుచేతను బ్రతిష్ఠితంబు లైనయవిక్రమంబున దైవంబు సైద్ధంబు
మానుషంబు ననంబడు. ఇట్టిపంచప్రకారంబులయందుం బరరూపంబు నిత్యైకప్ర
కారంబు, అది నిత్యముకై కగోచరంబు, వ్యూహరూపంబు వివిధంబు. తత్తద్దేవర్షి
మాత్రగోచరంబు, విభవం బనంతప్రకారంబు, అది తత్తత్కాలీనజనగోచరంబు.
అందును ముఖ్యవిభవంబు సైద్ధంబు నంతర్యామిరూపంబు నుపాసకేచ్ఛాభేదంబున
నైకవిధం బుపాసకై కగోచరంబు. అర్చారూపం బనంతప్రకారంబు, అనాలోచిత
విశేషాశేషజగజ్జనగోచరం బఖిలప్రకారసేవ్యంబు.

84

- ఉ. దారుశిలాదిభావమున దైవముల స్మరసించి తామసుల్
 కోరుదు రెంతచేరువయ్యెకో తమ కాత్మవివేకపాకముల్
 వారిధరంబుల నిడిచి వచ్చినచాతకధూర్తు లంబుధిన్
 దారు గొనంగ శక్తులె సుధామధురోదకపానసౌఖ్యముల్? . 85
- క. కావున సర్వగుఁ డయ్యును, శ్రీ వరుఁ డర్చాగతుండ సేవ్యుం డగుఁ ద
 త్వేవయు శరణాగతుఁ డై, కాపింపక ఫల మొసంగఁ గా లే దధిపా! . 86

● ప్రపన్నస్వరూపనిరూపణము ●

ష. దుర్లభాభిమతార్థసిద్ధికిం గృపాశక్తిసంపన్నుం డైనసమర్థునియందు నుపాయాంతర
 నివృత్తిపూర్వకంబుగాఁ జేయుభరసమర్పణంబు శరణాగతత్వం బనం బడు. ఇదియభి
 మతార్థసిద్ధిదం బగుట సకలజగత్ప్రసిద్ధంబు. ఇట్టికృపాశక్త్యాదిగుణవత్స్వరూపంబైన
 శరణ్యత్వంబునుం భగవద్వ్యతిరిక్తపురుషాంతరంబునం నౌపాధికంబు నల్పాల్పత
 మంబును నైయుండు. అతని నాశ్రయించువానిశరణాగతత్వంబు నౌపాధికంబు
 నల్పాల్పప్రయోజనంబు నగు. ఆశరణ్యత్వంబు భగవంతునందు స్వాభావికంబును
 నిరతిశయంబును నై యతనియందుం దదితరసమస్తపురుషులకు శరణాగతత్వంబు
 స్వరూపాచితంబును నిరతిశయప్రయోజనార్థంబు నగు. అట్లుగుట నీయర్థంబున
 యథార్థజ్ఞానంబున నిశ్చితంబుగా నెఱింగినసాత్త్వికుం డభిమతార్థసిద్ధికి నితరుల నొ
 ల్లక భగవంతు శరణంబు సొచ్చి తదారాధనంబు సేయవలయు. అట్లు చేసె నేని
 స్వరూపసిద్ధియు దేశకాలమంత్రతంత్రాదిన్యునాతిరేకంబులవలన వై కల్యంబు లేక
 యారాధనఫలాభిమతార్థసిద్ధియు నగు. అట్లు సేయం దేని కర్తృత్వాహంకృతిచే
 స్వరూపహానియు నారాధనవైకల్యంబుచే ఫలహానియు నగు. ఇట్టిసాత్త్వికుండును
 మిశ్రసత్వనిష్ఠుండును శుద్ధసత్వనిష్ఠుండును నన ద్విప్రకారుండు. అందు మిశ్రస
 త్వనిష్ఠుం డనం బరమాత్మ యగుభగవంతునకుం గలశేషత్వంబునుం దదితరసమస్త
 జీవాత్మలకు నైనశేషత్వంబును స్వాభావికంబులుగా నెఱింగియుం దదేకభోగ్యుండు
 గాక ప్రార్థకర్తృవాసనావశంబునఁ దామసరాజసఫలంబు లభిలషించి తదర్థంబుగా
 భగవత్ప్రతిపత్తి సేయునతండు. శుద్ధసాత్త్వికుం డన సుజ్ఞానంబుచే భగవదేక
 భోగ్యుం డై తత్ప్రార్థిరూపమొత్తంబై యపేక్షించి భగవత్ప్రతిపత్తి సేయున
 తండు. అందు మిశ్రసత్వనిష్ఠుండు నీశ్వరయథార్థజ్ఞానవంతుం డగుటం దత్ప్రభావం
 బుచేఁ గ్రమంబున ఫలానుభవంబుచేత నీశ్వరానుగ్రహంబుచేఁ బ్రార్థకర్తృంబు
 జయించి శుద్ధసాత్త్వికుం డగు. అట్టిశుద్ధసాత్త్వికుండును ననాదిసుకృతపరిపాకభేదం
 బున నంగప్రతిపత్తిపరుండును స్వతంత్రప్రతిపత్తిపరుండు నన ద్వివిధంబగు. అం
 దునంగప్రతిపత్తినిష్ఠుం డన నభిమతభగవత్ప్రార్థికిఁ గర్తృజ్ఞానానుగృహీతం బైనభ
 క్తియోగంబుచే భగవదనుగ్రహంబు వడయంగోరి తాదృగ్విధభక్తినిష్పత్తికై

తదంగంబుగా శరణంబు చొచ్చునతండు. స్వతంత్ర ప్రపత్తినిష్ఠుండన నుక్తభక్తియో
గనిష్ఠాదనంబునయం దశక్తుండును విలంబాసహిష్ణువు నై యవ్యవధానంబున భగవ
దనుగ్రహంబు వడయుటకై ప్రపత్తి సేయునతం డట్లు గావున. 87

గీ. మహి నసంఖ్యేయపుణ్యజన్త ములమీద, నాత్మ హరిశేషతాజ్ఞాన మంకురించి
ప్రాప్యమును బ్రాపకము సర్వమతఁడ యనుచు, నతనిశరణంబు చొచ్చుమహాత్ముఁడరిది.

గీ. గురుకృపాంజనరంజనస్ఫురిత మైన, శాస్త్రదృష్టి బరాత్త శేషత్వరూప
మైనయాత్మ స్వరూపవిధాన మెఱిగి, నతఁడు తత్ప్రాప్తికై చొచ్చు హరిశరణము.

క. ఒకఁడు భగవంతుఁ డెట్లుగ, సకలేష్టవిధాయి యెట్లు చర్చింపఁగఁ దా
నొకఁడ యగుఁ దత్ప్రాప్తియు, సకలార్థసమీహితార్థసాధన మనఘా!. 90

క. శరణాగతులకుఁ దక్కఁ, బరులకు మోక్షంబు లేదు భవనస్థుఁడు ని
ర్భరుఁడు నన నిరుదెఱంగులఁ, బరఁగుఁ బ్రపన్నుండు సుకృతపరిపాకభిదన్. 91

క. శక్తాధికారి కనితర, భక్తిద్వారమునఁ జేసి పరమోపాయం
బుక్తప్రపదన మితరా, సక్తునకు హితస్వతంత్ర సాధన మరయన్. 92

వ. అందు నంగప్రతిపత్తిపరునకు నంగభూతప్రపత్తిసాధ్యంబును బరబ్రహ్మప్రాప్తిసాధ
కంబు నగుభక్తియోగస్వరూపం బొకర్ణింపుము. 93

❧ భక్తియోగస్వరూపనిరూపణము. ❧

సీ. వేదాంతవాక్యార్థవిజ్ఞానజన్యంబు తద్విలక్షణము ప్రత్యక్షసమము
దర్శనోపాసనధ్యానాదిపదవాచ్య మాత్మాపరోక్షముఖ్యప్రతీక
ముక్తకర్తజ్ఞానయోగనిష్ఠాద్యంబు పరభక్తిముఖదశాంతరయుతంబు
యజనవందనకీర్తనాదిపర్యవసాయి యపునరావృత్తి మోక్షావధికము
గీ. తైలధారానవచ్ఛిన్నతాగతంబు, స్త్రీతిరూపసమాపన్న మై తనర్చు
నతతభగవత్స్వరూపానుసంస్కరణము, భక్తియోగంబు తత్పదప్రాపకంబు. 94

వ. వినుము శాస్త్రార్థతత్వజ్ఞానంబుచేఁ గర్తయోగాధికారంబు సంభవించు జపతపస్తీర్థ
దానయజ్ఞాదిసేవనరూపం బైనకర్తయోగంబుచే జితాంతఃకరణం దై పురుషునకు
జ్ఞానయోగాకారంబు సంభవించు. పరిశుద్ధాత్మభావనారూపం బైనయోగద్వారంబు
చే నొండె నంతర్గతతాదృగ్విధాత్మజ్ఞానంబున నైనసాక్షాత్కర్తయోగంబుచేతన
యొండె యోగాధికారంబులు గల్గు. ప్రకృతివిదితాత్మావలొకనరూపం బైనయోగం
బుచే నాత్మ శేషత్వజ్ఞానంబు దృఢం బై భక్తియోగాధికారంబు సిద్ధించు. పరమా
త్మైకాంతికప్రీతి కారితధ్యానకీర్తనయజనవందనాద్యవస్థితిరూపం బైనభక్తియోగం
బుచేఁ బరమభక్తిపరమజ్ఞానాదితదవస్థావిశేషముఖ్యంబున ముక్తుండె పరమపదప్రా
ప్తం డగు నట్లు గావున. 92

గీ. జ్ఞానకర్తంబు లాత్మదర్శనముకొఱకు, నాత్మదృష్టియు భక్తిసంప్రాప్తికొఱకు

- భక్తిభగవత్పదాప్తికై పరంగు నిందు, లేదొకవివర్యయసముచ్చయాదిశంక. 96
- గీ. ధీరహితకర్తమును గర్తదూరమతియు, భక్తివిరహితధీక్రియల్ ముక్తబుద్ధి
కర్త మగు భక్తియోగంబు గాదు గాన, వలయు మాత్రస్వరాదికాన్వయము చూవె.
- క. ధీకర్తభక్తియోగము, లేక శరీరమునఁ గలుగ వెవ్వారికి నా
ధీకర్తంబులు జననా, నేకసహస్రములమీఁద నిచ్చున్ భక్తిన్. 98
- సీ. శాస్త్రార్థబోధంబు సంభవింపక యైన నొకఁ డెవ్వ డేఁ గర్తయోగి యగుట
కర్తయోగావృత్తి గలుగ కేమియు నొకానొకఁ డెవ్వఁడే జ్ఞానయోగి యగుట
యుక్తాత్తభావనాయోగంబు లేకున్న నొకఁ డెవ్వఁడే యోగయోగ్యుఁ డగుట
యాత్మావలొకనం బభ్యసింపక యైన నొకఁ డెవ్వఁడే భక్తియోగి యగుట
- గీ. ప్రాగ్భవాగమవిజ్ఞానఫలము చూవె, పౌర్వజననాకలితకర్తఫలము చూవె
ప్రథమజన్మాత్తభావనాఫలము చూవె, ప్రాగ్జననయోగపరిణామఫలము చూవె. 99

త్యాజ్యసంసారరూపనిరూపణము. ౧౦

- వ. పస్తువివేకంబు లేక విషయవిరక్తియు భగవద్భక్తియుం బొడమ వట్లగుట భజనీ
యభగవత్స్వరూపనిరూపణం బయ్యె నింకఁ ద్యజనీయసంస్కృతిస్వరూపంబు
వినుము. జీవుండు జ్ఞానస్వరూపుండును జ్ఞానగుణకుండును నిర్మలుండును భగవ
చ్ఛేషతైకరసుండును భగవదేకభోగ్యుండును నయ్యు ననాదికర్తరూపానిద్యాసం
కుచితగుణభూతజ్ఞానుం డై స్వస్వరూపపరమాత్మస్వరూపంబుల విషయాకరింప
నెఱుంగమి సహజానందవిముఖుం డయి యనాదినిజకర్తానురూప భగవత్సంకల్ప
కల్పితప్రకృతిపరిణామవిశేషం బైనకళేబరంబుచే బద్ధుం డై బంధనకళేబరంబుఁ
దన్నుంగాఁ దలంచుకొని యింద్రియాధీనజ్ఞానుండును విషయాధీనసుఖుండును
నై సర్వదస్తునకు నింబపత్రంబులు మధురంబు లై తోఁచువిధంబునఁ గర్త
బద్ధుండైనతనకు జడప్రకృతిపరిణామవిశేషంబు లగు హేయవిషయంబులు భోగ్యంబు
లై తోఁపఁ దదనుభవలుబ్ధబుద్ధి యగుచుం గర్తాచరణం బొనరించుచుఁ దత్ఫలంబు
లై నసుఖదుఃఖంబు లనుభవించుచు వాసనాపశంబునం గ్రమ్మఱి రుచి పుట్టి యుత్త
రోత్తరంబు కర్తం బొనరించుచు ననలత పస్తాలీసంసర్గకారణంబున నుదకం బుష్ట
భావబుద్బుదాదికంబు నొందుచందంబున నచిత్సంసర్గదోషంబున హేయదుఃఖాది
కంబునకు నాస్పదం బై సంచరించు. తత్క్రమం బాకర్ణింపుము. అనాదిపూర్వ
కర్తకారణంబున సకలభావంబులయందుం దత్తద్దేవమనుష్యాదిరూపంబున జరాయు
జత్వంబునుం, బక్షిసర్పాదిరూపంబున నండజత్వంబును, గీటకాచరాదిరూపంబున
నుద్భిజ్జభావంబును, యూకాదిక్రిమిరూపంబున న్నేదజత్వంబునుం గాఁ జతుష్ప్ర
కారంబులఁ బుట్టు చుండు. ఇందు మనుష్యభావంబు దక్కం దక్కినపుణ్యపాప
కర్తాధికారంబు లయినసకలభావంబులయందుం దత్తద్భావప్రయుక్తకేవలసుఖదుఃఖం

బులన పొందుచుఁ, బుణ్య పావకర్తాధికారం బైనమనుష్యభావంబునందు బహిరంతరిం
 త్రియవ్యాపారరూపం బైనజాగ్రద్దశ యప్పుడు జీవవ్యాపారద్వారకేశ్వరప్రయత్న
 సంస్పృష్టంబు లైనవిషయంబు లనుభవించుచుఁ, నదనుభవపరిశ్రాంతబహిరిందియోపర
 మరూపం బైనస్వప్నదశయందుఁ దత్తత్కాలమాత్రంబులు దత్తత్పురుషమాత్రానుభా
 వ్యంబులుం గాఁ గేవలేశ్వరప్రయత్న సంస్పృష్టంబు లైనవిచిత్రవిషయంబుల నంతః
 కరణంబుచేతనే యనుభవించుచుఁ, నదనుభవయదశావిషయవిశేషానుభవవ్యాపారపరి
 శ్రాంతబహిరంతరిందియోపరమరూపం బైనసుషుప్తిదశయందునిస్సంబోధుండగుచు,
 బాహ్యోభ్యంతరంబులు మఱచి నిశ్రమస్థానం బైనపరమాత్మయందు నుపరతుం డై
 విశ్రమించుచు, నతనిచే స్వస్థుం డై వెండియు భోగార్థంబు బోధితుం డై మేల్క
 నుచు, అర్థమరణరూపం బైనమూర్ఛయందు నచిత్వాప్యయం డై జ్ఞప్తినంకోచంబు
 నొందుచు, ఉత్క్రాంతిరూపం బైనమరణదశయందుం గ్రమంబున బహిరింది
 యంబు లంతఃకరణంబునందు నంతఃకరణంబు ప్రాణంబులందుఁ బ్రాణంబులు నద
 యందుఁ దాను భూతతత్వాత్రంబులయందుఁ దత్వాత్రంబులు పరమాత్మయందునుబరిణ
 మింప నిస్సంబోధుం డై బాహ్యోభ్యంతరంబులు మఱచి, బాహ్యంతఃకరణభూతతత్వా
 త్రసంయోగరూపం బైనసూక్ష్మశరీరంబుతో నుత్క్రాంతుం డై హృదయస్థానసం
 బంధం బగు నేకో త్తరశతనాడికాదిగణంబునందు ముక్తైకనిర్గమద్వారం బైనమూర్ధన్య
 నాడిదక్కుం దక్కినశతనాడీద్వారంబులవెంట నేదే నొక్కంట నేత్రశ్రోత్రాదిశరీర
 ప్రదేశంబుల వెడలి, కేవలపాపపరుం డేని యాతనాతనూబద్ధుం డై నియమమార్గం
 బునం గింకరాకృష్టుం డై చని, నిరయంబు లనుభవించినపిదపం బరిశిష్టకర్తాంతర
 వశంబున 'జాయస్వమియస్వ' యనుసంకల్పమాత్రంబునఁబునగిపునర్నికృష్టజన్మమర
 ణంబులంబొరలుచు, ఇష్టాపూర్తాదిపుణ్యకర్తవ్యం డేని సూక్ష్మశరీరంబుతో ధూమా
 దిమార్గంబునం గా నుత్తరోత్తరప్రాప్తితుం డగుచుఁ, గ్రమంబున ధూమరాత్ర్యపర
 పక్షదక్షిణాయనస్థిలో కాకాశచంద్రస్థానంబులకుం జని, చంద్రప్రాప్తిచేత నమృ
 తమయశరీరుం డై తత్తదనుగుణపుణ్యలోకంబులం దత్తదధిదేవతాకింకరుం డగుచుఁ
 దత్తత్సమానభోగంబు లనుభవించి, పుణ్యావసానంబునం గర్తాంతరప్రారంభంబునం
 గ్రమ్మఱి సూక్ష్మశరీరంబుతో నవరోహణక్రమంబున డిగ్గి, క్రమంబునం జంద్రాకాశ
 వాయుధూమాభ్రమేఘంబులకు వచ్చి, మేఘంబుననుండి వర్షంబై పురుషునిం జెంది,
 పురుషునియందు రేతోరూపంబునం బరిణమించి, యోషిత్కుక్షిం బడి, యందు
 గర్భంబై పొదలి, క్రమ్మఱి జీవత్వంబునం జన్మించు. ఇట్టిసంసారావర్తగర్తంబునం
 బరిభ్రమించుచు.

100

ఆ. గర్భజన్తబాల్యకౌమారతారుణ్య, వృద్ధతాదులైనవివిధవశల

నొకట నైన సుఖము నొందలేఁ దన్నిట, నవధి లేనివగల నంచుఁ బ్రణి. 101

- సీ. మలమూత్రపంకిలమాతృగర్భంబున నతిసుకుమారదేహము దపింప
ముడియకట్టుగ వీఁపునడుమునెమ్ములు వంగి యుల్బపరీతుఁడై యుండి లోన
నత్యుష్ణలవణకట్వమ్మాదితస్తాతృభోజనంబులకాఁకఁ బొక్కిపడుచుఁ
బరితృప్తి ముడువఁ జాఁపఁగ సమర్థుఁడు గామి సర్వాంగముల నొప్పి సంఘటిల్ల
- గీ. నూర్పు వెడలక విజ్ఞానయుక్తిఁ బూర్వ, జనిశతంబులఁ దలపోసికొనుచు నిట్లు
కాంచు దుస్సహగర్భదుగిఖంబు మొదలఁ, బ్రాణి ప్రాచీనకర్త నిబంధనమున. 102
- సీ. ప్రేరణోత్కటసూతిమారుతాహతి గర్భమున నధోముఖముగాఁ బొరలఁబడుచు
దేహసంకోచకద్రోహిణానిలముచే నానాస్థిసంధిబంధములు నొగుల
శుక్లమూత్రపురీషశోణితావృతి బ్రుంగి ముఖము విచ్చిన్న మై మొదల వెడలఁ
గేశమూర్ఛాయుక్తిః గ్రిమివోలె నెట్టకేఁ దల్లిదుర్గంధరంధ్రమున వెడలి
- గీ. జగతిఁ బడి బాహ్యవాయుసంస్పర్శనమున, నెఱుక చెడి కాపుకాపున నేడ్చుఁ బ్రాణి
ఱంపమునఁ గోయుగతిముండ్లఁ ద్రెంపునట్లు, యోనియంత్రప్రవీడచే నొడలు నొవ్వ.
- చ. మలమున బ్రుంగుఁడైనతలిమంబుపయిన్ శయనించి మేను చీ
మలు దిన మక్షీకల్ గఱవ మానుప నేరక యొత్తగిల్లి పై
నొలసినతీఁట గోఁకికొన నోపకయే వ్యవహారమజ్జనా
దులును బరేచ్ఛఁ గైకొనుచు దుగిఖము వొందు శిశుత్వవేళలన్. 104
- క. గురుజననిరోధశిక్షా, కరణంబులవలన నిలుపు గానక క్రీడా
పర మగుహృదయము దుగిఖా, కర మై తపియించుఁ బ్రాణి కౌమారమునన్. 105
- సీ. ఎవ్వండ? నెందుండి యెచటి కేమిటికి నే బద్ధుండ నైతి నేబంధనమునఁ
గారణం బెయ్యది? కాదు కారణ మెద్ది? యెద్ది కారణజన్య? మేని కాదు?
ధర్మ మే దేది? యధర్మంబు నే దిష్ట? డెందు వర్తించెద? నెందు నెలువ?
నేది కృత్య? మకృత్య మెయ్యది? గుణసంవిశిష్ట మెయ్యది? దోషజుష్ట మెద్ది?
- గీ. యనువివేకంబు లేక ప్రాయమునఁ గ్రొవ్వి, పశువువోలె శిశ్నోదరపరుఁడు నరుఁడు
సంచరించుచు నజ్ఞానసంభవంబు, నధికతర మైనదుగిఖంబు ననుభవించు. 106
- క. కరణకళేబరపాటవ, కర మగుప్రాయంబు తనకుఁ గలుగుటకు దురా
చరణమ ఫల మగు శిశ్నో, దరపరుఁడు సుఖంబ కాఁగఁ దలఁచు న్వగయున్. 107
- శా. అజ్ఞానం బనఁ గాఁ దమోవిలసనం బజ్ఞానకార్యోదయం
బజ్ఞానానుగుణంబ కాన గళితోక్తాచార మాదానికే
బ్రాజ్ఞుల్ ప్రాప్యఫలంబు నారకము కా భాషింతు రట్లాటచే
నజ్ఞానాదుల నిందు నందు నిజ మై ప్రాపించు దుర్దుగిఖముల్. 108

- సీ. మృగపక్షరాక్షసోరగవరాదులచేతఁ బరఁగుతాపం బాధిభౌతికంబు
 శీతోష్ణవైద్యుతవాతవర్షాదులఁ దనుకుతాపం బాధిదైవికంబు
 గుల్మజ్వరచ్ఛర్దికుష్మకూలాదుల నవమానకామలోభాదిదశల
 శారీర మై మనోజనిత మై యిబ్బంగి నడరుసంతాప మాధ్యాత్మికంబు
- గీ. పండితోత్తమ! యిట్టితాపత్రయంబు, ప్రాక్తనం బైనకర్త నిబంధనమున
 ననుభవించుచు శోకార్తుఁ డగుచు నరుఁడు, బాల్యమున బ్రాయమున వృద్ధభావదశను.
- ప. వెండియు జరాప్రాదుర్భావంబున శిథిలం బై కుదురుప ట్టెడలి లివలివం గదలురదన
 పక్కులును, జీగి చెగి బిగి వదలి స్రగ్గి వగ్గువడి తరంగితాయమానం బైనసర్వాంగీణ
 చర్మంబును, బయలుపడి నిలువునం దేఱినబీటనరంబులును, అంతర్గతకనీనిక లై దూషి
 కాదూషితాస్రనిస్సృతిం జెక్కులం జిత్తడగొలుపుచు దూరితస్నేగ్ధ్యంబు లై వెలి
 కుఱికినకన్నులును, పుంజికొని వెడలి నిడుద లై యుడుగక రసగిలునాసాకేశంబులు
 ను, లాలావిసిర్యాసంబులు నెలవుల నురుగుకొన దుర్గంధధురంధరం బైనవక్త్రతోట
 రంబును, ప్రస్ఫుటీభూతసర్వాస్థిస్థలంబును, పరిభుగ్నపృష్ఠాస్థిపరంపరాకంబు నయి
 కంపమానం బగుశరీరంబునుం గలగి యెదుర నిలిచినం బొడగానక బెట్టు పిలిచిన వినక
 యాఘ్రాణించియు గంధంబు గొన సమర్థుండు గాక చప్పరించియుం జవిపొం చెఱుం
 గక జఠరానలంబుకుంతితంబగుట నల్పహారుండునునల్పల్పవిహారుండునునై యెట్టకే
 నియుం దడవున లేచుచు నెట్టకేనియుం దడవునఁ గూర్చుండుచు నెట్టకేనియుం దడవు
 నఁజేష్టించుచు ననుభూతవస్తువుల నాక్షణంబ మఱిచుచుఁ బ్రవృత్తిప్రయత్నాత్మమం
 బు లైనసకలకరణంబులచే మరణంబునకుం గాలుచాఁచియుఁ బూర్వజన్తవ్యాపారం
 బులునుం బోనితనప్రాయంబునాటిపోకలు దలంచుకొని యున్న రని వేడినిట్టూర్పు
 తోఁ బరితపించుచు నకృదుచ్ఛారణంబున మిగుల నలయుచు శ్వాసకాసమహాయాసం
 బున వేగుచు నంతకుం గంట బొట్టు వెట్ట నెఱుంగక వేగించుచు సంచారంబులకు
 నాకాంక్షించుచుఁ జవులు గొనంగోరుచు నొరులు లేవ నెత్తం బరులు శయనింపఁ
 జేయనఖిలశౌచవిరహితత్వంబున నెల్లరోతలకు నెల్లయై భృత్యులవమానింపం బరి
 జను లవహసింప బాంధవులు ముక్కు విఱువం బుత్రులు వేసరం గళత్రం బోకిలింప
 నివిమొదలుగా వార్ధకదుగ్ధింబు లనేకంబు లనుభవించి యంతమీఁద నత్యంతదుస్స
 హం బైనమరణం బనుభవించుఁ దత్ప్రకారం బాకర్ణింపుము. 110
- సీ. హస్తాంఘ్రికంధర లవళంబులై త్రెల్లి కలయ నంగంబులఁ గంప మొదవి
 కలమాటు మూఁఛిల్లి కలమాటు చెలివొంది తనకళత్రాదులతగులు మిగిలి
 మరణావయవపీడ మర్తమ ల్భేద్య ప్రాణానిలంబులవట్టు వదలి
 తెల్లగుడ్డులు తేలిగిల్లి తీవులు వట్టి దోషము ల్పొందుగఁ దొట్టిగిల్లి

గీ. పొడమగుట్టైతి తాల్వోవృపుటము లెండి, తాపమున దప్పి నాకటఁ దప్తుఁ డగుచు
దుస్సహజ్జేశమున మహాతురత యొదవ, నొరలుచును దేహ మొకభంగి నుత్క్రమించు.

ఉ. వేదన మీఱ నిత్తనువు వీడ్కొని జీవుఁడు తీవ్రకోపణా
పాదకయాతనావపురుషస్థితుఁ డై యమదూతపాశదం
డాదులపీడ నుగ్రపథయానము నంతకదర్శనాదినా
నాదురవస్థలం బొగిలి నారకబాధలఁ బొందు మీదటన్. 112

సీ. మొఱలుపెట్టఁగఁ బంపములఁ ద్రెంపఁ బడువారు పుటపాకములకాఁకఁ బొక్కువారు
వెడఁదగొడ్డండ్లఁ బచ్చడినేయఁబడువారు పుడమిఁ బాఁతిన నుక్తిపోవువారు
కొర్ల వ్రేసిన గుచ్చుకొని వ్రేలఁబడువారు నుష్పరొంపులఁ గ్రుక్క నురియువారు
కృధితతైలములఁ బక్వము సేయఁబడువారు దెంచనంబుల వ్రేయఁ ద్రెళ్లువారు
గీ. పులులుఁ బక్షులు భక్షింపఁ బొరలువారు, గలిగి శతధానహస్తధాకారభిదలఁ
గలుగఁ దెన్నిక నిరయప్రకారములకు, దుగిఖి మేకైకమును గడు దుస్సహంబు. 113

క. నిరయానుభవముపిదపం, బరిశిష్టం బైనపూర్వపాపఫలంబున్
బొరయుటకుఁ గూలుఁ గ్రమ్మఱి, నరపశుమృగఖగనగాదినానాయోనిన్. 114

గీ. వినుము దుగిఖింబు నిరయసంస్థునక కాదు, శతమఖిస్థానమునయందుఁ బతనభీతి
నున్నదినములు నిర్వృతి నొందలేక, కూలుఁ బుణ్యంబుతుదిఁ జాల కుతిలపడుచు.

క. మరలన్ గర్భము జన్తము, మరణము నిరయమును మఱియు మఱియు నయి నిరం
తరసంస్మృతిచక్రంబున, దొరలి నరుం డొందు సర్వతోదుగిఖిములన్. 116

గీ. సుతకశత్రాదినకలవస్తువులు వగల, బ్రుంగువడసిసుఖింబు చేయంగఁ జాల
వేల నిన్నియు? సంసారి కెద్ది యిష్ట, మదియపో దుగిఖితరుబీజ మనఘచరిత! 117

క. బ్రదికెడునంతకుఁ బురుషుఁడు, ప్రిదులక నిలు వెల్ల వగలఁ బెనఁగొనియుండన్
గుదురుకొని దూదిమాఁగుడు, బొదివినకార్పాసబీజమునకుం బ్రతి యై. 118

సీ. ప్రకృతినైకాకృతిపరిణామదేహంబు తన్నుఁ గా మూఢుండు దలఁచుఁ గానఁ
దదువభోగ్యము లైనధనగృహదులయందుఁ దనకు భోగ్యము లనుతలఁపు పుట్టి
భోగ్యత్వబుద్ధిచే భోగింపఁ గామించు భోగవిఘ్నములపైఁ బొడము గినుపు
భోగంబు చవిచోకఁ బొడము లోభము లోభమున నొం డెఱుంగమి మోహమొదవు

ఆ. భోగలోభగర్వముల మదం బుదయింమ, భోగసిద్ధికొఱకుఁ బోక పెనఁగఁ
గలుగు మత్సరంబు గాన దేహత్తాది, జనిత మీదురంతసంసరణము. 119

ఉ. పుట్టుగుచెట్లకు న్నొలవఁ బోసినదిత్తులు శాంతిముస్తకున్
ముట్టియితోడజీవములు మోహపుట్టిర్లుకునుం గుహూనిశల్

కట్టనియిం డ్లఘుంబులకుఁ గట్టడి యాసలసంప్రసూతికిన్
గుట్టులతోడిగర్భిణులు కోరిక లెవ్వరి నొంపకుండునే?.

120

ఉ. లజ్జకుఁ బాపు శీలముఁ గులంబు వడి న్విడిపించు సూన్యతం
బుజ్జననేయుఁ జేయ మొగమోటమిఁ దూలుచుఁ బాతకంబులన్
మజ్జన మార్చు నార్చు నభిమానము రోతల కియ్యకొల్పు నీ
ముజ్జగ మైనఁ ద్రిప్పఁ దుది ముట్టదు దా ధనకాంక్ష యేరికిన్.

121

చ. అడుగనియండజాదులకు నాకలి దీరకయున్నె? దీనుఁ డై
యడిగెడుచోట నెంతఘనుఁ డైనను హీనుఁడె కాడె? హీనుఁ డై
యడిగెడువాఁడు తృప్తిపరుఁ డానె? యతృప్తుఁడు సౌఖ్య మొందునే?
యడుగుట యెన్నిజన్మముల కాఱడి నెవ్వగ వో తలంపఁగన్.

122

శా. పాత్రాపాత్ర వివేకరిక్తులు శుభప్రారంభముక్తు ల్పురీ
పోత్రీప్రాయులు తత్త్వసాధనకథాబోధానపాయుల్ శ్రవో
నేత్రఘ్రాణకజిహ్వ కాపరమనోనిత్యానుకూలు ల్పదా
మూత్రద్వారసుఖాతిలోలు రహహా! మోక్షం బపేక్షింతురే?.

123

క. మలమూత్రరక్తపిత్తా, దులు వేర్వే రైన రోసి దుర్త్తుదుఁ డిహిహీ!
మలమూత్రరక్తపిత్తా, దులస్త్ర వగు దేహ మింపుతోఁ గామించున్.

124

శా. చన్ను ల్కాఁక పసిండికుండ లఁట పక్షశ్చర్మ దుర్త్తాసముల్
కన్ను ల్కొవ్విరిదమ్మితేకు లఁట వేల్లదూషి కాగోళముల్
వెన్ను ల్సోగయనంటియాకు లఁట సంవీతాస్థిపుంజంబు లీ
యన్ను ల్సౌఖ్యము గాఁ దలంచుజను లాహా! యెంత మూఢాత్ములొ?.

125

క. అందాఁక గురువు దైవము, నందాఁక న తగవు ధర్మ మంతస్సహనం
బందాఁక నెల్లగుణములు, నందాఁకం గినుపు వొడమ దెట్టినరునకున్.

126

ఆ. కినుపు దొఱఁగలేనిమనుజుండు సత్కర్త, మాచరించు టెల్ల ననఘచరిత?
యింట నున్నపిల్లినెడలింపకుండియ, యనుఁగుఁజిలుకఁ బెనుచునట్ల కాదె?.

127

ఉ. ఏకడఁ జొచ్చునో సుకృత? మెచ్చట డాగునొ తృప్తి? యెప్పుడో
పోకడ శాంతి? కెం దణఁగిపోవునొ సౌఖ్యము? మాన మేమి యా
నో? కృప యెట్లు మాయమగునో? యశ మేగహనంబు దూఱునో?

లోకమునం దెఱుంగ మొకలోభ మెదిర్చినమాత్రం జిత్ర మై.

128

చ. ఇడుమను ధర్మశాస్త్రకథ లిన్నియు మిథ్యలు కూటిమాత్రమున్
గుడుచుట దుర్వ్యయంబు కొడుకుం బగవాఁ డడుగంగఁ జూచు నేఁ

గడపటఁ బ్రాణ మన్న సుఖగౌరవ మన్నను దైవ మన్న నే
ద్దడయు ధనంబ తత్త్వ మనఁగా విను మర్తమ పొమ్ము లోభికిన్.

129

గీ. చంద్రసూర్యాగ్నిరుచులచే సడలిపోని, యట్టిమోహంపుటిర్లచే నంధు లగుచు
సౌఖ్యమార్దంబు గానక సకలజనులుఁ, గూలుదురు మాతృగర్భాంధకూపతతుల. 130

క. మును గలిగియు రూపఱినం, గనియును విషయముల మఱియుఁ గాంక్షించు నిహి!
యనుభవముమీఁద నెఱుంగని, మనుజాభము మోహ మొరులమాటల విడునే? 131

గీ. మరలకుండుట యెఱింగియు మఱివలేరు, విడక పోరామి యెఱింగియు విడువలేరు
కానిపని యకాట యెఱింగియు మానఁ జాల, రద్భుతము గాచె మోహంధులై ననరులు?

ఉ. మేరువుఁ బూరిగాఁ దలఁచు మి న్నఱచేతన మూయఁ బైకొనున్

నీరధిఁ బుక్కిలింతు నను నిర్జరనాథుఁడ నేన పొ మ్మనున్

ధారుణి పెల్లగింతు ననుఁ దా నొకమానవకీట మైన నె

వ్వారలు మాన్మ లే రిది ధ్రువంబు మదం బనుసన్ని పాతమున్.

133

చ. గురువులకంటెఁ జుల్కనయుఁ గ్రూరతకంటె హితంబు దుర్జన్
త్కరములకంటెఁ జుట్టలు వృధాకలహంబులకంటెఁ గృత్యముల్
దురితముకంటె మేలు పరదూషణవృత్తముకంటె వేడ్కయున్
ధరః దమకంబుకంటె మఱి ధన్యత గల్గదు మర్త్యకోటికిన్.

134

క. ఇచ్చెద నను సర్వస్వముఁ, జొచ్చెద నను మర్త్యుఁ డెదిరి సొద యైనఁ దుదిన్

జచ్చెద నను వెడపనికై, మచ్చరమునకంటెఁ గీడు మఱియుం గలదే?.

135

క. అనుభోక్త ద న్నెఱుంగం, డనుభవకారయిత వార్త యైనను నెఱుంగం

డనుభావ్యతత్త్వ మెఱుంగం, డనుభవమే కాని బద్ధుఁ డంధుఁడ కాఁడే?.

136

చ. విడువఁడు సౌఖ్యము న్నఱచి వేమఱు నకుంశబాధ నెమ్మిఁ గో

రెడు నగపడ్డ సింధురమురీతి ఫలోత్కటబంధనంబు మా

నెడుదెఱి వేర్పరించుకొన నేరక యింక్రియపంచకంబుచే

నుడుగనికోర్కిఁ దీర్చుకొను చుండుట మేలుగఁ జూచు జీవుఁడున్.

137

మ. ప్రతిదేహప్రళయంబు నందనతనూబంధానుసంబంధుఁ డై

ప్రతినైమిత్తికమున్ జతుర్ముఖశరీరస్తంభుఁ డై ప్రాకృత

ప్రతికల్పాంతమునం బరాత్మతను నిర్తగ్నాత్ముఁ డై యాలయ

త్రితయంబందు నరుండు వీడఁ డచిదాప్తిం గ్రమ్మఱుం బుట్టుచున్.

138

గీ. ఇట్టిసంసారబంధంబు హేయ మగుటఁ, గనియు వినియు విరక్తుండు గాక మఱియుఁ

గోరి పొందు నరుండు తత్కారణం బ, నాదికర్మప్రవాహంబు మేదినీక!.

139

చ. ఫలరసవాసనాప్రదవిభాగవశంబునఁ గర్తృశక్తికై
గల దిరుభంగి యందుఁ బ్రతికర్తవిధానఫలానుభూతులన్
బొలియఁ బురోశ మున్న పెరస్రేవు ఘటించుదురంతవాసనా
బలమున నుత్తరోత్తర మపారనిరంతరకర్త బంధమున్.

140

❀ మోక్షోపతరణము. ❀

వ. అట్లుగుట సంసారచక్రంబు కర్త మూలం బగుటయుఁ దత్కర్తంబు దురంతం బగుట
యుఁ దప్పదు. వినను సుకృతదుష్కృతరూపం బైనయాకర్తంబుభగవదానుకూల్యప్ర
వృత్తిప్రాతికూల్యప్రవృత్తిరూపంబగుట ననుగ్రహనిగ్రహంబులచే సుఖదుఃఖప్రదుం
డయినయీశ్వరునకుం బ్రాధాన్యం బంగీకరింపలే కుండుటయ కాదు, తానునుం దత్సం
కల్పాయత్తసత్తాప్రవృత్తికంబు. ఈయర్థంబుసృజ్యసంహార్యకర్త నిరపేక్షయుగవత్సృ
ష్టిసంహారాదులయందుఁ బ్రసిద్ధంబు. అట్లు గావున నిరంకుశస్వతంత్రుండయినయీశ్వ
రుండు వైషమ్యనైర్ఘృణ్యంబులకు లోనుగాక తత్తత్కర్తానుగుణంబు గా స్వర్గనిర
యంబు లొసంగునట్ల యచ్యుతస్వానుకూలప్రవృత్తిరూపం బైనయనాది మోక్షబీ
జంబుగలచేతనునకు మోక్షం బొసంగు. తత్కర్త్రమంబు సావధానుండవై వినుము విశే
షంబుల నెల్లజీవులం దత్తత్కర్తానుగుణంబు గా సంసరింపజేయుచు లీలాప్రవృత్తుం
డయ్యునీశ్వరుండు సమయప్రతిపక్షవీక్షాపరుం డై యొక్కకాలంబున నొక్కచో
నొక్కరునకుఘుణాక్షరన్యాయంబుననొక్కయాదృచ్ఛికస్వ సేవాచరణంబు గలుగం
గటాక్షించి యందుం దచ్చేతనాభిప్రాయంబు లేకుండిన స్వాభిప్రాయంబునన యది
నెపంబుగా నతని నుద్ధరింప నన్నద్ధం డయి విశేషప్రయత్నంబునకుం జొచ్చు నట్ల
గుటంజేసి.

141

క. తాదృగ్విఘ్నోక్తలఘుతర, యాదృచ్ఛికసుకృతికుం డనంతరదేహ
ప్రాదుర్భవంబునప్పుడ, శ్రీదయితేక్షణసుధాభిషేకముఁ గాంచున్.

142

గీ. ఎల్లపురుషుండు తనజనియించునపుడ, యజకటాక్షీతుఁ డై రాజసాత్త్వకుండు
హరకటాక్షీతుఁ డై తామసాత్త్వకుండు, హరికటాక్షీతుఁ డై సత్త్వపరుండు నగును.

వ. ప్రత్యుపకారాదిహేతునిరపేక్షంబుగాఁ గేవలకృపైకమూలం బగుట నదియ భగవం
తునకు నిర్లేతుకకృపాకటాక్షంబు.

144

ఆ. కాన నిష్టిజాయమానకటాక్షంబు, గలుగఁ గలుగు సత్త్వగౌరవంబు

సత్త్వగుణమువలన సదసద్వివేకి యై, హితపదంబు దనకు నెఱుంగ నేర్చు.

145

క. సదసద్వివేక మొదవిన, మదముక్తకుదృష్టిబాహ్యమత మగుచుఁ ద్రయీ
పదసేనితాభిముఖ మై, వదలదు సత్సంగమంబు వసుధాధీశా!

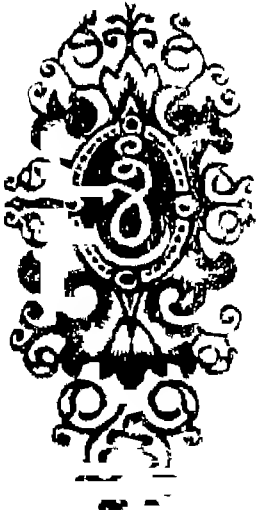
146

- క. సాత్వికశాస్త్రప్రపణఁడు, సాత్వికసత్సంగమంబు సడలక భగవ
త్తత్వకథాశ్రవణంబున, సత్వరతవిముక్తి నొందు సంసారమునన్. 147
- గీ. భ్రాంతి వాసిన మున్ను తద్భ్రాంతికతన, తనయొనర్చినవిక్రియల్ దలఁచి పోలే
దేహ మాత్మ నువిభ్రాంతి దెలిసి నరుఁడు, ప్రాగహంకృతి కాత్మలొఁ బరితపించు. 148
- ఆ. తనువుఁ దన్ను గాఁగఁ దలఁచుట తనుభోగ్య, విషయ మాత్మభోగ్యవిషయ మనుట
యిరుదెఱంగుభ్రాంతి యిదియ కదా! యవి, ద్యామహిజబీజ మనఘచరిత!. 149
- క. తనుఁ దనువు గామి యెఱిఁగినఁ, దనుభోగ్యములందు భోగ్యతామోహంబున్
దినదినమున సడలి క్రమం, బున విషయవిరక్తి గాంచుఁ బురుషుం డనఘా!. 150
- క. కూరిమి విఱిగినసతిపై, నేరమి దోచుగతి విషయనిస్సృహమతి యై
కోరిక లుడిగినవానికి, నూగక విశ్వంబుమీఁద నొల్లమి పుట్టున్. 151
- క. ప్రవితతవైరాగ్యమహా, దవదహనశిఖాముఖాతితప్తఁడు తనకున్
భవసింధుతరణమునకున్, బ్లవము సదాచార్యవర్యపద మని చేరున్. 152
- ప. చేరి గురుని దర్శించి పూర్వోక్తసదుపాయస్వీకరణంబున భగవద్భక్తుండై తదనుగ్ర
హాతిరేకంబున ముక్తుండగు నట్లుగావున నీశ్వరునకు వైషమ్యాదిపరిహారార్థంబు గానిం
తయుం బ్రపంచంబుబడియె నింతియ కాని సర్వసారం బైనరహస్యం బొక్కటి
యాకర్ణింపుము. 153
- గీ. గణనచో ధనికునిచేతఁ గనకకోటి, నొండెఁ గాకణికాకోటి నొండెఁ జెందు
గవ్వయునుబోలే మోక్షకక్ష్యముననొండె, బంధముననొండెఁ బడుఁ బ్రాణి భగవదిచ్ఛ. 154
- ప. ఈయర్థంబు 'నినిషాదోనినిష్ఠా' శ్రుతి సిద్ధం బని చెప్పి విరమించిన సర్వసందేహ
నివృత్తం బైనచిత్తంబు పరమనిశ్చయానందమగ్నంబై నృపకులతెలకుండు కులగురు
నకు సాష్టాంగం బెరఁగి లేచి కృతాంజలి యై. 155
- గీ. ఉక్తసాధనమున మోక్ష మొదవునంత, కోర్వ వాత్సల్యనిధి పురుషోత్తముండు
నయనగోచర మగుసాధనంబు నాకు, నట్ల నానతి యిచ్చి కృతార్థుఁ జేయు. 156
- నసిష్ఠుండు మాంధాత కష్టాక్షరీమంత్రరత్నము నుపదేశించుట.
- ప. అనిన నతనిభగవత్ప్రావణ్యంబునకుం దనయుపదేశసాఫల్యంబునకు నలరి యట్లేని
తపంబునం గాని శీఘ్రంబున నిట్టికోర్కీ సిద్ధింప దగుటం దపంబునేయు మని వ్యక్త
లక్షణంబున నతని భగవత్ప్రేమను గావించి జప్యం బైనమంత్రంబునుం దదర్థ
రహస్యంబునుం దదనుష్ఠానప్రకారంబును దదుచితనియమంబులు నుపదేశించి దీవించి
ఋషులుం దాసును బూజితుం డై వీడ్కొని చనినయనంతరంబ రాజర్షి నరుండును
తమసాసరయూమధ్యంబునం గృతతపోధనుం డై యుక్తనిష్ఠుం దపం బొనరింపం
దొలుంగె. 157

❖ ఆ శ్వా సా ం త ము. ❖

- ఉ. తార్కికవామనోన్నతలతామధుకోశ నిరీశసాంఖ్యయో
 గార్క యపూర్వనిర్వహితృహంసఘనాఘన నిర్గుణోక్తిమ
 న్నర్కటనారికేశఫల మామకసాత్యవతేయ వాఙ్మయో
 దర్కసుధార్ణవోదయనిధాయకపార్వణశర్వరీపరా. 158
- క. ప్రచ్ఛన్నబౌద్ధదుస్సహ, హృచ్ఛర లక్ష్మణమునీంద్రహృదయాదర్శ
 స్వచ్ఛతరప్రతిఫలిత, స్వచ్ఛరణస్వస్వరూపసహజాకృతికా. 159
- సృష్టిణి. నిత్యధర్మాత్తకా నిత్యధర్మాస్పదా, నిత్యచిద్రూపకా నిత్యరూపోజ్జ్వలా
 నిత్యబోధాశ్రయా నిత్యచింతాశ్రకా, నిత్యనిర్వేదకా నిత్యభేదాంచితా. 160
- గద్య. ఇది శ్రీమద్భట్టపరాశరదేశికేంద్రచరణసరసిరుహనేపకోపనేపక నరసింహనామ
 ధేయప్రణీతం బైనకవికర్ణరసాయనం బనుకావ్యంబున వసిష్ఠాగమనంబును, రాజ
 ప్రశ్నప్రతివచనంబులును, అందుఁ గర్తృస్వరూపబ్రహ్మస్వరూపంబులును, వేదవేదాంత
 పురాణస్వరూపనిరూపణంబును, భక్తిప్రపత్తిరూపసాధననిరూపణంబును, సంసార
 నిరూపణంబును, మోక్షావతరణంబును నన్నది పంచమాశ్వాసము.

షష్ఠాశ్వాసము.

రంగధరాధిప శృం
 గారరసాధీశభావ గరుడగమన సం
 స్థైరముఖాంబుజమధురా
 కారాలంకృత నమజ్జగజ్జనహృదయా.

1

మాంధాత తపంబు నేయుట.

వ. ఇ ట్లమ్మహీవరశ్రేష్ఠుండు నిష్ఠురతపోనిష్ఠుం డై.

2

చ. పరువడిఁ గందమూలఫలపర్ణజలంబులఁ గొన్నికొన్ని వ
 త్వరములు వోవఁ గాఁ బిదప సర్వము మాని నిజాంతరంబునన్
 హరి భజియించి శేషపవనాశనభర్తయుఁబోలె నాతఁడున్
 గరువలిఁ గ్రోలఁ జొచ్చెఁ ద్రిజగంబులు విస్తయ మొంద నయ్యెడన్.

3

గ్రీష్మర్తువర్ణనము.

క. ఆతనిసమగ్రం బగుతీ, ప్రతపోన్ని జగంబు నిండ వడిఁ బర్వినసం
 గతి దుస్సహోష్ణసంప, ద్వితతం బై యంతలోన వేసవి వచ్చెన్.

4

ఆ. తాపతప్తజంతుతతుల విశ్వంభర, గర్భమున భరింపఁ గరుణఁ దలఁచి
 తెఱపి యిచ్చె ననఁగఁ దీవ్రాతపాహతి, నేల నెల్ల గాఁడి నెఱియ లొదవె

5

సీ. ఏకార్ణవంబులో నిర వైనవటపత్రశయనంబు మదిఁ గోరె శార్ఙ్గపాణి
 యష్టమూర్తులలోన నంబురూపము నాత్మఁ గాంతీంచె హరిణాంకఖండమాళి
 ప్రధమాంబుజపూణభావస్థితియ వేడి యభిలషించెఁ బయోరుహాసనుండు
 వేడ్క గా కుండియు విలయోదకోదరస్థితి యపేక్షించె ధాత్రీపథూటి

గీ. హేమరజతాచలాదిమహీధరములు, హిమగిరిత్వంబు మతుల నూహించుకొనియె
 సకలలోకానివార్యదుస్సహహోష్ణ, భీష్మగతి యైనయష్టహాగ్రీష్మవేళ,

6

క. ఆమనిరాజ్యం బెడలుట, గాముఁడు నెల వేది యున్నఁ గ్రమ్మఱ గ్రీష్మం
 బాము క్షహారతోరణ, భామాకుచమండలమునఁ బట్టము గట్టెన్.

7

సీ. సరసీపునగపునస్సలఖేలనముల సరసగైరికపటాచ్ఛాదనముల
 సహిమాంబునుసారచందనచర్చలఁ దారహారావళిధారణముల
 యంత్రధారాగృహభ్యంతరక్రీడల శశికాంతశయ్యాంతసంవసతుల
 సంతతకరతాశృంఘ్రవీజనముల చిరసాంద్రచంద్రికాసేవనముల
 గీ. స్వాదుఖిర్జూరనారికేళాదివివిధ, సారపానకరససుధాస్వాదనముల
 హితసమీహితగతుల జయించి రపుడు, దంపతులమోఘనైదాఘతాపభరము. 8

ఉ. అట్టినిదాఘవేళ నిబిడాగ్నులు నల్లడలందుఁ బర్వఁగాఁ
 గట్టిగ నేల యంగుళ మొకండ ఘటించి ఖరాంశుమూర్తిపైఁ
 బెట్టినచూడ్కితో హృదయపీఠికయం దమృతాబ్ధిమందిరుక్
 బట్టము గట్టి దుస్సహతపం బొనరించె జగంబు బెగ్గిలన్. 9

పర్వర్తుపర్ణనము.

ఉ. దీపిత మయ్యె నంతట నదీనవయావన మంబుజాననా
 శోపకవాటనిర్ఘటనకుంచిక చాతకనిర్జలవ్రతో
 ద్యాపన మబ్జినీకసనాస్తమయంబు మయూరనర్తనా
 టోపవిధోపదేశకనటుండు పయోదసమాగమం బిలన్. 10

ఉ. చాతకభాగ్యరేఖ జలజాతపరిచ్యుతి పక్వకందళీ
 సూతిచికిత్సకాంగన ప్రసూనశరాసనరాజ్యలక్ష్మీ ప్ర
 ద్యోతనచంద్రమణిపటువిధుంతుదభీషక సర్వజీవజీ
 వాతువు గాన నయ్యె నవవారిధరోదయవేళ యంతటన్. 11

మ. విరహిస్సాంతమనోజపావకశిఖావిర్భూతధూమంబులం
 బరకాసారగతాసితోత్పలకలాపంబుల్ జగన్తండపా
 పరినీలాచ్ఛవితానచేలములు దృష్టదీప్తనిర్వాపణో
 ధ్వరవర్షాగమరాజభద్రకరు లుద్ఘోషించె నూత్నాభ్రముల్. 12

ఉ. వచ్చె ఘనాఘనంబు లివె వల్లభు లేలొకొ రా రటంచు వి
 ద్యుచ్ఛలనోద్యుతద్యుతుల కుల్కుచుఁ ద్రోవలు నిక్కి చూచి వా
 పుచ్చక నెవ్వగ న్వగపు పుట్టఁగఁ బాంథసతు ల్నిగుడ్చుపె
 న్నెచ్చనియూర్పుల స్విరిసె విన్నపయిం బ్రథమాంబువాహముల్. 13

క. నీరం బప్పుడు నూతులఁ, బూరించె నటంచు నేల పొగడఁగ? నాక్రొ
 క్కారుతటి బాష్పవర్షము, పూరించెం బాంథకర్ణపుటకూపములన్. 14

సీ. కేళీనటర్జేహకేళికేకారవోస్తేషంబు చెవులఁ దేనియలు చిలుక
 నిభీనవార్జితగర్జితారవోల్లసనంబు క్షేయఁ గాఁగిటిబిగి నినుమడింప

- ధారాశనవనవోద్ధామసౌదామని ప్రభవించుటలుకలఁ బాయఁ ద్రోవ
మణిగవాక్షనిరీత్యమాణవాసనధనుర్విభవముల్ చూడ్కులవిం దొనర్పఁ
- గీ. జంద్ర కాంతావళికనిష్కందమాన, నీరధారాపరంపరానిష్ప్రియత్న
యవనికారమృకనకహర్త్యములయందుఁ, జెందు దంపతికులము వార్షి కసుఖంబు.
- మ. శ్లథవేణీభర మై మహోష్ణబహునిశ్వాసానిలంబు వ్యయ
త్పథముం గ్రాఁపఁగ మోము లెత్తి తము నుద్యద్దెన్ము లై చూడఁగాఁ
బధికస్త్రీనయనాబ్జతోణవిగళదృష్టాంబుబిందుచ్ఛటల్
ప్రథమాంభకణికానిపాతము లగుంబ్రావృట్టయోదాళికిన్.
- 16
- గీ. ఒదరి విరహుల నులకింప నోపెఁ గాని, యరులకఁమి బయళ్లంద యేగెడునభి
సారికలశంక గొలుపంగఁ జాల వయ్యె, నూర్జితము లై నఘనకాలగర్జితములు.
- 17
- చ. చలిఁ బడి యున్న పేరలుక శయ్యపయిక్ మొగ మీనికాంత లా
తొలుకరివేళకామజయదుందుభిఘోషమువోనిగర్జకుం
గళవళ మంది బిట్టు తముఁ గాఁగిటఁ జేర్పఁగఁ బ్రాణవల్లభుల్
దెలియఁగ నేర రాత్తులఁ దదీయవిశుద్ధవిదగ్ధభావముల్.
- 18
- క. ఇక్కువ చేయఁబగలును, నొక్కటిగ మొయిల్లు పర్వి యుండినయపు డా
క్రొక్కారుకలిమి యే మన, నిక్కిన నందుకొనవచ్చు నింగిఁ దలంపన్.
- 19
- ఉ. క్రూరతటిత్కృపాణవతి రూఢబలాకకపాలమాలికా
హరిణి నిర్నివారణవిహారిణి కాళిక కాళికాగతిక్
దారుణలీలమై భువనదాహకుఁ డై ననిదాఘదైత్యు నం
భోరుహమిత్రు పేరితలఁబుచ్చుక మ్రింగె విచిత్రవైఖరిన్.
- 20
- క. పిరిగొనుతొలుకరిమొగుళుల, భరితాంధంకరణమునకు బాసట యయ్యెన్
బురివిచ్చి యాడునెమళుల, నిరస్తతాపింఛసింఛనిర్భరదీప్తుల్.
- 21
- క. నిర్భరగతిఁ గరకాసం, దర్భంబులు రాలె నంత ధరపై జలదా
విఠాభవమగ్నహంసీ, గర్భస్రవదండపిండఖండము లనఁగన్.
- 22
- క. కుంభీనసములు ద్రేలిన, గుంభనమునఁ గుంభిహస్తగురుతరధారా
రంభమున రేయుఁబగలున్, గుంభద్రోణములు వట్టి కురిసె న్వానల్.
- 23
- వ. ఇట్టివర్షాగమంబున.
- 24
- గీ. జలధరంబులు గురిసె నాసారవృష్టి, బయటఁ బద్మాసనస్థుఁ డై పల్లటిలని
యత్తపోధనవర్యుపై నతని కదియ, చిరతపోరాజ్యపట్టాభిషేక మయ్యె.
- 25

— హేమంతర్తువర్ణనము. —

- ఉ. అంతఁ గ్రనుంబుతోడ శరదంతమునం బరిముక్తమై జలం
బంతయుఁ జెల్లుటం జలక పై తెలు పైఁమొయిల్లు గాడ్పుచే

- నెంతయు ధూళి యై విరిసి యీగతిఁ దూలె నొకో యనంగ హే
మంతమహోదయంబున హిమంబు తమంబుగ ముంచె లోకమున్. 26
- క. కలయ జగ మెల్ల ముంచిన, బలు వగునమ్మంచులోన భావింపఁబడున్
వెలుగులతేఁ డొకవేళ, న్వేషపుఁదెరలోనిదర్పణంబును బోలెన్. 27
- క. దీపితముక్తాహారముఁ, బాఁసినదోషంబు తలఁపువాటినఁ బశ్చా
త్తాపమున నొక్కొక్క సతులకుఁ, బాపటము త్రియము లయ్యెఁ బ్రలేయంబుల్. 28
- క. నలువ దొలంగుట కుల్కుఁచుఁ, బులకలు పుంఖానుపుంఖముగ భీతి మదిం
దలకొనఁ ద్రిలోకి వడవడఁ, జలియించెన్ శిశిరనూత్న సంగమవేళన్. 29
- క. చెప్ప నశక్యం బగుచలి, యప్పతిలం బాలవృద్ధయువజనములకుం
దప్పక శరణము లయ్యెం, గుప్పసములు ముర్దురములు గుచకుంభములున్. 30
- ఆ. అట్టిశీతవేళయందుఁ గుత్తుకబంటి, నీటఁ దపముచేసె నిష్ఠ నతఁడు
నిజతపోగ్నివలన నిఖిలలోకము శీత, భావ మెఱుంగ కత్తఁ బరితపింప. 31

—నారదుఁడు మాంధాతృతపశ్చరణము నింద్రుని కెఱిగించుట.—

- గీ. ఇట్లు దప మాచరింప మహేంద్రుఁ డున్న
కొలుపునకు నేగి కయ్యపుఁ గూటితపసి
యతఁడు గావించుపూజన మంది కలదు
చింతనం బొందు వలయు నేకాంత మనిన. 32
- క. ఏకత మని వినిపింపఁగ, నేకతమో? యనుచు సంశయించుచు వేవే
పాకాఁకొల్ప వీడ్కొని, యేకాంతమనందు నతని నే? మని యడుగన్. 33
- క. ఓయమరేశ్వర! యిట ము, న్నేయగములఁ గనియు వినియు నెఱుంగము వినుమో
హా! యిదె మాంధాతృమహీ, నాయకుఁ డుగ్రముగఁ దప మొనర్పఁగఁ గంటిన్. 34
- గీ. ఆతులయోగసమాధిచే నత్తపస్వి, నిశ్చలుం డని వేఱి వర్ణింప నేల
యతనిఁ గనుఁగొన్నయంత నత్యద్భుతముగ, నిశ్చలుం డెంతవాఁ డైన నిర్ణరేంద్ర! 35
- గీ. తలఁపులోపక్షకోర్కి తీషలు ఫలంప, మొదలఁ దగఁ బల్లవించినమరువుచూపు
సంతతస్నాననియమైకశాలి యతని, పాటలాంశుజటాచ్ఛటాప్రాంచలములు. 36
- ఉ. హిచ్చుతపోగ్ని యప్పు డపు డీనెడుపిల్లలువోలె నల్లడం
జిచ్చు లెలర్ప నుంగుటముచేతన నిల్చి భిరాంశుమూర్తిపై
వెచ్చనివేళఁ బ్రత్యహము విచ్చి తనర్చుట గాని మోడ్పమిన్
నిచ్చయ మమ్మహామహుని నేత్రము లబ్జము లౌట పాసవా! 37
- ఉ. కర్తవు గాన నిక్కముగఁ గన్న తెఱం గెఱిగింతు నీకు సా
ర్వక్షుకపుష్పసంపదల రంజిలుతద్వనవాటి నందన

స్ఫూర్తి వహించు నిట్లు బలసూదన తావకలక్ష్మీ తత్తప
స్ఫూర్తికి మెచ్చి తాన చనఁ బూని పదం బిడి యున్నదో సుమీ!.

38

గీ. ఆసమసింహాసనస్థుఁ డై యఖిలరాజ్య
వైభవంబులు గైకొంచు వఱలువాఁడు
నియతిమై గాలి గ్రోలెడు నేఁడు నహహ!
యధిప! యతఁడు మహాభోగి యగుట నిజము.

39

ఆ. కోర్కె ప్రేరకమునను గులశైలమునుఁ బోలె, నిశ్చలత నతండు నిలిచెఁ గాక
భృశతపంబువలనఁ గృశఁ డతం డొకమంద, పవను చేత నెగసి పాఱఁ డెట్లు?

ఉ. శిష్టగున తపస్విజన శేఖరుఁ డుగ్రతపంబుచే బస
భ్రష్టునిఁ జేయఁగాఁ దలఁచి బ్రహ్మహరారుదులలోన నొక్కయు
తక్రష్టనిమిఁదఁ దాను జగతిం గలవైరము గొంట యెల్ల వి
స్పష్టము గాన లేదు మృగజాతివిరోధము తద్వనంబునన్.

41

క. ఏల పలుమాట? లనిమిష, పాలక! యెల్లింట నేఁట ఫలియించుఁ దదు
తాలతపకల్పకమున, రాలెడువడపిందె నీదురాజ్యం బనఁగన్.

42

గీ. భిచరవర! చెప్పితిమి నీకుఁ గన్న తెఱఁగు, చిత్తగింది ప్రతిక్రియ నేయు మిపుడ
యనుచు వీడ్కొని నారదుం డరుగుటయును, డెందమునఁజాలఁగలఁగి పురందరుండు.

❦ ఇందుఁడు మాంధాతృతపంబుఁ జెటుప నచ్చరలం బంపుట. ❦

క. మంత్రుల దిక్పాలుర నయ, తంత్రజ్ఞులఁ బిలిచి కూడి తానుఁ వారుఁ
మంత్ర పరులై తదీయని, యంత్రంబునఁ బిలువఁ బనిచె నపు డచ్చరలన్.

44

సీ. విధివత్సమాపితవివిధయజ్ఞఫలంబు లుంకువ యైనయేణాంకముఖులు
పటునంగరాంగణప్రాణదానంబులు రోవెల యైనమెఱుంగుఁబోండ్లు
నిరుపమతమతపకపరమపుణ్యంబులు కట్టడ యైనశృంగారవతులు
కల్పాకతీవ్రనైకవ్రతాచరణముల్ మూల్యంబులైనయంబుజవదనలు

గీ. పట్టుఁగొమ్ములు రమణీయభావములకు, జన్మభూములు తారుణ్యసంపదలకుఁ
బ్రాప్య దేశంబు లతులాభిరూప్యములకు, వచ్చి రచ్చర లనిమిషస్వామికడకు.

45

ఉ. పంకదుహాయతాక్షులు శ్రపావినయంబుల తెప్ప పాటునం
బొంకము చూపుచూపుగమిఁ బూజ యొనర్చుచు బాహుమూలదీ
ప్యంకురహేమనిష్కనిచయంబు లుపాయన మిచ్చి కంకణ
క్రేంకృతు లుల్లసెల్లఁగ మొగిడ్చిరి చేతులు దేవభర్తకున్.

46

గీ. జంభరిపుకొల్వ రంభాదినతులచేతఁ, బంచసాయకసాయకప్రాయ మయ్యె
వారిఁ గనుఁగొన దిక్పాలవరులమనము, పంచసాయకసాయక ప్రాయమయ్యె.

47

క. ఉల్లము వే త్రొనముడు, వ్వల్లభుఁ గని రంభ యపుడు దప్పక రామా

పల్లవకరముఖవీణా, వేల్లితతానప్రతానవినిమయఫణితిన్.

48

ఉ. దేవ! సురాధినాథ! భవదీయమనోబ్జమునందు వింతగా

నీవిధిఁ జింతిలంగఁ గత మెయ్యచి? నేఁడు తపోనిమిత్త మెం

దేవేడవార్తగల్గెనొ యదేనిఁ దపోధనశుద్ధచిత్తము

క్తావలి గ్రువ్వఁ గా గుణము తొట యెఱుంగవె మత్కటాక్షముల్!

49

సీ. పంచాగ్నిశిఖలచేఁ బరితపింపనివారి విరహాగ్నిశిఖలచే వేఁచి విడుతు

వర్షాంబుధారలవడిఁ గలంగనివారి మోహదృగ్ధారల ముంచి కలఁతు

మంచుచిల్కుటకు రోమాంచ మొందనివారి ననుపు పుట్టింతు లేనప్పు చిలికి

సతతోపవాసు లై చవులు డించినవారిఁ దవులింతు నధరాన్మృతంబుచవులఁ

గీ. గాదు లత్యంబు నాకు లోకత్రయంబు, పలుక నేటికి బహుగుతాపసులకథలు?

నన్నుఁజూడక నాపేరు విన్నమాత్రఁ, బల్లవిపవె రాతిరూపంబు లైన.

50

గీ. కార్య మెఱిగినఁ దీర్చియ కాక నీదు, సన్నిధికి వత్తుమే మేము జంభమధన!

యింక నైనను బంపు మమ్మితమూడి, మృగ్య మగుఁ గాని జగతి వైరాగ్యపదము.

చ. అన విని సంతసించి త్రిదశాగ్రజి లోనికలంకు దేటి యా

నన మెగయించి మించి చిఱునప్పు దొలంకెమసాదరావలో

కనములఁ జూచుచుం బలికెఁ గామిను లిందఱు మీ రమోఘసా

ధనములు గల్గ నాకుఁ గలదా మదిలో నణువంత వంతయున్?.

52

క. పోలించి చూడ నఖిలో, త్తాలం బగునాకనామదైవతలక్ష్మీ

లీలాసౌధము నిలిపిన, మూలస్తంభములు గారె? ముద్దియలారా!.

53

గీ. ఆద్రిపక్షాభిహతిమాత్ర కశని గాని, యహహ! ప్రతిపక్షపక్షాభిహతికి నెల్ల

సంతతము మాకు నమ్మినసాసనంబు, చలితభవదీయవీక్షణాంచలము గాదె?.

54

ఉ. ఆరసిచూడ వేదములయట్ల మనంబునఁ దోచి యున్నశృం

గారరసాధిదేవతలఁ గంజవిలోచనలార! మిమ్ముఁ బెం

పార సృజించెఁ గాక తనయంతన యేని గణింప నెట్లు లం

భోరుహసూతి మీభువన మోహనరూపవిలాససంపదల్?.

55

ఉ. గట్టిగ నెట్టిచోట ధృతికంకటముల్ విదళింప నేర్చు మీ

యట్టియ మోఘసాధనములందుటఁ గాక జగత్త్ర యీజయం

బెట్టు ఘటించు మన్తధున? కింతయు నిక్కువ మిట్లు గానిచోఁ

బట్టినఁ గందుపువ్వు లొకభాణములే యలశంబరారికిన్.

56

- ఆ. ఇట్టిమిముగుటించి హీనకార్యం బైన, మాకుఁ బ్రళయ మనుచు మగువలార !
భయ మొనర్చెఁ గానఁ బనిచెద నొక్కకా, ర్యమున కరుగవలయు నదియు వినుఁడు.
- వ. మహీమండలంబున నయోధ్యాప్రాంతంబునం దమసాసరయూమధ్యంబున మాంధాత్య
మహీషరాగ్రణియుగ్రతపం బొనరించుచు నున్నవాఁడు. అతనినివృథ నంతరాయంబు
ఘటించి రండు పొం డని సంభావించి గంధర్వులం గాపుగాఁ జన నియమించి
వీడ్కొలిపిన. 58
- గీ. ప్రమదమునఁ బొంగి పాణిపద్మములు మొగిచి, యేగు దెంచుసువర్వపర్వేందుముఖుల
విభునికంటె నపూర్వభూవిహరణేచ్ఛ, లపుడు పురికొల్పె విజయప్రయాణమునకు 59
- క. సురరక్షణీజనవిద్యు, త్స్ఫురణావిర్భావమునకు సూచక మగుచున్
మొరసెం దత్పాస్థానిక, మురజధ్వనిగర్జ లఖిలమోహనభంగిన్. 60
- గీ. స్తనితగతశంఖమర్దశద్వానమునకు, నుబ్బి పురివిచ్చి యాడుమయూరశిశువు
కడప దిగకుండి యానవిఘ్నము ఘటించె, బయనమైవచ్చునొకమరుత్పద్మము 61
- ఉ. పల్లభుహస్త మూఁది సురవారవిలాసిని యొర్తు వచ్చి శో
భిల్లువిమాన మెక్కి మణిభిత్తిపయిం దననీడ దోచుటం
బల్లవధూర్తు మున్నుగ నపత్ని నయించితె యంచుఁ గిన్ననం
బల్లవితాక్షి యై దిగియె భావమునం బరితాప మెక్కఁగన్. 62
- క. శొలికిఁ దగుల్పమి నొక్కతె, మొలనూలు పదాజ్ఞములకు మొరయుచు కాటెన్
ఫలియింపదు పయనం బిది, వల దనుచుం గాళ్లఁ బెనఁగువైఖరి దోచున్. 63
- క. ఉర్విస్థలిపై వేడ్క న, పూర్వవిహారములు సలుపఁబోయెడుతమి లోఁ
బర్వగ శకునము దలఁపక, గర్వంబున వెడలి రమరకాంతాజనముల్. 64
- గీ. ఆజ్ఞభవుపట్టి కంతరాయంబు గొలుప, వెడలి రచ్చర లవ్వేళ వేల్పుబ్రోలు
ఘనతదీయతపస్సమాకర్షణమున, నైంద్రవిభవాధిదేవత లరుగుమాడ్కి. 65
- గీ. వాసపునివీటివారవిలాసవతులు, తీవ్రభానునిఁ గదియ నేతెంచి రంత
నతనిఁ జొరఁగోరి యమవసయందుదాఁకఁ, గ్రమ్మిచను దెంచుబహుచంద్రకళిలువోతె. 66
- క. సరికడచి వచ్చునపు డ, చ్చరపిండు వెలింగె మున్ను సంపూర్ణసుధా
కరమండలమును బోలెన్, ఖరకరబింబమున నేఁడు గలిగెద రనఁగన్. 67
- గీ. పాసి చనుటకు నోర్వ కచ్చరలు నిలుప, వేడి పట్టంగ నిగిడించువిధము దోచ
భానుకరసంచయము తద్విమానరత్న, కాంతిసంయుక్తిదీర్ఘమై కాన నయ్యె. 68
- సీ. బలిదాతృదానసంభవకీర్తిలేఖక మురదైత్యభిత్పదాంబుజమధూళి
విధికమండలుపయోనిధిసుధారసధార జగదండఖండకచ్చక్రయస్థి
మదనభేదనశిరోమందారమాలిక సగరసంజీవనౌషధిమతల్లి
కనకాద్రి దండసంకలితకేతనశాటి హరినభోంతరహారలలిక

గీ. జంభకాసనపురమణిసాలచక్ర, మండలీకృతనిజభోగకుండలీశ
ముచ్యమానవినుత్పనిర్తోకయప్తి, యచ్చరల కంతః జూపట్టై నభగంగ. 69

చ. కనకమయాంబుజప్రసవగంధము లానియు బిందుపంక్తిచే
ననయము దొప్పఁదోఁగియును నభ్రసరిత్పవనంబు లప్పరాం
గనలముఖాబ్జసౌరభము ఘర్తజలంబులుఁ గ్రోలఁ గ్రొత్త లై
ఘనతరలాభముం గలుగఁ గైకొనరే ధర నెంతతృప్తులున్? 70

లే. కూడి జలదేవతలు మమ్ముఁ గూడవచ్చి, రెంతచక్కనివా రంచు నెపుడు వెఱిఁగు
దనుక మిన్నేటఁ దమనీడఁ దారచూచి, ముచ్చటలఁ బొంది రప్పఠోముగ్ధ లపుడు.

చ. త్రిదశతరంగిణిం గడచి తీవ్రతమై దిగి వచ్చి దేవతా
సుదతులయూర్పుఁదాచిచవిచోఁకున వెంటన వచ్చెఁ దేంట్లు త
ద్వదనసనాభివర్గము నవశ్యతఁ బంపఁగఁ బంపు పూని య
న్నదికమలాధిదేవతల నచ్చిననెయ్యరు వచ్చిరో యనన్. 72

ఉ. వచ్చువిమానపంక్తులజవంబున జల్లున మున్ను పాయ గా
వచ్చినవారివాహములు వెండియు వెంటన రాఁ దొణంగె న
య్యచ్చరసిండుఁ జూచి తమ రప్పుడు వాయుట నాత్మకీయవి
ద్యుచ్చయశంకమై తగిలి తోడనె కుయ్యడుమాడ్కి మ్రోయుచున్. 73

ఉ. మందసమీరణక్రియల మార్గపరిశ్రమశాంతిగాఁ బయో
బిందువిముక్తి నింపుమదిఁ చెంపుచు నీడలు సేయఁ దోయభృ
ద్బృందమునందు మెల్లనిగతిం జనఁగా నియమించి రప్త సం
క్రందనవారకామినులు కామగ మైనవిమానసంఘమున్. 74

చ. పొదిగొనుచూడ్కుల నైఱచి పోనిమెఱుంగులు గా నిగుడ్చుచుం
జెదరనిభూషణప్రభల జిహ్మధనుశ్శతకోటిఁ బన్నుచుం
ద్రిదశపురీవిలాసీనులు దెల్లమిగా జనియింపఁ జేసి రం
బుదముల కెల్ల నట్లొకయపూర్వమనోజ్ఞవిలాససంపదల్. 75

గీ. అద్రిశృంగము లనుశంక నధిగమింపఁ, గోరియునుబోలె బలుమాఱు వారిధరము
లాత్త పవనంబుచేత నయ్యమరసతుల, పయ్యదలు దూల్చి కుచములు బయలుపటిచె.

చ. తపమునకుం గుశాసనము దానపువిత్తు ఫలించుపాదు ని
క్కపునుభిసీద్ధి గోరి వెదకం దగునాకర మజ్జలాదివి
ప్రపముల కెల్ల సంబళ మొసంగెడుపాలెము మర్త్య మంత వే
లుపువెలమచ్చెకంట్లకును లోచనగోచర మయ్యె దవ్వలన్. 77

ప. తదనంతరంబ.

78

సీ. సంభవించె నపూర్వపట్టదీగీతులు లలితమంజీరఘశంఘశములు
ప్రాపించె నభినవపరభృతారవములు కాకలీవ్యాహరకలకలములు
బుగులుకొనె నవీనపుష్పసౌరభములు గుంభితాస్యామోదఘమఘమములు
కలిగెఁ దద్ధద్ధనికి నుజ్జ్వలపల్లవద్యుతుల్ శయకు శేశయవికాసచకచకలు

గీ. భూవరాన్వయతిలకతపోనివాస, మగుట నొదవినభాగ్యోదయమునఁ బోలె
నపుడు సరయునదీతీరవిపినమునకు, నమరపురవారలనాసమాగమమున. 79

వ. ఇట్లు తపోవనప్రాంతంబున విడిది గా విడిసి.

80

మాంధాతృతపోవనంబున రంభాదులు శృంగారక్రీడ లొనర్చుట.

మ. కర మాశ్చర్యము గాఁగ నచ్చరలు శృంగారోజ్జ్వలాకారు లై
సరసక్రీడలఁ జొచ్చి రాన్యపతపస్సంస్థాన ముచ్చైరట
చ్చరణాంభోరుహనూపురధ్వనుల నాశ్చర్యానుమోదంబు లై
హరిణీసంఘము దర్భగర్భితముఖవ్యావృత్తి నాలింపఁగన్.

81

సీ. పరిమళంబంటక పరువంపుమొగ్గల కెలయించుతనుగాలిపొలపమునకుఁ
దమలోన జాతివైరము డించి దూర్వముల్ మెట్టనిమ్మగజాతిమెలఁకువలకుఁ
బక్వసార్వర్తుకఫలపుష్పములు గల్గు తరువులనీడలు దరలమికిని
బగలు రే మొగడనితొగలఁ దమ్ములఁ గ్రాలు కొలఁకులు గడ లెత్తి కలఁగమికిని

గీ. వెఱుగు దనుకంగ నిజతపోవిభవ మాత్మ, మెచ్చి పొగడుచుఁ జనుదెంచునచ్చరలకుఁ
జిత్తవీధుల జనియింపఁ జేసి శంక, నపుడు గనుపట్టె యువనాశ్వనృపతిపట్టి. 82

ఉ. చెంతల నంతరాయ మనుచీకటి పైకొననీక లేజ మా
క్రాంతదిగంత మై వెలయ గాడుపు సోకనిదీపమట్ల వి
క్రాంతసమాధిసంగతి నచంచలుఁ డైనతపస్వియందుఁ ద
త్కాంతలయత్నముల్ విఫలకార్యము లై విలసించె నయ్యెడన్.

83

చ. ఒకయడు గెత్తి జంగ యిడ నూరురుచుల్ తలచూపఁ దీవ యం
దుకొన నిగుడ్చుట నికచదోర్లతమూలము చూడ్కిచూఱగా
నకనక కౌను సాఁగి నతనాభి బయల్పడ నీవి జాఱ మీఁ
దికి మొగ మెత్తి యొక్కసుదతీమణి చేరుఁ గోసెఁ గ్రొవ్విరుల్.

84

చ. పదములకెంపునక బయలు పల్లవితంబుగ రాకపోకలక
పదనముతీవఁ జందురునివైఖరి చూపఁగ దూఁగఁదూఁగఁ బ
య్యద పలుమాఱు గాలి నెగయం జనుగుబ్బలు తొంగిచూడఁగాఁ
ద్రిదశపథూటి కేటొకతె తీవల నుయ్యల లూఁగె వేడుకన్.

85

చ. కొలఁదిగ నీడ్చి యీడ్చి కొనగోళ్ళ మెఱుంగు దుఱంగలింపఁ గా
వలఁదల దాపల న్నిగిడి వాలికచూపులు తీఁగె సాఁగ గు
బ్బలయిరుగ్రేవల న్నఖరపంక్తి బయల్పడఁ జేతు లార్చుచున్
వెలఁది యొక రై కట్టెదుర వేనలి చి క్కెడలించె సోలుచున్.

86

ఉ. పట్టినహస్తకాంతి మును పల్లవితం బగువీణె పాటచేఁ
బుట్టుచిగుళ్ల రెట్టి యగుపొల్పు వహింప మొగంబుతావికిం
జుట్టినతేంట్లకున్ శ్రుతులు చూప సుధారసధార పాఠకం
బట్టి మృదుస్వరం బెసఁగఁ బాడె నొకర్తు మనోజ్ఞభంగులన్.

87

క. ఈరీతి వివిధమధురా, కారంబులఁ దమవిలాసగరిమలు నెఱపన్
మేరుగిరిలీల మలయస, మీరణగతులకునుబోలె మెదలక యున్నన్.

88

సీ. కుసుమపల్లవభాసీకుంజపుంజంబులు రత్నచిత్రితమందిరంబు లయ్యె
నుత్తాలదరణీరుహోత్కరస్థలములు నవమణిస్తంభమండపము లయ్యెఁ
బావనస్నానార్థబహుపల్వలంబులు కృతకకేళీసరోవితతు లయ్యె
విహరమాణానేకవిధశకుంతంబులు తరుణపారావతద్వయము లయ్యెఁ

గీ. దీప్తనియమానుకూలప్రదేశ మైన, యర్కకులమాళి నివసించునాశ్రమంబు
హరిరతిభేలనోచితహర్త్య మయ్యె, మఘవదిందీవరాక్షులమాయవలన.

89

ప. ఆనంతరంబ సమయసముచితసన్తార్థధూపలేపస్రగ్భరిప్రకరవర్ణనోపశోభితం బై తప
స్విరంగంబు విలాసినీలాస్యరంగం బగుచు లోకవిలోచనోత్సవంబు నాపాదింప నను
రూపరూపానవద్యవాద్యధ్వనులతోడ నవినూత్నవిచిత్రయవనికాభోగంబు నభోభా
గంబు నలంకరించె. నృత్తవిద్యాచాతుర్యధుర్యుం డగునాచార్యుండు కట్టెదుర మధు
రగంభీరస్ఫుటాక్షరంబు గాఁ బుష్పంజలిక్షేపణంబుతోఁ బ్రస్తుతోచితదండలాస్య
ప్రస్తావంబు చూపి యవనికాపనయపూర్వకంబుగా పోడశాష్టచతుర్ద్వయద్వయైక
క్రమసంఖ్యాకంబు లగుమృదంగ కాహళ కాంస్యతాళహుడు క్కాకరడావాద్యవిశే
షంబులయందు నేకైకమేళాపరవాదనోపరిపరిస్ఫురితంబుల గుఱిగవణిలాగు మోడి
బంధవతికుండల్యాదివాదనభేదంబుల వివిధమధురగంభీరఘోషంబు లఖిలచేతనశ్రవ
ణేంద్రియమోహకంబు లయ్యె. ఉ ప ర త ము రజకరడాహుఢక్కాదినాదంబులు
నతిచతురవాంశికోపదీయమానతానోపగీయమానవీణాతిపేశలకల క్వాణ ప్రాణాయ
మానంబులం బ్రోజ్వలాలప్తిపూర్వకంబులు నై కాక్వాదిదోషరహితకలకంఠీకంఠ
గీయమానగేయంబు లనుపమేయంబు లై నిఖిలచేతనాచేతనస్తావకంబు లయ్యె. మల
యపవనచపలశిలీముఖముఖిరస్థలనలినీకులవిలాసాపహాసకంబు లయి యనురూపాధిక
నూపురఝళంఝుళశిరజితమంజులంబులు గావించి విచిత్రరతిప్రవృత్తంబు లగునేప

ఘౌంతరితపాత్రంబులఁ గించిల్లక్ష్యమాణపదపల్లవాంచలంబులుదిదృక్షుజనహృదయో
 న్నాదకంబు లయ్యె. గవునెన దివిసినం గనుపట్టువిచిత్రచిత్రరూపంబులరూపంబున
 యవనికాభోగంబు నవనయింపనిశ్శబ్దభూషణంబును నిర్వికృతనియతసకలాంగకంబు
 నగునిజనైశ్చల్యంబు నిర్భరం బై దైవాటి పారవశ్యచ్ఛలంబున పశ్యజ్జనంబులపయిం
 బడం బిరిగొనుప్రవాళదండికాద్వయామండితపుష్పాంజలివిలసిత లగున ర్తకీపరంపర
 లఖిలచేతనచేతోవలోకనగ్రాహంబు లై యావిర్భవించె. ద్రష్టుజనకౌతుకావేశోద
 యసమర్పితకర్పూర ధూపోపమాన పునఃకల్పితాతీసుక్ష్మయవనికావ్యపాయంబున
 లఘుమేఘావృతి దొఱంగి మెఱుంగెక్కుకారదనక్షత్రంబులచందంబున నిర్నిమేష
 నిరీక్షణపాత్రంబు లై పాత్రంబులనురూప నేపథ్యస్ఫురితంబులు సమపాదస్థానకస్థి
 తంబులుంగీతానుగుణాకంపితశిరస్కంబులునగుచువిలాసగతింబుష్పాంజలిక్షేపణంబొన
 రించి నిఖిలలోకవిలోకనోపాస్యంబు లైనదండలాస్యంబులకు నుపక్రమించి రఘ్వు
 శిరోవక్షఃకరపార్శ్వకటిపదాభిధానంబుల నేత్రభ్రానాసాహనుకపోలాధరనామ
 ధేయంబులం గ్రీహబాహుతుండోరుజానుజంఘానామంబులం గల్గునంగోపాంగప్ర
 త్యంగంబుల తాళలయానుకరణవిశిష్టచేష్టావిశేషంబులయందుఁ బ్రత్యేకంబ యథో
 క్తంబులగు త్రయోదశవిధశిరఃప్రయోగంబులు పంచప్రకారవత్తోవిలసనంబులు చతు
 ష్షష్టిధేదప్రశస్తహస్తాభినయంబులునంగుళిక్రమవర్తనోపచితచతుర్విధహస్తాభినయాం
 తరంబులుం బంచపార్శ్వవిభ్రమంబులుం బంచవిధకటినటనంబులు నవసంఖ్యాకరచ
 రణవిన్యాసంబులు జతుర్భంగికచరణవిన్యాసాంతరంబులునుం బంచప్రకారవత్తోవిలస
 నంబులును షట్త్రింశద్బుష్టివిశేషంబులు నుపాంగధేదోక్తచతుర్విధముఖిరాగయోగం
 బులు నష్టధాబహుస్ఫురణంబులుఁ బంచప్రకారోరుసంచలనంబులును సప్తవిధజాసు
 విలాసంబులును బంచవిధజంఘాప్రవర్తనంబులును మెడియు దండలాసకాంగోక్తకం
 బులగుత్రింశత్థానకంబులు త్రింశచ్ఛారిధేదంబులు భ్రమరిసప్తకంబునుం గరణవింశ
 తియు నంగహారదశకంబునుమఱియు ముఖరసముఖసౌష్ఠవలలితభావకౌతుక్యనుమాన
 ప్రమాణయుంకారవాసురేఖితాంగానంగడాలధిల్లాయీనవణికిత్తుతరహారోల్లాసవేవత
 ననిలయపయపాటనుసంధిస్థాపనచొక్కినామంబులం గలుగులాస్యాంగచతుర్ద్వింశతివి
 శేషంబులు నాదిగాఁ గలుగునసంఖ్యేయాభినవాభినయంబులు యథాక్షణంబులు
 యథాక్రమములు యథారసంబులుం గా నృత్యప్రవర్తనంబున నభినయించుచుఁ
 బాత్రగుణవ్యక్తిప్రయుక్తంబులు శిల్పవైచిత్రీసమాలోచనసూచకంబులుం బరస్పర
 సామ్యలక్షీప్రదర్శకంబులు బహుపాత్రోపయోగప్రయోజనంబులుం గ్రియామాతృ
 ర్యమాధురీధురీణంబులునుసభ్యనేత్రచమత్కారకారకంబులు నైసమవిషమధేదద్విధా
 కారంబు లగువివిధవిచిత్రబంధప్రచారంబుల విలసింపం జొచ్చి రందునూర్వశియుం
 బూర్వచిత్తియు మేనకయుసహజన్యయుంబ్ర మ్లైచయునను మ్లైచయుఁ బురిజికస్థ

లయుఁ గృతస్థలయు విశ్వాచియు ఘృతాచియు మనోరమయు రంభయుఁ దిలోత్తమ
 యుఁ జంద్రరేఖయుం బరిచమాడయు మిశ్రితయు మిశ్రకేశయు మొదలుగాఁ
 గలిగినచతుర్దశవంశావతీర్ణంబులు షోడశకోటిసంఖ్యాకంబులు తుల్యరూపవయో
 విభ్రమంబులై చరింపఁ బ్రపంచమనోవంచకంబు లగుదివ్యాప్సరోజనంబులు శంబ
 రారికిం దోడుచూపుచుఁ దదీయమూలబలంబు చందంబునం బర్జన్యునకుఁ
 దోడుచూపుశంపాపరంపరలవిధంబున వసంతునకు నెన్నిక యిచ్చుపుష్పలతికలవిలస
 నంబునం గ్రమంబున జతుర్వష్టషోడశద్వాత్రింశచ్ఛతుష్టష్ట్యాద్యుత్తరోత్తరగణనా
 వృద్ధివిశేషంబులం బక్తిబంధబంధురగతి నద్భుతాద్భుతంబుగానావిర్భవించుచుదండ
 యుగ్తంబుల నంజలిపుటంబులు ఘటియించుచుఁ బరస్పరసామ్యఖ్యాంబునం బోలు
 చుచు నితరేతరస్థితస్థలవినిమయంబు చూపుచు నిరంతరనూపురఝశంఝశశింజిత
 మంజులంబుగా సవ్యాపసవ్యపార్శ్వంబులం గ్రమప్రసృతపార్శ్వప్రచారంబులు
 గొలుపుచు వాద్యతాళయతిమానంబు లాకర్ణించుచుఁ దదనుగతంబు గా నర్త
 నౌత్సుక్యజచిత్తవికారానుకారం బగుశరీరపారవశ్యంబు నెఱిపుచు నాకులపర్తనంబు
 లంబ్రవర్తించుచు మండలప్రచారంబులసంచరించుచువాద్యానుకృతంబులుగా దండ
 తాళంబు లిచ్చుచు నాభిముఖ్యపరావృత్తముఖంబుల దండతాడనంబులు గావిం
 చుచు వాద్యతాళానుకూలంబుగా నితరేతరదండానువిధస్థానకంబులు సంఘటించుచు
 హస్తచలనవలననర్తకీపర్తనంబులనర్తించుచు లయత్రయసమన్వితంబుగా వివిధబంధ
 బంధురప్రచారంబుల విహరించుచుం గేవలయతిమానంబున నృత్యబంధప్రవర్తనం
 బుల విలసించుచు నృత్యప్రయోగబంధప్రయోగంబులు రెంటియందు నాదిమధ్య
 నిర్వాహంబులం గ్రమంబున మృదుమధ్యద్రుతగతిభ్రమరీవిశేషంబులం బగిభ్రమిం
 చుచుఁ బ్రతిగతినమాపనంబున నతికోమలంబుగా స్థానకోపక్రమంబు నెఱిపుచు నుప
 క్రాంతభావంబుల రసోత్తరంబుగాఁ గళాసించుచుఁ బ్రవృత్తైకమార్గంబు నందంద
 యమందరసోదయవశంబున నూత్ననూత్నంబుగా ననుక్తవిచిత్రాంతరమార్గాంతరం
 బులం బ్రపంచించుచు బుజుచతుష్కచక్రాకారగతిత్రయీప్రార్థంబులు పరస్పర
 వ్యతిలంఘనమార్గరూపంబులు నై సారిచంద్రకళాబంధుసారమురడిహంసలీలారథాం
 గాభరణనారాయణవల్లభ చతుర్ముఖరంగలక్ష్మీరంగమనోహరాదిశవిధమధురానవధిక
 బంధప్రచారంబులనెఱియింపజొచ్చిరి. ఇవిధంబున సౌందర్యంబులకు సాఫల్యంబును
 దారుణ్యంబులకుఁ గృతార్థతయు లావణ్యంబులకు నుత్తేజనంబును విభ్రమంబులకు
 నుపాదానంబును నేపథ్యంబులకు విషయంబును నై నర్తకీవిలోకనజనితం బైనశృంగా
 రంబునుం దదీయవివిధాపూర్వనృత్యబంధవిషయం బైనయాశ్చర్యంబును దదన్యలాసి
 కాంతవిషయం బైనహాస్యంబును దదితరవిషయం బైనబీభత్సంబునుదదీయసయోధ
 రభరభుగ్నావలగ్నశంకితభంగీవిషయంబైనభయానకంబునురసాతిరేకసద్యస్సమీహిత

తత్పరిరంభ్యదౌర్లభ్యవిషయం బైనకరుణయుఁ దదవలోకనవిరోధినిరసనవిషయంబు
తైనవీరశాస్త్రంబులును ఉపద్రష్టలయందుఁ బరిస్పృష్టంబులు గావించురాసక్రీడావిశే
షం బైన యాదండికాచృత్తంబు యతిమానమానితం బగుట సుకవికవితయుంబోలె,
భ్రమరీ విహారమనోహరం బగుట వసంతాగమంబునుం బోలె, ప్రకటితకరణపాటవం
బగుట యావనోదయంబునుంబోలె, బహువిధబంధబంధురం బగుట నిధువనక్రీడ
యుం బోలె, నిశ్చలీకృతనభశ్చరవిమానంబును నిర్దుక్తదూర్వాచర్యణమృగీసంతానం
బును పల్లవితవస్థాణుకులంబునుం బరిస్రావితపరిసరనగోపలంబునుం గా విశ్వసమై
హనం బగుచుఁ బ్రవర్తింపం గొంతకాలంబున.

90

ఉ. యోగసమాధి చాలి నృపయోగికులాగ్రణి యంత దివ్యకాం
తాగమనప్రయోజనము నాత్మ నెఱింగి బలారికత్పేతో
ద్యోగముఁ గూర్చి న వ్యాలయ నొయ్యన శాంతిసుధానిధాన మై
తీగలు వాటుపార్శ్వగతదృష్టిఁ దగం గలయంగఁ జూచినన్.

91

—ॐ మాంధాతకు నప్పరసలు శిష్య లగుట. —

సీ. రంభ కారంభసంరంభంబు గడివోయె నూర్వశిగర్వంబు ఖర్వ మయ్యె
మేనక తలఁపులోఁ బూనిక దిగఁ ద్రోచెఁ దలఁగఁ దిలొత్తమ తత్తటంబు
నీచ మై తోచె ఘృతాచి యాచరణంబు ఘోష మ్ముడగె మంజుఘోషపలుకు
ప్రమోచనకుఁ బర్వెఁ బ్రహ్లానభావంబు తమియేది కడలకుఁ దారెఁ దార
గీ. కదుపుఁ బాసినహరిణియైకలఁ గెహరిణి, మఱియుఁ దక్కిన వేల్పుఁ గ్రొమ్మెఱుఁగుఁబోండ్లు
కనదహం కారములకు ధిక్కారమైన, నృపతపోధనుచూడ్కి పై నిగుడునపుడు. 92

క. ఆటలపు డెల్లవారికి, నాటలపట్టయినయప్పరోంగనలయెడం
బాటలు నప్పుడు పరువుం, బాటలు నై పోయె నృపతిభాస్కరు నెదుటన్. 93

వ. మఱియు నయ్యచ్చరలు మచ్చరంబులకచ్చు వదలి పంతంబులపొంతువులు గూడక
భావంబులచేవ లుడిగి చక్కఁదనంబులయుక్కు దక్కి చూపులయే పెడలి నవ్వుల
క్రొవ్వు లఱి మాయలచాయ లుడిగి పరుసంబులు సోకినలోహంబులు సువర్ణభావం
బు భజియించినచందంబునం దపగిప్రభావసంపన్నఁ డగునన్న రేంద్రచంద్రునిదృష్టి
పాతంబున నత్యాశ్చర్యంబుగాఁ జిత్తంబులు విషయనివృత్తంబులు వైరాగ్యతత్తంబు
లు నపవర్గమార్గాయత్తంబులు నై యతం డనిసినం జనక తదీయపరిచర్యాతాత్పర్య
పర్యాయంబున.

94

సీ. విటకచాకృష్టికి విసువు నొక్కలతాంగి వేలిమికట్టియల్ విఱిచి తెచ్చు
నధిపుమై ముద్రింప నలయు వేటొకరామ సుదగోళ్ళఁ గుసుమముల్ చిదిమి తెచ్చుఁ
బతియున్నయెడ కేగ బడలుబాలిక యోర్తు పరవనంబుల కేగి పండ్లు దెచ్చు
నెయ్యురు పన్నీట నింప లావణునొక్క నెలఁత తీవల కెల్ల నీరు నింపు

ననుభుఁబల్లవులకు నర్హోపచారముల్ నేయ నేద నూఁదుచిగురుఁబోండ్లు
చిత్ర మైనతపసిశిష్యు లై పరిచర్య, చూపు చుండి రాత్త శుద్ధి గలిగి.

95

క. చిరకాల మిట్లు వారిం, బరిచర్యలు గొని తపస్వి పర్వినకృపమై

మరలం బనిచిన నంతయుఁ, బురందరుం డెఱిఁగి యాత్మఁ బొడమినభీతిన్.

96

ఇంద్రుఁడు మాంధాతపై మేఘముల నంప

బృహస్పతితో నాలోచించుట.

గీ. దిగధిపాలుర నెల్లఁ దోడేరఁ బనిచి, వారు దాను రహస్యవిచారపరత

నుండి వెఱిఁతోడి భయమున నుదిలకొనుచుఁ, బరికె గీవ్వతిఁ జూచి యాబలవిభేది.

చ. నరసురదైత్యజాతిజు లొనర్పరె మున్ను దపంబు ధాత్రిపై?

మరునకు లోను గానిధృతిమంతుఁడు గల్గినఁ గల్గుఁ గాక! శం

బరరిపుబంటుగాఁ గొనుతపస్వియుఁ గల్గునె? చూచునంత న

చ్చర లఁట శిష్యు లైరి వెఱిసంయమియుఁ గలఁడే యి టెన్నఁగన్.

98

ఉ. ఖండసుధాకరాలికలు గాఢవిరక్తిఁ దపస్విశిష్యు లై

యుండిరి పూఁపు దప్పుటకు నుల్లము రోసి రతీశుఁ డిక్షుకో

దండముఁ బుష్పబాణములదండముఁ బాఱఁగ వైచి చేతులం

దండమునుం గమండలువుఁ దాలిచి మస్కరి గాక యుండునే?

99

గీ. కార్య మెయ్యది మనకు నక్కడిఁదితపసి, కంతరాయంబు వుట్టెడునంత గాఁగ

వర్ష మొదచింపఁ బుష్కలావర్తకములఁ, బంపుడమె? యన్న విని నవ్వి పరికె గురుఁడు.

బృహస్పతి యింద్రునకు మాంధాతః శ్యుఁడు గాఁ డని చెప్పుట.

ఉ. కా దనురేశ! కార్య మది కన్గొన బ్రహ్మకు నైన మన్మథో

న్దాదము గొల్పునచ్చరలమానస మింతటిలో విరక్తికిం

బాదుగఁ జూడ నేర్చినతపస్విశిఖామణి మింటఁ బన్నునం

భోదకులొదయంబు నలవోకయ నువ్వున బాఱి నూఁదఁడే.

101

ఉ. అద్రులు మీఁదఁ బడ్డ భర మాటఁ దలంపరు శూలహస్త యై

భద్ర యదల్చి పైకొనిన భ్రాంతి పహింపరు మేర దప్పి సా

ముద్ర తరంగముల్ దిశలు ముంచినఁ జింతిల రన్న వారిదో

పద్రవవృత్తికిం గలఁగఁ బాఱుదురే హరిభక్తినిశ్చలుల్?.

102

సీ. దూషింప నొల్లరు దుష్టాత్మకుల నైనఁ బ్రతి నేయ నొల్లరు పగతు కైన

నభిలషింపఁగ నొల్ల రాత్త దేహం బైన వగవంగ నొల్లరు వొగిలి యైనఁ

బట్టంగ నొల్లరు ప్రాణసంకట మైన నాడించుకొన నొల్ల రలసి యైన

పాదంభ నొల్లరు వశ మైనపని కైన మఱుపెట్ట నొల్లరు చుర్చ మైన

హరిపరాయణులై నమహాత్మజనులు, గాన హరిభక్తినిశ్చలుం డైనయతని
వలనఁ గలుగదు భయ మనువార్త యైన, మనకకా బెల్లచో జీవమాత్రమునకు 102

వ. ఆదియునుం గాక.

103

సీ. ఎవ్వనిమహిమాబ్ధి కేకశీకరరేణు పరమాణువులు పరబ్రహ్మముఖ్యు
లెవ్వనియలవోక కిచ్చలొడలఁపు లీ విశ్వజన్తస్థితివిలయవిధము
లెవ్వనికృత్యంబు లిప్తశిష్టావనా నుగ్రహదుష్టవినిగ్రహము
లెవ్వనినామంబు లెట్టివారల కేనిఁ జిరభవబంధవిచ్ఛేదనంబు

గీ. లమ్మహామహుఁ డాదినా రాయణుండు, దన కొనర్చినతప్పేని దా సహించుఁ
గాని తనభక్తజనులకుఁ గ్రౌర్యమెపుడు, దలచుటయు నోర్వఁ డిది నిశ్చితంబునూనె!

ఉ. కావున నాగ్రహం బుడిగి కంజవిలోచనుఁ గృష్ణుఁ గానఁ గాఁ
బోవుట కార్య మవ్విభుఁడు పూర్ణకృపామతి మిమ్ము నందఱుం
బ్రోవఁగ నత్తపోనియతి పూనిక మాన్పఁగ శక్తుఁ డెన్నన
దేవకులాధిపప్రముఖదిక్పతు లందఱు భీతచిత్తు లై.

105

వ. అట్లుండియు సదుపాయంబు గా నైకమత్యంబు నంగీకరించి యందఱు నప్పుడ కదలి
యుద్దిగిశాభిముఖులై చని చని.

106

ॐ ఇంద్రుఁడు బృహస్పతియనుజ్ఞ చే వైకుంఠమున కేగుట. ॐ

మహాస్థగర. కని రంతర్తగ్నభూభృత్కబళనచటుల గ్రాహసంచాకధాటి
జనితస్వర్ధాభువీచీసముదయలహరీసంభ్రమదోగిపూత్కా
రనిరంతోత్పాతితక్షీరవితతఘనధారాసహస్రస్వభావా
ఖనదీస్వైరోపగూహోద్గతసుఖసుముఖా కారలబ్ధిం బయోబ్ధిన్.

107

త. కని యప్పయగిపయోనిధి, యనుభావంబునకు నద్భుతాహ్లాదమునకొ
మునిఁగినమనములతోఁ గను, కనియఁగఁ గనుఁగొనుచు మాళికంపము లాలయన్.

తే. నిర్తల మగు మహాత్ముల నెమ్మనముల, యోగబలమున వెడదోఁచుచున్నకాయ
యున్నవాఁ డిందుఁ గాపురం బన్న నీప, యోంబునిధినిర్తలత యెన్న నలవి యగునె?

చ. ఉదరగతాభిలుం డగుమహాత్మలనాభుఁడు లో వసించుచోఁ

బొదలుపయగప్రపూరములఁ బొడైదుతత్పరివాహరేఖలై
యొదవి యజాండభాండబహిరూర్ధ్వముల న్నటనంబు చూపునీ
యుదధికులాధినాథుమధురోజ్జ్వలసాంద్రయశోవిలాసముల్.

110

తే. బ్రహ్మరుద్రాద్వివిధరూపములచేతఁ, బరమపురుషుండుబోలె నిష్పాలకదలి
మధుఘృతోదధిలవణాదిమయతఁదాన, పెక్కుమూర్తుల విలసించునొక్కడయ్యు.

- చ. కరుణయ కాక నన్ను నరికట్టఁగ నీ వొకలక్ష్య మెట్టు? రం
బర మఖిలంబు మ్రింగి యుడుపజ్జులఁ గ్రాసెదఁ జూడు మన్నయ
ప్పరుసున నిప్పయోంబునిధి పల్కఱుఁ జెల్లెలికట్టమీఁదఁ బె
ల్లరుదుగఁ బ్రోవుకొల్పెడుమహామలకోపమమా క్తికావలిన్. 112
- చ. పెడఁదలు గాఁగవించుచుఁ బ్రవేశతటంబుల నొగ్గి క్రోలి నో
ళ్లడవఁగ వీపుచిప్ప తెగయం బడి పింజలు వాఱి మింటిపై
పెడలునదీప్రవాహములవెంటనె వెల్వడఁ గాంచు నిమ్మహా
జడనిధిలోనికాబకర్షాషంబులు మ్రింగినగర్భశైలముల్. 113
- ఉ. హేల దలిర్ప మి న్నొరసి హెచ్చుముహుర్లహరీవిజృంభణా
భీలతఁ జూచి ముంచు నని బెగ్గిలి వెల్వడి పోవుబాడబ
జ్వాలల కిప్పయోంబుధి యొసంగుకృపాభయహస్తపజ్జులం
బోలెడుఁ దీరవిద్రుమసమూహశిరఃపతదూర్చి మాలికల్. 114
- చ. ఎడపక యిచ్చుదాతలకు నివ్వలఁ గల్గుచు నుండు నిక్త మి
క్కడలిపయఃప్రపూరము లగణ్యము లై నఘనాఘనంబు లె
ప్పుడుఁ దనియంగఁ గ్రోలికొని పోయి నిరంతరవృష్టి చూపుటం
బొడమినయేఱు లీయదధిపుంగవునందె గమించి కూడెడున్. 115
- తే. విశ్వవిశ్వంభరకు హారవిలసనంబు, దోఁపఁ జేయుచు నున్నది దుగ్ధవార్ధి
యున్నవాఁ డిందు నిందీవరోజ్జ్వలుండు, నాయకస్ఫూర్తి నాదినారాయణుండు. 116
- ప. అని యనేకభంగులం గొనియాడుచుం జని యప్పయగపయోనిధానంబునకు సంతరం
గంబునుంబోని శ్వేతద్వీపంబు లోచనగోచరం బగుటయుఁ బ్రహర్షి తాంతరికరణు
లగుచుం గరకమలంబులు మొగిచి నభోవతరణం బొనరించి బహుసహస్రయోజన
విశాలరమణీయం బైనయమ్మహాద్వీపంబునం జూపట్టు వివిధవిశేషంబు లొండొరులకుం
జూపి చెప్పికొనుచుం గనువారు ముందట. 117

శ్రీవైకుంఠవర్ణనము. ౧౬

- మ. నముచిద్వేషిముఖామరు ల్గనిరి వందారుస్వభూసీలకం
రము నభ్రంకషసాలచక్రనవరత్నశ్రీకృతాశావకుం
రము దౌవారికరుద్ధసిద్ధమునిపూర్ణస్వాపకంతంబు నా
త్తమనగకల్పితనిర్భరాద్భుతభయోత్కంఠంబు వైకుంఠమున్. 118
- క. కని యంతంతట వినయా, వనతశిరస్కు లయి చేర వచ్చిదిశాపా
లనజనితాహంకృతి విడి, పవజోదరపారతంత్ర్యవశగాత్తుకు లై. 119
- సీ. చక్రభూధరకులస్వాములపెంపునఁ గనుపట్టుసాలచక్రములపొడవు
సూర్యాండఖండమునుండుకుంభము లయి రంజిల్లుబహుగోపురములమూరువు

నైకటికంబుమహేంద్రలోకములోని రమ్యహర్త్యవరంపరలబెడంగు
నింగి యింతని తెల్పి నిజకింకిణీధ్వనిఁ జాటెడుకేతనచ్చటలసాబగుఁ

గీ. బురరమాధృతిఘనసారభూష లనఁగ, నమరునుపకంతమణితోరణములచెలువుఁ
జూడ్కిగమి మల్లములతోన చుట్టితివియ, నాననములెత్తి కనుఁగొంచునరిగి మఱియు.

సీ. ప్రసవరసం బాని పద్మినీస్థలములఁ బ్రణవ మావర్తించుబంభరముల
మధురోపవనముల మంత్రరాజము గ్రోల్చు శారికాశుకపికశాబకములఁ
దాపత్రయంబు డిందఁగఁ జిదానందశైత్యము వెదచల్లుమందానిలముల
సాలోక్యసామీప్యసారూప్యసాయుజ్య భంగుల విలసించుభాగవతుల

గీ. సంస్తుతించుచు మెచ్చుచు సంతసిలుచుఁ, గాంచి మ్రొక్కుచు రాజమార్గమున నేగి
ఖచరకులముఖ్యు లల్లంత గాంచి రెదుట, మధుమహాసురవిధ్వంసిమందిరంబు. 121

ప. కాంచి కదియ నేతెంచి భయాద్భుతావహమస్తకవక్షస్థలబాహుచరణాభిరామమూ
ర్తులుం గరాళదంష్ట్రాకరాళాస్యలు వివిధాయుధహస్తలు విచిత్రభూషణాంబర
గంధమాల్యాభిశోభితులు ననుపమానజ్ఞానశక్త్యాదిగుణసంపన్నులు సప్రతిమాప్తవిదై
శ్వర్యధుర్యులు నయుతలక్షకోటిశతకోట్యాదివర్గంబులు నసంఖ్యేయులు నగు
విష్ణుకింకరులును, పూర్వద్వారంబునఁ జండప్రచండాదులును, దక్షిణద్వారంబున
భద్రసుభద్రాఖ్యులుం గుముదకుముదాక్షముఖ్యులును, పశ్చిమద్వారంబున జయ
విజయప్రముఖులును, ఉత్తరద్వారంబున ధాతృవిధాతృప్రభృతులును రక్షింప,
మఱియుం జతుర్భుజులును శంఖచక్రధరులునుఁ బీతాంబరపరికల్పితులునుం
గాలమేఘసంకాశమనోజ్ఞశరీరులును గణసహస్రపరివృతులు నగువైకుంఠవైమా
నికు లనేకులు పరితఃపరిరక్షకులునుం గా, హరహిరణ్యగర్భసనకాదివందనీయంబును
తదీయవాఙ్మానసాగోచరామేయప్రభావైశ్వర్యస్వాభావికంబును సేవాగతపాలితా
నేకసురాసురసిద్ధయోగివరంపరాసంకులప్రాంగణంబును నగునమృతహామందిరంబునం
బ్రాంజలు లగుచు నిలిచి, అవసరం బెఱింగి లోపలికి విజ్ఞాపనంబు చేసి పనిచినపిదప
నాహూతు లై పురుహూతముఖ్యులు హర్షోత్కర్షంబునం బ్రవేశించి, అంత
రాంతరదివ్యావరణశతసహస్రంబులు దివ్యోద్భావనశతసహస్రంబులుం గడచి నడచి,
అనంతరం బాయనంతవికాలరమణీయం బైనయంతర్దివ్యాయతనాంతరంబు దఱిసి
చని, అందుఁ గ్రీడాశైలశతసహస్రోపశోభితంబులుం గోకిలకాఠికామయూరకీరాది
శకుంతకులతోమలకలకూజితసమాకులంబులుం బరితఃపరితపవమానపాదపద్మనానాగంధ
వర్ణదివ్యప్రసవసమగ్రంబులుం గ్వచిత్క్వచిదంతస్థపుష్పరత్నాదినిర్మిత దివ్యలీలా
మండపశతసహస్రాలంకృతంబు నగుపారిజాతాదిదివ్యకల్పకారామశతసహస్రంబుల
చేతను, మణిముక్తాప్రవాళకృతసోపానపరంపరావిరాజితంబులు దివ్యమలామృత

రసోదకపూరపూరితంబులు నతిరమణీయదర్శనరాజహంసాదిదివ్యాండజకులాతిమనో
హరమధురస్వరవాచాలంబులు నంతస్థముక్తామయదివ్యక్రీడాస్థానోపశోభితంబులు న
గుదివ్యసౌగంధికదీర్ఘి కాశతసహస్రంబులచేతను మఱియునుం బ్రవిష్టజనంబులకు నిర
స్తాతిశయానందైకరసానంత్యంబున సకలకరణసమున్నాదంబులు ననవరతానుభూయ
మానంబు లయ్యు నభూతపూర్వంబులచందంబున నవనవవాశ్చర్యావహంబులు నై
నారాయణదివ్యలీలాధారణంబులుం బద్ధవనాలయాదివ్యలీలాసాధారణంబులునునను
వివిధమధురక్రీడాదేశశతసహస్రంబులచేతను పరివృతంబై, దివ్యరత్నమయంబుగు
దివ్యరత్నస్తంభశతసహస్రశోభితంబును దివ్యనానారత్నకృతస్థలీవిచిత్రంబును, దివ్యా
లంకారాలంకృతంబును బ్రతిప్రదేశకృతదివ్యపుష్పపర్యంకవిలసితంబును నిత్యవికచ
నానాప్రసవాసవవాసనాస్వాదమత్తభృంగావళీసముద్గీయమాన దివ్యగాంధర్వపూరి
తంబును జందనాగరుకర్పూరదివ్యపుష్పావగాహితమందానిలానేవ్యమానంబు నగుది
వ్యస్థానమండపంబునందు మధ్యప్రదేశంబున, విశ్వప్రపంచసామ్రాజ్యభారకుఁ డగువి
ష్వక్సేనుండును వెండియుస్వభావనిరస్తసమస్తసాంసారికస్వభావులునుభగవత్పరిచర్యై
కభోగపరాయణులు నసంఖ్యేయులు నగువైన తేయాదినిత్యసిద్ధపరిజనంబులును, యథా
యోగ్యంబుగం బరివేష్టించి నేవింప, గుణశీలరూపవిలాసాద్యనురూపలక్ష్మీసమేతం
బుగాఁ బుష్పసంచయవిచిత్రతమహాదివ్యయోగపర్యంకంబుపై ననంతభోగిభోగాస
నంబున.

122

శ్రీమన్నారాయణదివ్యమంగళవిగ్రహవర్ణనము.

- సీ. ఆత్మప్రదానాహమహామికావయవంబు సౌందర్యపర్వవశంవదంబు
వశదికాముఖగంధితారుణ్యకౌమార మఖిలలోకైకస్వయంసుఖంబు
పశ్యజ్జనేక్షణప్రవణామృతోఘంబు నైజదోరంతరాంతకపురంబు
సిద్ధయోగివ్రాతచేతకప్రపశ్యంబు వందారుదోషసర్వంసహంబు
- తే. కరతలోచ్చయఫలనక్రకల్పకంబు, సర్వతోముఖసౌహృదసంప్లవంబు
నగువిచిత్రమహామహం బౌపనిషద, మమరలోచనగోచరం బయ్యె నపుడు. 123
- తే. ఆదిపూతువప్రత్యవయవములందు, వితతలావణ్యమగ్న మై వెడలలేని
ఖచరతతి చూడ్కి నితరాంగకములు దార, ప్రవణగుణములచేఁజూట్టి తిగిచికొనియె.
- మ. సరసాంభోదము గాఁ దలంతురు రమాసౌదామినీరేఖచే
వరసీలాగము గాఁ దలంతురు మహావక్షస్తటిశోభచే
బరమాంభోనిధి గాఁ దలంతురు చలద్బాహూర్తిసంఘంబుచే
బురుహతాతప్రముఖామరాధిపతు లంభోజాక్షు వీక్షించుచోన్.

125

తే. పరమసుకుమారవిగ్రహస్వర్ణనమునఁ, బూరుషోత్తముదివ్యవిభూషణములు
పులకితము లైన పని రుచిస్ఫూర్తివలన, విస్తయంబున మునిఁగి రవ్విబుధవరులు. 126

ఉ. పానుపుఁబాముభోగరుచిఁ బర్యేడువెన్నెలవెల్లిచేత న
న్దానము గాంచి యంతికరమాతనుకాంతినవాతపంబుచేఁ
గానుక లంది వేల్పులకుఁ గ్రమ్మగఁ జేసె మహాద్భుతంబు నా
సూనకులాస్త్ర తండ్రినునుసోయగపుంజిగిచ్చిచీకటుల్. 127

తే. చిదచిదధిరాజభావై కచిహ్న మైన, కైటభారాతిరత్నకిరీటమునకు
సాహసాక్రమణక్రీడ సలుపఁ బోయి, ఖచరతతిచూడ్కి రత్నలఁ గట్టువడియె.

క. చరణవినతాస్తదాదులఁ, గరుణ విఱికించునపుడ కాని యవనతిం
బొరయనియది యిది పొమ్మని, సురవరు లసురారిమాళిఁ జూచిరి వేడ్కన్. 129

క. నరమకుటరత్నకిరణ, స్ఫురణప్రతిఘట్టనమున భుగ్నాగ్రము లై
మరలి తనుద్యుతులనుమతి, నెరపె సుపర్వులకు విభునినిటచాలకముల్. 130

ఉ. ఆచ్ఛుగఁ బోరిపోరి సగ మై జయ మేది రమాధిపాస్యముం
జొచ్చినచంద్రుగాఁ దలఁచి చూచిరి ఫాలము నోడి తారునుం
జొచ్చినపంకజంబు లని చూచిరి నేత్రయుగంబు భీతిమైఁ
జొచ్చినదర్పణంబు లని చూచిరి చెక్కుల దేవతావరుల్. 131

క. లోలవిలోచనసతతో, ద్వేలకృపాపూరమృదులవీచుల యని ర
వ్వేలుపుఁబ్రోడలు శేషశ, యాభునిఁగఱివంకబొమలయాకృతిఁ గనుచోన్. 132

క. సురుచిరలావణ్యామృత, సర మగువక్త్రమునఁ జపలచక్షుశ్శఘర
స్ఫురణమున నొలయుతరఁగలఁ, బురిణించిరి సురలు విభుని భూవిభ్రమముల్. 133

తే. తెగువ లంఘించి తలచుట్టుఁ దిరిగినవియ్యెఁ నిక్కముగ వీను లవధిగా నిలిచినవియ్యె!
తెలియరా దని మతుల సందియము నొంది, రమరు లవ్విభుదీర్ఘ నేత్రములు చూచి.

క. కేవలకరుణావిషయం, బీవిశ్వము గాన విషయ మెఱుఁగమి నికటి
భావము నొందనివిష్ణు, భూవల్లులు చూచి ముదముఁ బొందిరి దివ్యుల్. 135

క. తిలకోర్ధ్వపుండ్ర కల్పక, విలసన్నవమూలకాండవిభ్రమ మన నా
జలరుహలోచనునాసిక, బలభిత్ప్రభృతులకుఁ జూడ్కిపండువు చేసెన్. 136

క. సితదశనకుందకలిత, స్థితలతికాపల్ల వంబుచెలువున నరుణ
ద్యుతిమధుర మైనకమలా, పతియధరముఁ ప్రీతిఁ దేర్చెఁ బశ్యజ్ఞనమున్. 137

తే. కమలనాభకపోలరంగములయందు, మకరకుండలమణివిభామందహాస
నవపథూవరపరిణయోత్సవమునపుడు, క్రతుభుజులచూడ్కి పెండ్లిపేరఁటము నేసె.

తే. కర్ణకుండలప్రతిబింబగర్భవతులు, గాన సుస్థితపాండూయమానముఖము
లగుట వీనికిఁ దగు నని హరికపోల, రేఖలకుఁ ప్రీతిఁ బొందిరి లేఖవరులు. 139

- తే. కదిసి యంతఃప్రదేశంబు గాచి యున్న, సనకముఖ్యమహాకవిసంస్తవముల
మొదలశ్రీకారములశంక నొదవఁ జేసె, చేవదేవునివీను లాదివ్యతతికి. 140
- క. ఆకృతసామ్యము గల దని, కాకున్నె నయించు దీని ఘననిస్వన మెం
దాకరముచిందమున కని, శ్రీకాంతుగళంబు నూహ చేసిరి ఖచరుల్. 141
- క. సరస్వతీభూనీలా, సరళభుజాగ్రహణనియతసంస్థానపుసం
స్కరణ మని తోచెఁ జూపఱ, కరు దై రేఖాత్రయంబు హరికంఠమునన్. 142
- క. సురకరికటమదరేఖా, దరవరణీయద్రులతలఁ దలపించె నభ
శ్చరులకు శార్ఙ్గజ్యోతిః, పరిచిప్పితవిష్ణుదీర్ఘ బాహార్గళముల్. 143
- చ. ప్రణయకృతోపధానవిధిఁ బ్రాప్తము లై నరమాకళావతీ
మణిమయకర్ణకుండలవిమర్దనముద్ర లయత్నసిద్ధభూ
షణములు గాన నమ్రజనసంభరణంబులయందు బద్ధకం
కణములు గా నెఱింగె మురఘస్థరుబాహువులన్ సురావళుల్. 144
- తే. దీర్ఘదీర్ఘంబు లగురమాధిపునిబాహు, లతలఁ దిరిగి పరిశ్రాంతిగతము లైన
వేల్పుఁబ్రోడలచూడ్కులు విశ్వవిభుని, వెడఁదనిద్దంపుటురమున విశ్రమించె.
- మ. సురరత్నార్థకవాట మైనహరివక్షోవీధి రక్షోభటా
త్కరశస్త్రాస్త్రనిపాతరేఖల నలంకారంబు గా నెన్ని త
త్పరభావప్రథమానచిహ్నములు గా భావించి రీతూపరుల్
సిరినిం గొస్తుభరత్నహారతులసీశ్రీవత్సచిహ్నంబులన్. 146
- తే. తాఁ గృశత్వంబు నొంది సౌందర్యమునకుఁ, బూర్ణభావరిబు గొల్పెడుపుండరీక
నయనుమధ్యంబు పశ్యజ్ఞనంబు పొగడెఁ, బరమపదపోషకులు పేదపడియుఁదగరె?.
- క. ఉదరస్థితలోకత్రయ, పదజనిపరిదృశ్యమానపార్థక్యం బై
త్రిదశాధిపదృష్టివశం, వద మయ్యె మురారిత్రివళివలనం బచటన్. 148
- ఉ. మువ్వరు దేవత ల్పములు మువ్వరు నేకమ వేఱతత్వ మీ
మువ్వరకంటె మీర దను ముగ్ధుల సాత్త్వికారరేఖచే
సవ్వవిధీశహేతుహరినాభిపయోజముచే నెఱింగినా
రవ్విభుదృప్త్యధీనము తదన్యసమస్తము నొట వేలుపుల్. 149
- తే. బహుమహల్లహరీవిజృంభణమువలనఁ, ద్రిజగదంతర్ధి యగురమాధిపమహాభి
మధ్యభాగంబునందు నున్మజ్జదవని, వద్ద మని తోచెఁ దన్నాభిపద్ద మపుడు. 150
- క. తనచెలువున గెలిచి జయం, బున నొకొ శ్రీభూమికరభములచే సంవా
హనరూపసేవ గొనియెడు, నని విభునిమృదూరుయుగళి నరసిరి దివ్యుల్. 151

క. మధుకైటభకుటిలాసుర, రుధిరార్ద్రములై ననాటిరూపము చెలిపెన్
మధుమధనుతొడలు కాంచీ, మధురారుణమణిమరీచిమహితము లగుచున్. 152

క. అభ్రాశ్యామలహరికటి, విభ్రాజత్కనకశాటి వీక్షకులకు న
య్యభ్రంకషకనకనగో, దభ్రద్యుతివిభ్రమంబు దలఁపం జేసెన్. 153

క. శతమఖముఖులకు నిరలం, కృతి యయ్యును నింపు గొలిపె కృష్ణనిజంఘా
ద్వితయ మది యట్ల వృత్తో, న్నతులకు మఱి వేఱ భూషణంబులు గలవే? 154

సీ. వీనిచెల్వము వార్త విన్నభయంబున ప్రీతిగర్భంబులు విరియకున్నె?
కొమ రెల్ల వీనిచేఁ గోల్పడ్డకాహళు లీశులకడ మొఱి లడక యున్నె?
యెదిరి వీనికి నిర్వహింపనికాశాంజు లొరులతమ్మలకు నోరొగ్గ కున్నె?
యొప్పిదంబున వీని కోడినశరధులు హృదయశల్యవృద్ధ నెరియ కున్నె?

గీ. పోయగముచేత బటు వై నసాబగుచేతఁ, బోల్చ నొండొంటిఁ దమలోనఁబోలుఁగాక
వీని కుపమాన ముండునే వేఱ? యనుచు, విభునిజంఘులఁ బొగడి రవ్విబుధవరులు.

తే. ఆదిపూరుషదివ్యనానాఖిలాంగ, పథపథిక మైనదేవతాపతులచూడ్కి
చేరుగడ యైనతత్పదాంభోరుహములఁ, జెందిచరితార్థభావంబు నొందె నపుడు. 155

సీ. పరమనిత్యైకాంతభ క్తసర్వస్వంబు జలజాలయాహ స్తసౌఖ్యసాక్షి
ప్రాభాతికాంబుజప్రస్ఫర్థమానార్థి శింశాన వేదమండీరకంబు
దీనరక్షావిధాదీక్షాకృతక్షణ మాపవర్గికనిరన్యైకపదవి
సంతతశ్రుతిశిఖాసంమృగ్యమాణంబు శాంతసంయమిజనస్వాంతసుఖము

గీ. కరతలోచ్చయసకలార్థికల్పకంబు, సకలచేతనమూర్ధవాస్తవ్యకంబు
వేలుపులచూడ్కి నొడిచి దక్కోలుగొనియెఁ, బరమపురుషునిశ్రీ పాదపద్మయుగము.

ఆ. లీల నంగుళీప్రణాళీముఖంబులఁ, బ్రణతజనుల కమృతరసము గురియు
నదియ కాఁ దలంచి రమరులు నఖరుచి, స్ఫురితమైనవిష్ణుచరణయుగము. 158

చ. పరుసన కల్పకప్రథమపల్లవముల్ మలినంబు శోణసం
స్ఫురదరవిందరాగరుచిపుంజము సంకుచితంబు శారదాం
బురుహకులంబు దీనిగుణముల్ ప్రకటించినచోట నంచుఁ ద
చ్చరణతలద్వయంబునకు జాతమహాద్భుతు లైరి దిక్పతుల్. 159

సీ. విశ్రాణనాభ్యాసవిధికిఁ గల్పనగంబు వికసనావేశంబు వినఁగఁ దమ్మి
శ్రితతాపహృతి నేర్చుమతి నాతపత్రంబు, త్రిజగజ్జయక్రియ చెలువఁ బడగ
చిత్రశౌర్యంబు నేర్చికొనంగ వజ్రంబు నవనతాలంకృతి కరిదరంబు
లతులలావణ్యసుధాబ్ధిఁ గాన యుషంబు నైశ్వర్య మెఱిఁగింప నంకుశంబు

గీ. నాశ్రయించి యున్న నగు నిక్క మిది యని, యుల్లములు దలిర్పనూహ చేసి
రఘురవరులు విభునియంఘ్రితలంబులఁ, జెన్నుమిగులుకుశలచిహ్నములకు. 160

చ. హరుఁడు శిరంబుపై నిడి సమాదరణంబు ఘటించినప్పుడుం

జొరసినకందు కార్యమును బోదొకొచంద్రున! కీమురారిన

చ్చరణము లాశ్రయించునఖచంద్రులు పూర్ణులు నిష్కళంకులున్

హరిసరియాశ్రయంబు గలదా యది దివ్యులు మెచ్చి రాత్తలన్.

161

వ. ఇద్విధంబున నఖిలచేతనచేతోవలొకనలొభసీయసర్వాంగసుందరుండును, నిత్యనిరవ
ద్యనిసర్గదివ్యాదృతాచింత్యతారుణ్యలావణ్యమాధుర్యగాంభీర్యనైర్య ధైర్యాద్యనంత
కల్యాణగుణరత్నరత్నాకరుండును, ఆత్మానురూపసుతుమారసుఖస్పర్శసుగంధబంధుర
దివ్యభూషణభూషితుండును దివ్యమూర్తిధర పాంచజన్యసుదర్శనకౌమోదకీనందకశా
ర్జాదిదివ్యాయుధసేవ్యమానుండునునై, నిజోత్సంగసంగరమాసమాహితాత్మపరస్పర
నిరీక్షణమధుర సార్ద్ర ప్రణయనవ్యతరదివ్యరసానుభవంబునం గాలంబు నంతర్భ
వింపం జేయుచు, మధురగాంభీరభావగర్భితమందహాసవిలాసవికాశితదివ్యవదనా
రవిందశోభానుభావభావితం బగుచు నిగుడునిజదివ్యామలకోమలావలొకనలీలాలస
వాగమృతస్యందంబున నఖిలజనహృదయాంతరంబులునాపూరితంబులుగావింప, సకల
కార్యకారణైకకారణు నశేషచిదచిదంతరాత్ముం బరమాత్ము నఖిలేశ్వరేశ్వరు నసీశ్వ
రు నఖిలైకసాక్షి నఖిలవాఙ్మనసాగోచరామేయప్రభావునిఖిల హేయప్రత్యసీకుం
గల్యాణగుణైకతానస్వరూపుం బురాణపురుషుంబురుషోత్తముంబుండరీకాక్షుసమస్త
చేతనైకాభిగమ్యుసర్వప్రకాశైకనిరతిశయభోగ్యు నాశ్రితవత్సలునాపత్నీఖుననాథ
నాథుం గృపాలీలాపరాయణు శ్రీమన్నారాయణుం గాంచి, మహేంద్రాదిబృం
దారకు లాపాదచూడంబు నాచూడపాదంబునుం గాఁదదఖిలావయవంబులవెల్లివిరి
యునమందసౌందర్యసముత్తేజసద్యోలావణ్యామృతరసపూరంబునాత్మీయనిశ్చలదృష్టి
నాశంబుల వెక్కసంబుగంగ్రోలుచునిరస్తసమస్తాంతస్తావులు నిస్సీమపరమానందజలధి
నిమజ్జమానాంతరంగులుం బ్రకృష్టసంతోషబాష్పధారాప్రాలంబచుంబితోరస్కులుం
బ్రహ్మప్టరోమాంచకంచుకితసర్వాంగులునగుచు నత్యంతసాధ్వసవినయావనతసర్వాం
గంబులతోఁ దదీయదివ్యపదపీతోపాతప్రదేశంబుల నంతంతం బునగపునస్సాష్టాంగ
దండప్రణామంబు లాచరించి లేచి ఘోరితాంజలిబంధంబులతో గద్గదకంఠంబు
లతో నిట్లని వినుతించిరి.

162

❖ దేవేంద్రాదులు శ్రీమన్నారాయణుని స్తుతించుట. ❖

భుజంగప్రయాతము.

నమస్తే సమస్తై కనంతవ్యమూర్తే నమస్తే సమస్తవ్యనాద్యంతకీర్తే

నమస్తే ప్రశస్తోల్బణజ్ఞానమూర్తే నమస్తే నిరస్తాంఘ్రినమాఖిలార్తే.

163

వ. అని వెండియు.

164

క. సేమమున నఖిలచిదచి, త్రోమంబున కాత్మవగచుఁ దోపించుటచే
నేమై పరులై సర్వము, వై మెరసెద నీ వొకండ వంబుజనాభా!

165

క. కారణముకంటెఁ గార్యము, వేరై కలుగమికిఁ గాదె వేదాంతంబుల్
నారాయణ యీవిశ్వము, కారణ మగు ని న్నొకండ కా వచియించున్.

166

క. దిక్కుగఁ బుట్టెద ననునీ, యొక్కమనోరథము మొదల నొగిఁదెలిసి కదా;
యొక్కటి దెలిసినఁ దెలియుం, దక్కటిసర్వంబునను బ్రధానపుఁబలుకుల్.

167

క. దేవతల వీని మూఁటిని, జీవుఁడ నగునేన చొచ్చి చేసెద రూపా
ఖ్యావివరణ మనునీతోలు, భావము గనఁబడిన నినుఁ బ్రపంచము దెలియున్.

168

క. ఆరూఢవేదశిఖిలం, దా రై బ్రహ్మత్వసత్వదప్రముఖంబుల్
కారణము చెలుపఁ జాలక, నారాయణ! నీవిశేషనామము గోరున్.

169

తే. ఈశభవధాత్మకతచేత నెల్లజగము, నొకఁడ యని కాదె భవధాత్మకముఁ గంట
కించనుల 'నేహ నానాస్తి కించ' నాది, వాక్యములు విశ్వవైవిధ్యవారకములు.

170

క. పరమును నపరంబును మఱి, పర మై యపరంబు చెలుపఁ బడుననుశంకన్
బరమేశ! నీకు నధికము, సరియును లే దని విశేషశాస్త్రము దెలుపున్.

171

చ. తివుటఁ బయోధు లేడు గణుతించినచోటఁ దదూర్తి ఘేనదీం
దువులు సమంబు గానిగతి తోయరుహేక్షణ విశ్వ మింకయున్
భవదయుతాయుతాంశశతభాగకళాస్థిత మెట్లు నీసమం
బవు నని కాదె నీకు నిగమామాగ్రము లెన్నెడు నద్వితీయతన్.

172

క. నేసి మఱి తాన క్రమ్మఱి, గ్రాసము గొనునేతపురువుగతి నీకలుగం
జేసినయీవిశ్వమును ర, మాసఖి! మ్రింగుదువు నీవ మరలన్ లీలన్.

173

అ. హా ర్థపద్ధవీధి నాహాంతవాస్తదా, దృష్టగుణవిధానజుప్త మైన
యాపనిషద మైనయలదహరాకాశ, మీవ యగుటఁ గాంతు రీశ!బుధులు.

174

సీ. బోధాశ్రయత్వంబు బోధమాత్రత్వంబు రూపించుచుతులవిరోధ ముడిసి
యద్వితీయత్వంబు నంతరాత్మత్వంబుఁ జాటుప్రాబలుకులజగద ముడిసి
గుణనిధానత్వంబు గుణవిహీనత్వంబుఁ గలిగించుచుదువులకలహ ముడిసి
దేహసాహిత్యంబు దేహరాహిత్యంబు వచియించునొడువులవై ర మణించి

గీ. సాత్వికస్పృతిత త్వంబు సంపదింప, నైకమత్యంబు గాంచుయథార్థవిదులు
తత్త్వమున నిన్నుఁ గనుఁగొని తావకాంప్రి, పద్మముల నేల నిడుతురు చద్దనయన!

క. పరతత్త్వసమన్వేషణ, పరులై వెరవు గలవారు పదిలంబు నీ
చరణములచొప్పు వదలక, తిరిగి తిరోహితుని నిన్ను దెలియుదు రీశ!

176

క. ఊహింప సకలచిదచి, దేహివి నీ వగుట లెస్స చెలిసినమీఁదన్
సోహ మనరాదో! మరి దా, సోహ మనఁగరాదో! బుధున కంబుజనాభా!.177

స్తీ. రూపింపఁబడునీస్వరూప మిట్టిది గదా జ్ఞానంబు నీకుఁ బ్రధానగుణము
పరమేశ! నీజగత్ప్రకృతిభావం బెద్ది యది శక్తి నీకు రెండవగుణంబు
పేర్చితో స్వాతంత్ర్యబృంహితకర్తృత్వ మై శ్వర్య మనఁగ మూఁడవగుణంబు
సకలప్రపంచంబు సతతంబుఁ జేయుచో నలయమి బలము నాలవగుణంబు

గీ. జగదుపాదాన మయ్య నిశ్చలత వికృతి, నందమియు వీర్య మనఁగ నేనవగుణంబు
కార్యకరణంబు నెడ సహకారి నొకటి, నభిలషింపమి తేజ మాటవగుణంబు. 178

చ. గుణములు నీకనంతములు కోకనదోదర! యాదిభారతీ
గణితము లందులోఁ బ్రథమగణ్యము లై చెలువారు నెవ్వి త
ద్గుణములు దార యన్యగుణకోటి సమస్తము గుక్షిఁ దాల్చుదు
ర్గుణగణదూర! నీవు నిజకుక్షిఁ బ్రపంచము దాల్చుకై వడిన్. 179

తే. అల్పసంకల్పలీల నయ్యఖిలమునకు, సృష్టిరక్షాలయక్రియల్ నేయు దీవు
సహజతేజోబలై శ్వర్యశక్తివీర్య, గుణము లవి యెట్టియవియొ ముకుంద! నీకు. 180

క. నీమహిమాబిక్కిణిస్థిత, మై మెఱియుప్రపంచ మిది యనంతం బనినన్
నీమహిమానంతత్వము, కైముతికన్యాయ మనుట గాదె? ముకుందా?. 181

క. దనుజాంతక! కొతస్కృత, జన మనవరతానుభూతి శాస్త్రంబులచే
గని గ్రుడ్డియు వినిజెవుడును, జనవరి నీమాయ కింక నసాధ్యము గలదే?. 182

ఉ. ఎవ్వరు మాట మ మ్మెఱుంగనీదు యథాకథితస్వరూప మై
యెవ్వఁడ పోట నిన్నెఱుంగ నీ దనుభావ్యతఁ దోచి యైనఁ దా
నె వ్వరి దోటఁ ద న్నెఱుంగనీదు ధ్రువం బగువెల్లిదొట్టు నీ
ద్రెవ్వనిమాయలో మునిఁగి తేలెడుమీలము గామె? యీశ్వరా!. 183

చ. ఊణమునఁ జేయుచేత యజకల్పశతాయుతభుక్తి బో దను
ఊణమును బుణ్యపాపములు సంతత మై యొనరించుచొప్పు త
త్తణ మగునిమ్మహాభయదసంస్మృతికిన్ భువదంఘ్రివంకజ
ప్రణతి యొకండు దక్క మఱి పారము గల్గునె? భక్తవత్సలా!. 184

క. అని మఱియుఁ బెక్కుఁబెఱుంగుల, వినుతింపఁ గృపార్ద్రదృష్టి వీక్షించి ఘనా
ఘనగంభీరస్వనమున, దనుజకులధ్వంసి దేవతాతతి కనియెన్. 185

క. డేమంటే మీ కిందఱి?, కేమిటి కరుదేరవలసె ని? ట్లనుడు సుర
స్తోమానుమతి బృహస్పతి, తామరసోదరునియెదుటఁ దాఁబ్రాంజలి యై. 186

క. దేవ! సకలైకపాక్షివి, నీవెఱుంగని దొకటి కలదె? నిక్కం బిచ్చ డే

- మై విన్నవింప విను టిది, మావలనం గలుగునట్టిమన్ననఁ గాదే? 187
- క. మాంధాతృమహీపతి దృఢ, సంధామతి నుగ్రతపము సలువఁగఁ దత్తే
జోంధీభూతం బై ని, ర్భంధంబునఁ బొందినది ప్రపంచం బెల్లన్. 188
- ఆ. ఇంద్రపతము నొండె నితరపదం బొండె, నతని కెద్ది యిష్ట మది యొసంగి
భువన ముద్ధరింప నవధరింపుము దేవ!, యిదియె మనవి మాకు నిష్ప డనిన. 189
- వ. దరహాసితలసితవదనారవిందుం డగుచు మత్పదభక్తుం డైనయతనివలన నొరుల కెవ్వ
రికిం గీడు పొంద దట్లగుట నిశ్చంక మరలి చనుం డిదె యతనితపంబు నివారింపుదు
నని కృపావలొకనంబునం బరితృప్తులం జేసి యనిపినం గృతార్థు లై మహేంద్రాది
బృందారకముఖ్యు లానందంబున నానందకపాణి కంతంతం బునకవునగిప్రణామంబు
లాచరించి వెడలి నిజనివాసంబులకుం జని యనంతరంబ. 190
- సీ. దివ్యవిగ్రహకాంతిదిగ్విధూవితతికి, హరినీలవల్లరు లభినయంపఁ
జేరురంబునయందు బెడఁ గైనకాస్తుభం, బెల్లచోఁ గలయ నీరెండగాయః
బింజించి కట్టినబిగువుపచ్చనిపట్టు, తొలుకారుమెఱుంగులఁ దుఱుగఁగింప
నిడుదహస్తములఁ బూనినశంఖచక్రంబు, లినచంద్రదీప్తుల నీనికొనఁగ
- గీ. శిరసుమకుటంబు నింగిఁ జిత్తరువు గొలుప, గల్లములఁ గుండలద్యుతి వెల్లి గొనఁగఁ
గలికితెలిసోగకన్నులఁ గరుణ చిలుక, జనపరునిమ్రోల శౌరి సాక్షాత్కరించె. 191
- వ. ఇట్లు గరుడవాహనారూఢుం డై యారూఢదివ్యమునిసేష్యమానుండు యభిలభువనా
వనదక్షుం డై పుండరీకాక్షుండు ప్రత్యక్షం బగుటయు. 192
- కా. హర్షాశ్చర్యభయంబు లుప్పతిల సాష్టాంగంబు గా మ్రొక్కి యు
త్కర్షింపంగఁ దరంబు గానియొకయంతస్సౌఖ్యమున్ బొంది పై
వర్షింపం బ్రమదాశ్రువూరము కరద్వంద్వంబు నొక్కొంత గా
శీర్షంబుం గదియించి సాంద్రపులకశ్రేణీపరీతాంగుం డై. 193

ఁకొక మాంధాత శ్రీమన్నారాయణుని స్తుతించుట. ఁకొక

దండకము. శ్రీ వల్లభా!గల్లభాగద్వయీదర్శణ త్యర్చనాలొక!లొకత్రయత్రాణలీలా
కళాదక్ష! దక్షాత్మజాభర్తృమాళీపరిష్కారమందారమాలాభవత్పాదనిర్మత్యయో
ధార! ధారాసహస్రాంశుదీప్తప్రభాభారదూరీకృతారాతిదైతేయ నాథావరోధాం
జనద్భాంతసంతాన!సంతానభూజప్రభాపాదపార్థిప్రజాభీష్టవస్తప్రదానప్రకస్తా!సమ
స్తాత్తభావానుభావంబు నీవంబుజాతాక్ష! కైకొన్న పైకొన్న నీమాయ నేమా యథా
మానముంగానఁగా లేక నానానుసంధానసంధానుబంధానుబంధాంధకారంబుచే
నిన్నెఱుంగం డెఱుంగం దరంబా? భువిం జిత్తగర్తంబునం గర్తృతాహంకృతిన్
జీవబీజంబు సంకల్పరూపాంకురం జాచు నుద్దామకామాదికాండప్రకాండంబు

లడ్డంబుగాఁ బుత్రమిత్రాదిపత్రంబులం జొంపమై సంపదల్ మవ్వపుంగ్రొవ్విరుల్
 గాఁబునర్జన్తకృద్భిజసంయోజనామాత్రపాత్రంబుగాఁగర్తమర్తంబునం బండ నొం
 డొంటి కంటైనయీమేను లన్తానులం దట్ట మైనట్టినిస్సారసంసారఘోరాటవీవాటిక
 న్నిర్గమింపంగ మార్గంబు లే కెమ్మెయిం ద్రిమృతం గండ్లు ముండ్లుం గొనన్ నొప్పిచే
 నెవ్వగం గూలుచుం దూలుచుం తద్వ్యపాయం బుపాయంబునం జెందు టానందమై
 తోఁచు నందంద మై నింద్రియద్వంద్వసంప్రాప్తిచేఁ దప్తలమైనమానేరముల్ దూర
 ముల్ చేసి యాశీవిషాధీశశయ్యా! మదీయాపదల్ పాపవే! పాపవేగోదయం బింక
 మమ్మింక నాలింపఁ బాలింపఁగా దిక్కుద క్కెవ్వరే! నవ్వరే చీఁకునుం జీఁకుఁజే
 యూఁతగాఁ జేఁత! కీదృశ్యనిశ్చయంబునంద్వత్ప్రభావంబు భావంబునం దాన కానంగ
 లేఁ డొక్కరుం డొక్కరు న్తుకునింజేయఁగా శక్తుఁ డే? యుక్తిసంధిత్స మాత్సర్య
 బద్ధైకబుద్ధి నికల్పించికించిత్పరిజ్ఞానముం గాన.గా లేనిదుర్వారదుర్వాదులంగా దనం
 జాలి లీలాకలోతేకతన్నైకతాపాద్యమానుండ వై యెన్న నుద్యోగి వై నీతవిద్యా
 గతిన్ లోకమున్ దూరితాలోకముం జేసి చీకాకుగాఁ గాకు నేయంగ నేపోకలం
 బోక యేకాకులై యాకు లైశ్వర్యకార్యంబువర్జించి పంచేంద్రియాదిప్రపంచంబు
 నిర్జించి మోహంబులం గోసి దేహంబులన్ బూర్ణగేహంబులన్ రోపి శీతాతపాభీ
 రులై జీర్ణపర్ణానిలాహారులై ఘోరతీవ్రప్రభాచారచాతుర్యధుర్యు ల్తహయోగివ
 ర్యుల్పదాగాధసంబోధ సంబాధనిర్బాధహృద్విధులన్ నిన్ను శోధించియున్
 గట్టిగాఁబట్ట లే రన్న మమ్మెన్నఁ గానేల? యేలా వృథా గాధలింకన్? భవాంధాంధు
 మూలంబులం గూలియుక్కేది దిక్కేదియున్ లేనిమూఢు ల్నిరూఢానుకంపాగుణా
 విధులం జేసి నీ పుద్ధరింపంగ దా రెంతయున్ నీపదారాధనాసాధనాసక్తులై భక్తిసం
 యుక్తులై ముక్తులై శుద్ధ మిద్ధంబు వేదప్రసిద్ధం బసూయం బమానం బమేయం
 బజేయం బవాచ్యం బమోచ్యం బనాశం బనీకాశ మేసౌఖ్య మాసౌఖ్యముంగాంతు
 రజ్జాలయాకాంత! యేక్రంతలన్ వ్రంతలన్ రంతలం జెందలే న్నందలే నింకనేఁ
 గింకరత్నంబు తత్వంబు గాఁ జూచెదన్ దాస్య మాశాస్యముంగా నపేక్షించెదన్
 భృత్యకృత్యంబు నిత్యంబు గాఁ గోరెదన్ నేవకత్వంబు సత్త్వంబు గా నెంచెదన్
 దావకీయార్హ నిర్హేతుకారుణ్యగత్యైకవీక్షం గటాక్షింపవే! శిష్టరక్షాపరా! దుష్టశిక్షా
 కరా! ధర్మసంస్థాపకా! శర్మసందీపకా! భక్తకర్తచ్ఛిదా! ముక్తిమర్తప్రదా!. 19

సీ. తృష్ణాపరుం డైనతెరువరి తియ్యనిమున్నీటినలిలంబు తెన్ని గ్రోలు
 నిఱుపేద యగువాఁడు నిర్జరగిరి జేరి జాతరూపం బెంత సంగ్రహించు
 గణనాపరుం డైనగణితుండు సమకొని రిక్కల నెన్నింటి లెక్కపెట్టు
 లంఘనోన్ముఖుఁ డైనజంఘాలు డొక్కరుం డిమ్మహీవలయంబు నెంత గడచు

గీ. నట్టిదయ పో యనంతకల్యాణగుణస, మృద్ధుఁ డగునిన్ను ననుబోఁటియెంత పొగడు
 నెంతమాత్రయుఁ బొగడుట కేదియెఱుక?, యెఱుక నేఁ డిఁకఁ గలుగు నేఁయీశ్వరేశ

చ. తొలుదెసవేల్పుమానికపుఁ దోరపుఁగాఁతికి మేలుబంతి కొ
మైలకమొయిళ్ల వన్నియలమొల్లమికిం దగుపుట్టినిల్లు గుం
పులుగొనుతోరపుంబసిమి బూమియచూపు విడంబనంబు నీ
బలితపుమేనిచాయ కనుఁబండువు నా కొనరంచె నచ్చూతా?.

196

చ. ఆసుజలవర్గముం జలరుహంబులు నీశ్వర! తారు శారదో
ల్లసనముఁ బూని యైన నవిలంఘ్యతమశక్తమీలనంబు రా
జసప్తతికల్పియందలి ప్రసాదము నొందక యుండునట్టిసీ
యసమపదాబ్జయుగ్మ మలరారెడు మామకమానసంబునన్.

197

చ. సురనదికంటెఁ దార తొలుచూలుసుమీ యని యెల్లవారికిం
జిరతరధాశ్శధశ్యమునఁ జెప్పక చెప్పెడుభంగిఁ బొల్పునీ
చరణబీసప్రసూననఖచంద్రమరీచులు పర్వి నామదిం
దొరలుతమంబు వో నడిచెఁ దోయరువతోత్పలబంధులోచనా!.

198

చ. సిరియును ధాత్రియున్ శయకుశేశయయుగ్మములం బ్రవీణ లై
సరసత నొత్తుచోఁ బొదలి సంకులముత్పులకాంకురావళుల్
బెరసినయప్పు డీమెఱుంగుఁ బిక్కలు నిక్కము దాల్చుకుండునే
యురగశయాప! పాదకమలోచితకంటకనాళభావమున్?.

199

ఉ. అందము లైనసీతొడలయాకృతిశోభ వహింప లేనియా
నిందకుఁ జాలమిన్ నిలుపునీ అగుటెంత యనంతికంబముల్?
నందితభక్తలోకయతులం బగునీభవదూరుసామ్యముం
బొందఁ దలంచుధూర్తమతిఁ బొందె నధోగతి హస్తహస్తముల్.

200

ఉ. కన్నులపండు వై ధగధగంజిగిరంగు దురంగలింపఁగాఁ
జెన్ను వహించునీపసిఁడిచేల వహించిన నీలవర్ణ! నీ
యిన్నెఱిఁ జూడ మీఁదినగ మెల్ల ఘనాఘనపంక్తి పర్వి పై
కొన్నమెఱుంగుబంగరపుకొండగతిం దిలకించె నెంతయున్.

201

ఉ. లోకము తెన్ని యన్నియును లోఁగొనియుం దనలేమిఁ జూపునీ
యాకృశమధ్యభాగ మిపు డీక్షణలత్యము గా దటంచు నే
నోకమలేశ! లే దనుట యుక్తము గా దలబ్రహ్మఁ గన్ననా
శీకములోడి పొక్కిలికి లేమి ఘటిల్లెడునట్లు గావునన్.

202

చ. పొలుపుగ మధ్యదేశమునఁ బూనినకొస్తుభ మెఱ్ఱిచాయలన్
ధశధశితద్యుతుల్ గొలుప దైత్యవిమర్దన! నీయురంబు ని
ర్మలరుచి గూడఁ బొల్చె నడుమం బ్రతిబింబితబాలభానుమం
డలము వెలుంగఁ బొల్చుయమునానది గన్నహ్రదంబుకైవడిన్.

203

- చ. దళితమహేంద్రనీలరుచిదాయకవిగ్రహ! నీగభీరతా
జలనిధిభావముం దెలుపఁ జాలినలక్షణలక్షితంబు లై
యలవడెఁ గంకణాంకితము లై సముదంచితశంఖచక్రసం
కలితము లై యభంగపరిఘాసమతుంగభుజాతరంగముల్ . 204
- చ. తనసుషమావిశేషములఁ దప్పక శంఖములం జయించుటం
దనికెనకీర్తిరేఖలవిధంబున నుజ్జ్వలకాంతిఁ బొల్పునీ
యనుపమతారహారలతి కాపరికల్పిత వేల్లనంబుచేఁ
గనుఁగొన నొప్పు నీ కిపుడు కంధరకంధరవర్ణబంధురా! . 205
- చ. వెడవెడ క్రొత్తక్రొత్తమొగి విచ్చినకెందలిరాకుఁ గెంపు చూ
పెడుజిగి గల్గినీయధరబింబమరీచులు దొంగలింప నీ
బెడఁగు పహించునెమ్మొగముపేరిటిపున్న మచందమామకున్
సడలనిదట్టపుం బొడుపుఁజాయ ఘటించెడు నంబుజోదరా! . 206
- చ. తిలకితదంతకాంతు లనుతీవమెఱుంగులు సుస్వరాఖ్యగ
ర్జలు గలనీనచోమృతరసంబులు పైఁ గురియంగ నామదిం
గలభవతాప మెల్ల విడి గ్రమ్మవె యంగకదంబకంబులం
బులకనవాంకురంబు లివి పొం దగురీతి గదా! గదాధరా! . 207
- ఉ. ముద్దులు గుల్కునీభువనమోహనకుండలరత్నదీధితు
ల్దడటిలాగు మై ధశధశం బొలుపారెడుభంగిఁ జూడఁ గాఁ
దద్దయుఁ జెన్ను మీరెడుఁ బదప్రణతావనకేళిలోల! నీ
నిద్రపుఁజెక్కుటద్దముల నిల్వక జాఱుచుఁ బ్రాకుకై వడిన్ . 208
- ఉ. క్రొవ్వున మచ్చరించి తుద గూడక వే శరణార్థిబుద్ధితో
నివ్వుటిలంగ నీమొగము నెమ్మదిఁ జొచ్చి వెలుంగుమవ్వపుం
గ్రొవ్విరితెల్లదామర లాకో! యనఁ గాఁ దగి చక్రహస్త! లే
నవ్వు దొలంకునీదునయనంబులు నామదిఁ జూఱలాడెడిన్ . 209
- ఉ. నాసిక పేరిమవ్వపుటనంటికిఁ బైబొమ లాకు లయ్యె ను
ల్లాసము చూపులేతమొవులాగు మెయిం దిలకంబు గల్గెడుం
బ్రాసవగంధ మింకు నని బంభరడింభకవజ్జి చేరున
ట్టై సకలేశ! నీదునిటలాలకజాలక మింపు గొల్పెడిన్ . 210
- చ. అభయవిత్తిధుర్య! కరుణామృతవర్షము చూపుమేఘున
న్నిభుఁ డగునీకు నీవివిధనిర్తలరత్నకిరీటభూషణ
ప్రభలు ఘటించు చున్నయవి భక్తమయూరమహోత్సవంబు గా
నభినవపాకశాసనశరాసనవృష్టికళాకలాపముల్ . 211

ఉ. ఉల్లము చల్ల నయ్యె మొద లూడె మనోరథముల్ జగంబుపై
నొల్లమి పుట్టె చేరుగడ నొందితి నీశుభవివ్యవిగ్రహ
భ్యుల్లసనావలోకనసుఖోదధిలోపల నోలూడుచుం
దొల్లిటివాడఁ గానిగతిఁ దోయరు హేతుణ! సంతసించెదన్.

212

చ. తెలియనిభూర్తవ ర్తనులు తెంపరు లై తమయాత్తిభంగులక
బలుకుట గాక నిక్కముగ భక్తివశం దగునిన్నుఁ జూడఁగాఁ
గలుగుటకంటె నొండొకసుఖంబును గల్గునె? కల్గ నిమ్ము! నా
తలఁపున కింపు గా దిదియ తప్పక కల్గ ననుగ్రహింపవే!

213

క. అని భక్తిపరతఁ గ్రమ్మఱ, వినతుం దగున్మృపునిఁ జూచి విశ్లేషకగురుం
డనుకంపమై ఘనాఘన, ఘనగర్జాస్వరవిధావికస్వరభజితిన్.

214

శ్రీమన్నారాయణుండు మాంధాత ననుగ్రహించుట

తే. తువలయేశ్వరచంద్ర! నీకోరినట్ల, మోక్షఘంటాపథం బైనమునివరైక
దుర్లభాస్తత్పదాంబుజోద్భూతభక్తి, గలుగు నీ కింక నాయనుగ్రహమువలన.

215

వ. అస్తదీయమాయావి మోహితం బైనజగజ్జనంబు యధార్థంబున నన్నెఱుంగను మత్స
దప్రాప్తిరూపమోక్షంబు గొనను నెఱుంగదు నీతుమదీయమాయాజయంబునుమత్స
దప్రాప్తిసాధనం బైన మదీయపదభక్తియు నొసంగితి నెప్పటిగతి రాజ్యపరిపాలనం
బు సేయుచు మద్భక్తియోగనిష్ఠుండ వై యుండు మని కృపావలోకనసుధాధారల
నభిషిక్తునిం జేసి భగవంతుం డంతర్ధానంబు నొందినం గృతార్థుం డై.

216

శా. చేసెంబ్రాజ్యము గాఁగ రాజ్యము నృపశ్రేష్ఠుండు ధీనిష్ఠుఁ డై
త్రాసాపాదితదోషదూరఫణరత్నద్రత్నగర్భాసము
ద్భాసిస్వీయభూజాభుజంగమనిపీతకూరపీరారికాం
తాసోల్లాసవిలాసహాసనికరోదంచత్పయగపూరుఁ డై.

217

క. కవితావిచక్షణత గల, కవి కంఠవిభూషణముగఁ గైకొనవలయుం
గవివరన్పసింహవిరచిత, కవికర్ణరసాయన మనుకావ్యము దీనిన్.

218

ఆశ్వాసాంతము.

శా. ప్రస్తుత్యప్రవిభుల్ల హల్లకరుచిస్పర్ధాశుహస్తాభయ
ప్రస్తారప్రతిభారితానతనమగపర్యాయనాదోద్యమ
ప్రస్తావోద్గమకప్రతీకవిలసత్ఫలస్తలాదిస్ఫుట
త్కస్తూరీతిలకోపలక్ష్మితదళత్కల్హారవారత్రపా.

219

క. ఆదిమశతకోపాది, ద్వాదశనిజసూరివిరచితద్రావిశగ్రం
భాదృతసతతశ్రవణా,స్వాదకళాముక్తముక్తసామవిభేదా.

220

మాలినీ. శతశతరవితేజా సర్వరాజాధిరాజా
నతజనసురభూజా నాభిదీప్యత్పయోజా
సతతమహితభూమా సత్యసంపూర్ణకామా
చితిసుతకులభీమా దేవతాసార్వభౌమా.

221

గద్య. ఇది శ్రీమద్భట్టపరాశరదేశికేంద్రచరణసరసీరుహనేవకోపనేవక నరసింహనామ
ధేయప్రణీతం జైనకవికర్ణరసాయనం బనుకావ్యంబునందుఁ దపశ్చరణంబును, గ్రీష్మ
వర్షా శిశిరర్తువర్ణనంబులును, అప్పరస్సమాగమప్రకారంబును, నృత్యప్రపంచంబును,
సముద్రవర్ణనంబును, వైకుంఠవర్ణనంబును, భగవద్దివ్యమండపవిగ్రహవర్ణనంబును,
స్తోత్రంబును నన్నది సర్వంబును పష్టాశ్వాసము.

కవికర్ణరసాయనము సంపూర్ణము.

